

Technická univerzita v Liberci

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Katedra sociálních studií
Studijní program: Sociální práce
Studijní obor Penitenciární péče
(kombinace):

Trestná činnost páchaná na zahraničních turistech v Praze I Criminal activity on foreign tourists in Prague I

Bakalářská práce: 08-FP-KSS- 4039

Autor:
Filip ŠŤASTNÝ

Podpis:

Adresa:
Zengrova 2556 / 13
160 00 Praha 6

Vedoucí práce: Mgr. Eva Dousková

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
79	22	7	8	21	0

V Liberci dne: 15. dubna 2010

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce.

V Liberci dne 15. dubna 2010

Filip ŠŤASTNÝ

Poděkování

Děkuji všem, kteří jakýmkoli způsobem přispěli ke vzniku této práce. Zejména děkuji své manželce a dětem za morální podporu a nekonečnou trpělivost. Děkuji vedoucí mé práce Mgr. Evě Douskové za podnětné rady a pomoc. Poděkování patří také mým kolegům z Policie ČR, kteří mi vyšli vstříc při získávání podkladů a poskytli podmínky i zajímavé postřehy k jejich zpracování.

Trestná činnost páchaná na zahraničních turistech v Praze I

Anotace

Cílem této bakalářské práce bylo zjistit a analyzovat objektivní skutečnosti související s pácháním trestné činnosti na zahraničních turistech v Praze I. Jako relevantní podklady byly použity policejní statistiky a údaje Českého statistického úřadu. Při zpracování údajů o 100 824 trestných činech byla použita korelační a explorační analýza. Byly zjištěny a popsány důležité vztahy např. mezi počtem trestných činů, věkem a pohlavím obětí, nebo trestná činnost z časových hledisek. Zkoumané relace byly zobrazeny v 22 grafech. Výsledkem práce bylo stanovení 10 hypotéz o stavu a dynamice kriminality na zahraničních turistech v Praze I. Cíl práce se podařilo splnit. Na základě stanovených hypotéz byl zpracován soubor doporučení pro zahraniční návštěvníky Prahy, a soubor doporučení pro zvýšení efektivity práce Policie ČR.

Klíčová slova: trestná činnost, turistický ruch, statistika, policie, viktimologie, mezikulturní komunikace.

Criminal activity on foreign tourists in Prague I

Summary

The aim of this thesis was to identify and analyze the objective factors associated with committing crimes on foreign tourists in Prague I. The relevant documents were used police statistics and data from the Czech Statistical Office. During processing of 100 824 crimes were used correlation analysis and exploration. Were detected and reported important relationships between the number of such crimes, by age and gender of victims, or criminal activity from the temporal aspects. Examined relations were shown in 22 graphs. The result was the work of the 10 hypotheses about the state and dynamics of crime on foreign tourists in Prague I. Purpose of the study have been met. On the basis of hypotheses were developed set of recommendations for foreign tourists, and a set of recommendations to increase the effectiveness of Police.

Keywords: crime, tourism, statistics, police, victimology, intercultural communication.

Kriminelle Aktivitäten von ausländischen Touristen in Prag I

Zusammenfassung

Das Ziel dieser Arbeit war die Identifizierung und Analyse der objektiven Tatsachen im Zusammenhang mit der Kriminalität von ausländischen Touristen in Prag begangen I. Die entsprechenden Dokumente wurden in polizeilichen Statistiken und das Tschechische Statistische Amt eingesetzt. Während der Verarbeitung von 100 824 Straftaten wurden Korrelationsanalysen und Exploration eingesetzt. Wurden identifiziert und beschrieben, wie wichtig die Beziehungen zwischen der Zahl der Straftaten, Alter und Geschlecht der Opfer, oder kriminelle Aktivitäten aus dem zeitlichen Aspekten. Untersucht wurden die Beziehungen in 22 Abbildungen dargestellt. Das Ergebnis war die Arbeit der 10 Hypothesen über den Zustand und die Dynamik der Kriminalität auf ausländische Touristen in Prag I. Zweck der Studie erreicht wurden. Auf der Grundlage von Hypothesen entwickelt Reihe von Empfehlungen für ausländische Touristen, und eine Reihe von Empfehlungen, um die Effizienz der Polizei zu erhöhen.

Stichwort: Kriminalität, Tourismus, Statistiken, Polizei, Viktimologie, interkulturelle Kommunikation.

Obsah

1	Úvod.....	5
1.1	Popis problému	5
1.2	Zdůvodnění potřeby a významu studie.....	7
2	Vybrané aspekty kriminologie a kriminologické pojmy.....	9
2.1	Kriminologie.....	9
2.2	Kriminalita.....	10
2.2.1	Příčiny a podmínky kriminality	10
2.2.2	Kriminogenní faktory	10
2.2.3	Kriminogenní situace	11
2.2.4	Viktimologie	12
3	Vybrané aspekty práva a právní pojmy.....	13
3.1	Postavení cizince v ČR	13
3.2	Problematika tlumočení pro orgány činné v trestním řízení.....	13
3.3	Definice právních pojmů	15
3.4	Problematika trestně právní kvalifikace	17
4	Náhled do problematiky mezikulturní komunikace.....	19
4.1	Důležité pojmy mezikulturní psychologie a komunikace	19
4.2	Vztahy mezi kulturami a komunikace.	21
4.3	Aspekty mezikulturní psychologie a komunikace v jednání s obětí trestného činu	21
4.3.1	Dopad protiprávního jednání na oběť z psychologického hlediska.....	22
4.3.2	Jednání s obětí trestné činnosti	24
4.3.3	Komunikace při výslechu klienta	25
5	Náhled do problematiky statistického zpracování dat	27
5.1	Populace, výběr a statistické usuzování	27
5.2	Kvalita měření a zpracování dat	28
5.2.1	Přesnost v práci a používání jazyka	28

5.2.2	Pravidla odvozování a používání logiky.....	29
5.2.3	Důležité statistické pojmy a správnost jejich užití.....	31
5.2.4	Typy proměnných	31
5.2.5	Míry centrální tendence a vhodnost jejich použití.....	33
5.2.6	Metody zkoumání dat	34
6	Praktická část studie.....	37
6.1	Způsob práce s hypotézami	37
6.2	Metody použité při zpracování studie	38
6.2.1	Kontingenční tabulky a grafy	38
6.2.2	Vizualizace a popis dat pomocí krabicového grafu	39
6.3	Vymezení a omezení studie	41
6.4	Etické a právní limity studie	42
6.5	Vymezení základních pojmů	44
6.6	Popis a příprava dat pro další zpracování.....	45
6.6.1	Popis a příprava dat z CIAP PP	46
6.6.2	Popis a příprava dat z SKPV.....	48
6.6.3	Popis dat z ČSÚ	49
6.7	Předběžné vyhodnocení dat	50
6.7.1	Kvalitativní hledisko.....	50
6.7.2	Kvantitativní hledisko.....	52
6.8	Závěry z předběžné analýzy dat	52
6.9	Výběr relací dat pro zpracování.....	53
6.10	Zpracování vybraných relací a interpretace výsledků.....	54
6.10.1	Návštěvnost hl. m. Prahy z hlediska státní příslušnosti hostů	54
6.10.2	Trestná činnost na klientech z hlediska druhů trestné činnosti.....	56
6.10.3	Trestná činnost na klientech z časového hlediska	60
6.10.4	Trestná činnost na klientech z hlediska jejich státní příslušnosti	64
6.10.5	Výše škod a počty trestných činů podle věku a pohlaví	69
6.10.6	Faktory související s objasněností trestných činů na klientech	71
6.11	Souhrn výsledků.....	72
7	Závěry a doporučení.....	75

7.1	Závěry vyplývající z výsledků.....	75
7.2	Doporučení pro zahraniční návštěvníky Prahy.....	76
7.3	Doporučení pro práci Policie ČR.....	76
8	Použité zdroje.....	78

Seznam grafů

Seznam zkratek

zkratka	význam v textu
CIAP PP	Centrum informačních a analytických procesů Policejního prezidia
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
EU	Evropská unie
HK	hospodářská kriminalita
MHD	městská hromadná doprava
MO PČR	Místní oddělení Policie České republiky
MP	Městská policie
MS	Ministerstvo spravedlnosti
MV	Ministerstvo vnitra
OČTŘ	Orgány činné v trestním řízení
OK	obecná kriminalita
OŘ PČR	Obvodní ředitelství Policie České republiky
PČR	Policie České republiky
r.	rok
SKPV	Služba kriminální policie a vyšetřování
SZ	Státní zastupitelství
TČ	trestný čin / trestná činnost (dle kontextu)
tr. ř.	trestní řád
tr. řád	
tr. z.	
tr. zákon	trestní zákon
TŘ	trestní řízení

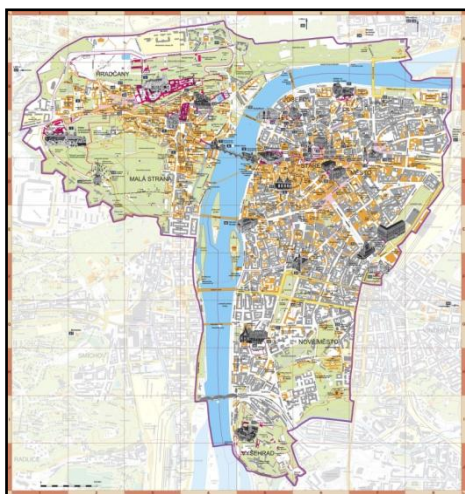
1 Úvod

Tato studie využila teoretická východiska více než jednoho vědního oboru. Studie zkoumala trestnou činnost s důrazem na osobu oběti a vztahy, které se jí dotýkají. Touto problematikou se zabývá viktimologie, jedna z oblastí kriminologie. Ve studii byly využity poznatky z práva, mezikulturní komunikace; pro zpracování dat v praktické části studie bylo využito teoretických znalostí z oblasti statistiky.

Zmíněné vědní obory samotné jsou multidisciplinární, avšak z hlediska potřeby přesnějšího oborového vymezení, můžeme tuto studii zařadit do oblasti kriminologie.

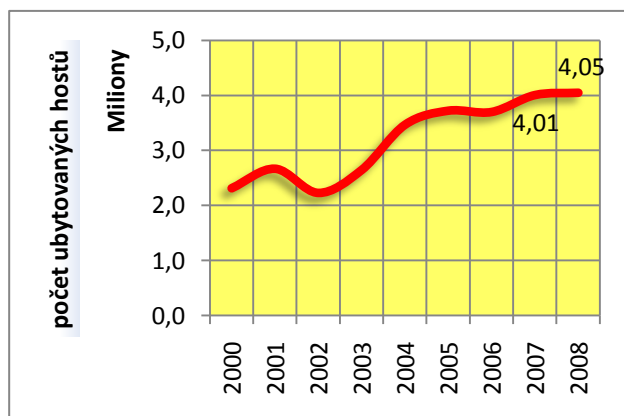
1.1 Popis problému

Obrázek č. 1 Mapa historických a kulturních památek v Praze I

Česká republika je díky své zeměpisné poloze a historii bohatá na kulturní památky. Památky se nachází na území celé republiky, ale jejich nejvyšší koncentrace (okolo 60 velmi významných kulturních a historických památek), se nachází převážně na současném území správního obvodu Prahy 1.

Graf č. 1 Vývoj návštěvnosti hl. m. Prahy - zahraniční návštěvníci

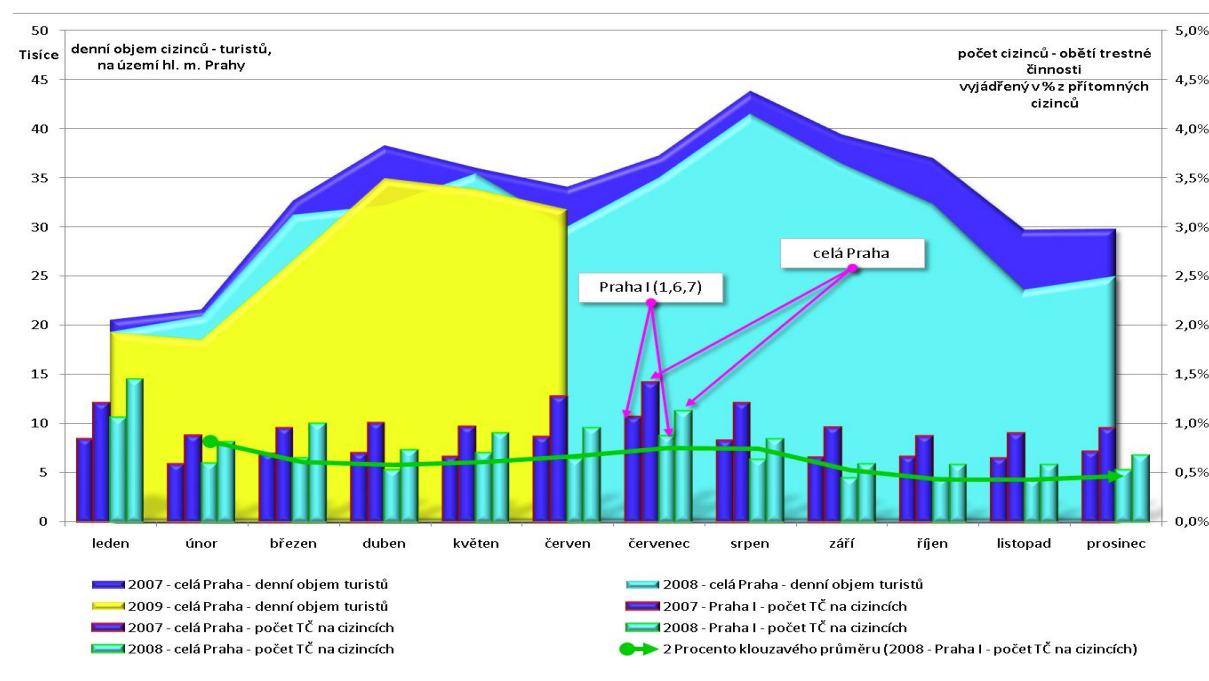
V oblasti příjezdové turistiky je Praha z 90% závislá na příjezdové turistice ze zahraničí. Cestovní ruch zaměstnává v Praze okolo 100 000 osob a ekonomický přínos cestovního ruchu tvoří cca 25 % HDP v Praze.¹ I přes současný hospodářskou stagnaci je tedy Praha stále oblíbeným cílem zahraničních turistů.

¹ DIVIŠ Petr. *Praha v době ekonomické krize podpoří příjezdovou turistiku*. Vloženo [2009-04-21]. cit[2009-11-05]. dostupné z: <http://cestovniruch.praha-mesto.cz/80224-Praha-v-dobe-ekonomicke-krize-podpori-prijezdovou-turistiku>

Vysoký turistický ruch přináší nejen pozitiva v podobě přílivu kapitálu nebo tvorby pracovních míst, ale i negativní jevy. Ve velkých městech, Prahu nevyjímaje, jsou místní občané (rezidenti) i turisté obtěžováni prostitutkami, žebráky, alkoholiky, narkomany atd. Praha zmíněné problémy řeší vydáváním vyhlášek², které mají negativní jevy omezovat. Účinnost těchto opatření je daná vymahatelností, dále související se sankcemi za jejich porušení. Sankcí za porušení vyhlášek je zpravidla uložení pokuty, což se, s ohledem na sociální postavení většiny přestupců, mívá účinkem. Turisty oblíbená Praha je však prostorem páchání i závažnější protiprávní činnosti, zejména je zatížena více či méně organizovanou trestnou činností.

Prahu ročně navštíví okolo 4 000 000 zahraničních turistů; průměrná doba, kterou každý stráví pobytem na území Prahy je cca 2,7 dne. Turisté přijíždí do Prahy zejména proto, aby navštívili kulturní památky, které jsou koncentrovány převážně na území správního obvodu Prahy I (viz Obrázek č. 1)

Graf č. 2 Objem zahraničních turistů v Praze v průběhu roku a počet obětí trestné činnosti z jejich řad

² Právní předpis hl. m. Prahy č.12/2008, Obecně závazná vyhláška, kterou se zakazuje požívání alkoholických nápojů na veřejných prostranstvích

Právní předpis hl. m. Prahy č.10/2004, Obecně závazná vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 14/2000 Sb. hl. m. Prahy, o omezujících opatřeních místních záležitostí veřejného pořádku v souvislosti se žebráním

Právní předpis hl. m. Prahy č.14/2000, Obecně závazná vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 14/2000 Sb. hl. m. Prahy, o omezujících opatřeních místních záležitostí veřejného pořádku v souvislosti se žebráním

Právní předpis hl. m. Prahy č.20/2007, Obecně závazná vyhláška na ochranu veřejného pořádku v souvislosti s nabízením a poskytováním sexuálních služeb na veřejných prostranstvích

Tabulka č. 1 Počet obyvatel podle území

Území	počet obyvatel (s trvalým pobytem)	počet obyvatel v %
Česká republika	10 489 183	
hl. m. Praha	1 242 002	11,84 % obyvatel ČR
správní obvod Praha 1	30 283	2,43 % obyvatel Prahy
správní obvod Praha 6	112 062	9,02 % obyvatel Prahy
správní obvod Praha 7	42 557	3,43 % obyvatel Prahy
Praha I	184 902	14,88 % obyvatel Prahy

Z údajů uvedených v Tabulce č. 1 a v Grafu č. 2 je evidentní, že turisté počet osob na území správního obvodu Prahy 1 udržují prakticky stále dvojnásobný; v sezónních měsících je poměr počtu turistů k rezidentům ještě vyšší. Tomu odpovídá i objem trestné činnosti. Každý měsíc se cca 1 až 1,5 % přítomných turistů (okolo 300 až 450 osob) stane obětí trestné činnosti.

Z Grafu č. 2 je patrné, že v roce 2008 došlo ke snížení počtu trestných činů na zahraničních turistech jak na území obvodu Prahy I, tak na území celého města. Počet spáchaných trestných činů je však statistickým údajem a poznat jeho správný význam vyžaduje pochopení širších souvislostí.

1.2 Zdůvodnění potřeby a významu studie

Téma studie *Trestná činnost na zahraničních turistech v Praze I* jsem zvolil proto, že studie na toto, ani podobné téma dosud nebyla publikována. Přes důkladnou snahu se v resortu MV nepodařilo zjistit žádnou publikovanou studii o trestné činnosti na území ČR, kdy oběti jsou cizí státní příslušníci. Materiály MV, které se zabývají cizinci v souvislosti s trestnou činností na území ČR, pojednávají o cizincích pouze ve vztahu cizinec – pachatel. U dalších orgánů činných v trestním řízení, Ministerstva spravedlnosti a Státních zastupitelství, takové téma rovněž nebylo v publikacích nalezeno.

Problematika zpracovaná v této studii zřejmě měla (mohla) být obsažena v materiálech k semináři na téma *Bezpečnost a cestovní ruch v Praze*, organizovaném Českou hospodářskou komorou nebo v materiálu *Programy prevence kriminality na rok 2009*, zpracované Ministerstvem vnitra ČR. Oba publikované materiály však oproti svému slibnému názvu obsahují pouze dvouřádkovou zmínku o preventivním opatření proti kapesním krádežím

v podobě samolepek s textem v českém a anglickém jazyce *Opatrnost se vyplácí – Better safe than sorry* v prostředcích městské hromadné dopravy. V případě, že studie na zvolené téma existují, nebyly dosud přístupně publikovány.

Studií, zejména z oblasti kriminologie - viktimologie, které řeší otázku kriminality z pohledu prevence, je celá řada. Také následná pomoc obětem trestné činnosti páchané na rezidentech (českých občanech nebo osobách s trvalým bydlištěm na území ČR) je zpracována v řadě studií i publikací.

Lze předpokládat rozšiřování Evropské unie, zvyšování počtu zemí zahrnutých do prostoru Schengenské dohody a v návaznosti i růst turistického ruchu v Praze. Průměrná doba pobytu zahraničních turistů v Praze se zkrátila na 2,7 dne, což napovídá, že turisté v Praze netráví celou dovolenou, ale po prohlídce unikátních historických památek pokračují do jiných měst a zemí. Proto můžeme důvodně předpokládat, že problematika trestné činnosti na zahraničních turistech se stane aktuální i v dalších kulturních i tranzitních městech České republiky.

Prevenci a minimalizaci viktimizace, jak primární tak sekundární, a systémovému přístupu OČTŘ k obětem trestné činnosti z řad zahraničních turistů, je nutné věnovat pozornost, adekvátní důležitosti udržení a rozvoje turistického ruchu a zájmů chráněných zákony České republiky.

V neposlední řadě byla podnětem a příležitostí pro zpracování studie s tímto tématem i skutečnost, že řadu let pracuji jako policista na oddělení v centru Prahy, které se jako jediné v republice specializuje na cizí státní příslušníky, kteří se stali oběťmi trestné činnosti.

Z výše vyjmenovaných důvodů považuji zvolené téma za aktuální a vhodné pro zpracování.

2 Vybrané aspekty kriminologie a kriminologické pojmy

2.1 Kriminologie³

Kriminologii lze vymezit jako nauku o kriminalitě a o problémech s ní spojených. Kriminologie se vytvořila z potřeby společnosti koncem 19. století, kdy se kriminalita stává velkým společenským problémem. Kriminologii lze chápat různě podle rozsahu, předmětu, cíle, atp. Nejnovější pojetí kriminologie zahrnuje společensky škodlivé jevy, prevenci a viktimologii.

Předmětem kriminologie jsou negativní společenské jevy kriminální (TČ) i nekriminální povahy (sociálně patologické jevy) – např. sebevraždnost, alkoholismus, toxikománie, rozvodovost. Náleží sem i penologie – problematika trestů, jejich výkon a účinek na odsouzené. Kriminologie má vztahy zejména k nauce trestního práva, neboť k úkolům kriminologie patří i analýza trestního práva a jeho institucí, vychází z jeho pojmového aparátu. Silný vztah má také ke kriminalistice, kde obě tyto disciplíny mají řadu styčných bodů, zejména při využívání kriminalistických poznatků, získaných v procesu vyšetřování trestné činnosti. Při kriminalistickém zkoumání vycházejí najevo různé kriminogenní faktory, okolnosti napomáhající páčání trestných činů.

Kriminologie je věda multidisciplinární, empirická a proto velmi dynamická. Její definice se často mění, spíše upřesňuje. V současné době definujeme kriminologii jako nauku o kriminalitě, pachatelích, obětech a kontrole kriminality. Pojem *kontrola kriminality* přitom zahrnuje represi a prevenci. Základním úkolem kriminologie je získávat poznatky a jejich pomocí regulovat kriminalitu a dávat podněty ke zdokonalování kontroly kriminality.

Úkoly kriminologie:

- získávání poznatků, s jejichž pomocí lze regulovat kriminalitu ve společnosti (zásadní a trvalý úkol kriminologie),
- analýza příčin a podmínek kriminality,
- předvídání vývoje kriminality,
- preventivní aktivity a jejich zaměření.

³ NOVOTNÝ, Oto - ZAPLETAL, Josef. *Kriminologie*. vyd. 3. Praha: ASPI, 2008. str. 15-42

2.2 Kriminalita⁴

Kriminalita jako fenomén zkoumaný kriminologií má aspekty společenské, osobnostní, filozofické, etické, sociologické, ekonomické, psychologické, psychiatrické, pedagogické, právní i další. Kriminologie je způsobem práce se skutečnostmi úzce spojena zejména se sociologií. Dále je spojena se soudní psychiatrií (význam psychických poruch při páchání trestné činnosti) a s pedagogikou (ovlivňování např. při výkonu trestu odnětí svobody).

2.2.1 Příčiny a podmínky kriminality

Příčiny a podmínky kriminality prochází dlouhodobým vývojem. Nejsou jednoznačné, protože kriminalita je multifaktorově podmíněný společenský jev. Příčin působí zpravidla více a trestná činnost, jako společenský jev, je tedy výsledkem multifaktorového působení příčin. Za podmínku páchání trestné činnosti považujeme zejména situace, které příčině usnadňují její působení. Mezi příčinou a podmínkou je i užší vzájemně zaměnitelný vztah a vztah vzájemně se podmiňující. Např. neřešená podmínka kriminality se může stát příčinou (nezajištěný objekt) a naopak (neúčinný trest může vyvolat recidivu).

2.2.2 Kriminogenní faktory

Pojmem kriminogenní faktory označujeme rizikové činitele, které vyvolávají, usnadňují nebo podporují páchání trestných činů. Kriminogenní faktory v konkrétním případě mají spíše charakter záměru, pohnutky nebo motivu, nebo nedbalosti u neúmyslných deliktů.

Pro lepší představu kriminologické faktory můžeme třídit:

- **Podle úrovně zkoumání:**
 - konkrétní – postihují příčinné souvislosti individuálního TČ,
 - zvláštní – jsou typické pro určité skupiny a kategorie TČ (např. majetkové, násilné, apod.),
 - obecné – postihují kriminalitu jako hromadný jev.
- **Podle množství dotčených jedinců**
 - subjektivní – individuální, osobnostní (faktory spočívající v psychických a fyzických vlastnostech, v chování jedince),
 - objektivní – sociální (rodina, škola, celá společnost).

⁴ NOVOTNÝ, Oto - ZAPLETAL, Josef. *Kriminologie*. vyd. 3. Praha: ASPI, 2008. str. 42, 80-115

- **Podle oblastí příčin**

- Kriminogenní faktory v oblasti sociální: K příčinám a podmínkám kriminality v oblasti sociální řadíme faktory vyplývající z výchovného působení na jedince (rodina, škola, pracoviště i celospolečenské měřítko). Probíhá-li proces socializace jedince bez vážnějších poruch a výkyvů, stává se sociálně způsobilým a je větší předpoklad, že nebude selhávat, což by vedlo až k páchání trestné činnosti. Proces socializace je podmíněn kontrolou vnější (rodina, vrstevníci, spolupracovníci, policie, škola, úřady, organizace).
- Kriminogenní faktory v oblasti kulturní: Úzce souvisí s oblastí výchovy. Výsledkem působení je i určitý systém životních hodnot. Neúcta k cizímu majetku se postupně zakotvila ve vědomí velké části populace, do popředí se dostala snaha co nejrychleji zbohatnout a dosáhnout úspěchu. Napodobování úspěšných vzorů je často dosahováno pomocí podvodů, krádeží apod.
- Kriminogenní faktory v oblasti politické a ekonomické: Při sociálních konfliktech, demonstracích je zaznamenáván růst majetkové a násilné kriminality, zneužívání moci přímo státními nebo politickými orgány. V ekonomické sféře jsou to zejména nové formy hospodářské kriminality – podvody, pojišťovací podvody, daňové podvody, podvodné firmy, bankroty, porušování autorských práv, devizové a celní delikty.
- Kriminogenní faktory v oblasti právní: Sem patří zejména nesystémový přístup k budování právního řádu a mezery v legislativě. Dále machinace v privatizačním procesu, rozsáhlé amnestie, liberalizace cestování – vznik mafií a obchodu s drogami, automobily, starožitnostmi, zbraněmi, drahými kovy i bílým masem.
- Kriminogenní faktory v oblasti biologické a psychologické: Člověk je postižen různými poruchami, které mu ztěžují začlenění do společnosti, uspokojování jeho základních potřeb, což může vést k páchání tr. činnosti. Patří sem duševní poruchy, závažný deficit intelektu, úroveň emocí, cholerické povahové rysy, snížená schopnost sebekontroly, impulzivnost.

2.2.3 Kriminogenní situace

Jako kriminogenní situace označujeme všechny zvláštnosti společenského i přírodního prostředí ve vztahu k prostoru a času, které usnadňují nebo doprovází vznik trestného činu. Kriminogenní situace má velmi různorodý charakter, podle druhů trestné činnosti. Např. příznivá situace pro krádež automobilu bude jiná, než pro vyloupení banky nebo

výtržnost. Míra příznivosti kriminogenní situace se může lišit i podle místa (u vloupání bude záležet na tom, zda se objekt nachází na venkově, či v rušné části velkoměsta) a času (denní doba, období dovolených, apod.).

2.2.4 Viktimologie⁵

Od konce 2. světové války se jako podobor kriminologie vyčleňuje viktimologie, nauka o obětech trestné činnosti. Do té doby bylo publikováno mnoho prací zabývajících se pachateli trestné činnosti, oběťmi trestné činnosti však žádná.

Předmětem viktimologie, jako součásti kriminologie, je šest skupin jevů, zákonitostí:

- osoba oběti,
- vztah mezi pachatelem a obětí,
- proces viktimizace a zejména role oběti v něm,
- role oběti v procesu odhalování trestné činnosti,
- pomoc obětem, způsoby jejich odškodnění,
- ochrana osob před viktimizací.

Širší pojetí viktimologie se zabývá i oběťmi živelních pohrom, průmyslových havárií, atp. Z hlediska základního úkolu kriminologie je vhodnější se zabývat pouze obětí TČ.

Dalším pojmem je viktimnost. Viktimnost představuje soubor předpokladů k tomu, aby se člověk stal obětí TČ. Zjišťuje např., které skupiny obyvatelstva jsou více náchylné stát se obětí TČ. Efektivní je zkoumat každé druhy TČ samostatně. Byly prokázány nepochybné souvislosti mezi určitými profesemi oběti a druhem TČ, který byl na ní spáchán. Byla také prokázána souvislost mezi vlastnostmi osoby, jejím sociálním statusem a viktimizací. Viktimizace znamená přeměnu potenciální oběti ve skutečnou.

Viktimologie poskytuje nenahraditelné poznatky využitelné pro objasňování trestné činnosti. Např. v případech vražd bylo zjištěno, že pachatelé a oběti se v 80 % případů znali, naopak u znásilnění činil tento poměr pouze 30 %.

Viktimologie je důležitá v oblasti prevence protiprávní činnosti. Upozorňuje na nebezpečí, navrácí, jak se chovat např. v případě znásilnění, aby škodlivý následek vůbec nenastal, nebo trauma bylo co možná nejmenší, atp. Osvědčila se také v případech vloupání do objektů nebo krádeží automobilů.

⁵ NOVOTNÝ, Oto - ZAPLETAL, Josef. *Kriminologie*. vyd. 3. Praha: ASPI, 2008. str. 50, 150-175

3 Vybrané aspekty práva a právní pojmy

3.1 Postavení cizince v ČR

Z hlediska trestních zákonů při stanovení trestně právní kvalifikace, ani v průběhu trestního řízení zákon nerozlišuje, zda poškozeným je cizinec nebo občan České republiky. Tedy cizinci, resp. oznámení, které učinil u orgánů činných v trestním řízení, se věnuje stejná pozornost jako v případě českých státních příslušníků. Trestní zákony i další navazující právní předpisy však upravují práva a povinnosti účastníků trestního řízení, kteří neovládají český jazyk.

U cizince oznamujícího protiprávní jednání Policii ČR, lze předpokládat, že neovládá český jazyk. To je ošetřeno i v trestním zákoníku, konkrétně v ustanovení § 2 odst. 14 tr. řádu: „... Každý, kdo prohlásí, že neovládá český jazyk, je oprávněn používat před orgány činnými v trestním řízení svého mateřského jazyka nebo jazyka, o kterém uvede, že ho ovládá.“ Trestní řád v tomto ustanovení zahrnuje všechny OČTŘ, tedy nejen Policii ČR.

3.2 Problematika tlumočení pro orgány činné v trestním řízení

Při výslechu v jiném než českém jazyce jsou OČTŘ nuceny využívat služeb tlumočnicka i v případech, kdy např. konkrétní policista nebo soudce cizí jazyk ovládá. Úředním jazykem na území České republiky je čeština a § 2 odst. 14 tr. řádu stanoví: „Orgány činné v trestním řízení vedou řízení a vyhotovují svá rozhodnutí v českém jazyce...“. V judikatuře k trestnímu zákonu uvádí Jelínek: „Osoba, která vystupovala ve věci jako tlumočnick, nemůže později v téže věci vystupovat jako orgán činný v trestním řízení a podílet se na rozhodování věci.“⁶

Při provádění úkonu trestního řízení s cizincem je k tomuto právnímu úkonu přibírán tlumočnick podle § 28 tr. řádu, kde je problematika tlumočení upřesněna a rozšířena i na osoby, se kterými se nelze dorozumět jinak, než znakovou řečí. Tedy v praxi: policejní orgán, který úkon provádí, přibere k procesnímu úkonu tlumočnicka podle § 28 tr. řádu, dále jej poučí podle příslušných ustanovení zákona o znalcích a tlumočnících⁷ i trestního řádu a přibraný tlumočnick složí slib.

⁶ JELÍNEK, Jiří. *TRESTNÍ ZÁKON A TRESTNÍ ŘÁD: Poznámkové vydání s judikaturou*. vyd. 23. Praha: Linde, 2005. str. 375

⁷ zákon č. 36/1967 Sb. o znalcích a tlumočnících. § 8, § 10, § 11 a § 17

Zákon o znalcích a tlumočnících rozlišuje na jedné straně tlumočníky zapsané do seznamu tlumočnicků a znalců a (jazykové) ústavy a druhé straně osoby, které v tomto seznamu zapsány nejsou. Zákon uvádí, že osoby, které nejsou v seznamu zapsány, mohou být ustanoveny tlumočníky jen výjimečně, za podmínek definovaných v § 24 odst. 1, 2 zákona o znalcích a tlumočnících⁸:

„(1) Státní orgán může ustanovit znalcem (tlumočnickem) osobu, která není zapsána do seznamu a má potřebné odborné předpoklady pro to, aby podala posudek (provedla tlumočnický úkon) a která s ustanovením vyslovila souhlas,

a) není-li pro některý obor (jazyk) znalec (tlumočnick) do seznamu zapsán,
b) nemůže-li znalec (tlumočnick) zapsaný do seznamu úkon provést,
c) jestliže by provedení úkonu znalcem (tlumočnickem) zapsaným do seznamu bylo spojeno s nepřiměřenými obtížemi nebo náklady.

(2) Takto ustanovený znalec (tlumočnick) nemůže podat posudek (provést tlumočnický úkon), dokud nesložil do rukou orgánu, který jej ustanovil, slib podle § 6 odst. 2.“

Policií ČR, jako orgánem činným v trestním řízení, je při prvotní komunikaci s klienty často využíváno právě ustanovení § 24 odst. 1 písm. c) zákona o tlumočnících, a k právním úkonům jsou jako tlumočníci přibírány osoby, které nejsou zapsány v seznamu znalců. Tedy v praxi může být přibrán jako tlumočnick kdokoli, kdo s tlumočením souhlasí, např. průvodce turistické skupiny, recepční z hotelu atp. S ohledem na potřebu zajištění kvalitní cizojazyčné komunikace cizinců s policisty v centru Prahy, disponuje Obvodní ředitelství policie Praha I skupinou občanských zaměstnanců Policie ČR s potřebnými jazykovými znalostmi, kteří pracují v nepřetržitém provozu.

Ochrana cizinců, resp. informací, které prostřednictvím tlumočnicka sdělují nebo přijímají od OČTŘ, je zaručena tlumočnickým slibem:

„Podle § 111 odst. 1 tr. řádu a § 6 zák. č. 36/1967 Sb., o znalcích a tlumočnících a s ohledem na § 24 odst. 2 předmětného zákona v trestní věci..., pro trestný čin... podle §... trestního zákona. SLIBUJI, že při své znalecké (tlumočnické) činnosti budu přesně dodržovat právní předpisy, že znaleckou (tlumočnickou) činnost budu konat nestranně podle svého nejlepšího vědomí, že budu plně využívat všech svých znalostí a že zachovám mlčenlivost o skutečnostech, o nichž jsem se při výkonu znalecké (tlumočnické) činnosti dozvěděl.

Současně беру на ве́домі́ установе́ні § 106 тр. ř. о повинности́ ознáмит без одкладу skutečnosti, pro které bych byl jako znalec (tlumočnick) ve věci vyloučen (např. pochybnosti o nepodjatosti § 11 odst. 1 zák. č. 36/1967 Sb.), nebo které by mně jinak bránily být ve věci činný jako znalec (tlumočnick).“⁹

Porušení tohoto slibu je pod přísnými sankcemi jak zákona o znalcích a tlumočnících, tak trestního zákoníku.

Nutno zdůraznit, že OČTŘ postupují z úřední povinnosti a také veškeré náklady spojené s tlumočením i s účastí cizince při právních úkonech tyto orgány hradí. Detailní

⁸ § 2 zákona č. 36/1967 Sb. o znalcích a tlumočnících.

⁹ Text slibu, který skládá tlumočnick přibráný policejním orgánem podle § 28 TR a podle § 24 odst. 1 písm. c), odst. 2 zákona o znalcích a tlumočnících, např. při tlumočení na MO PČR při příjmu oznámení krádeže.

informace o problematice tlumočení se svým rozsahem vymykají možnostem této studie, avšak podstatné je, že trestně-právní předpisy v ČR zajišťují pro cizince rovnocenné postavení, a dbají, aby jeho práva nebyla žádným způsobem krácena.

3.3 Definice právních pojmů

- **starý trestní zákon**

Zákon č. 140/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů, platný do 31. 12. 2009

- **nový trestní zákon, trestní zákoník**

Zákon č. 40/2009 Sb., ve znění pozdějších předpisů, účinný od 1. 1. 2010

- **trestní řád**

Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů

- **zákon o přestupcích**

Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

- **zákon o znalcích a tlumočnících**

Zákon č. 36/1967 Sb. o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů

- **trestný čin**

Tato studie zpracovává činy trestné podle zákona č. 140/1961 Sb., platného do 31. 12. 2009. Od 1. 1. 2010 je však účinný nový trestní zákon. Je dobré uvědomit si změnu v pojetí trestného činu:

Podle starého trestního zákona
byl trestný čin definován následovně:

„Trestným činem je pro společnost nebezpečný čin, jehož znaky jsou uvedeny v tomto zákoně.“

Definice trestného činu podle
nového trestního zákoníku:

„Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.“

Je podstatné, že v novém trestním zákoně se již nevyskytuje materiální hledisko trestného činu, vyjádřené slovy „...pro společnost nebezpečný čin,...“, které muselo být splněno, aby skutek byl trestným činem. V soudní praxi se v posledních letech materiální hledisko využívalo minimálně a nový trestní zákon tak lépe, přesněji, jednoznačně definuje trestný čin a vylučuje tak možnost zneužívání materiálního hlediska při posuzování skutku.

▪ přestupek

„Přestupkem je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin.“¹⁰

Přestupky jsou, stejně jako trestné činy, protiprávním jednáním, avšak nejsou předmětem této studie. Proto jen pro základní povědomost o přestupcích páchaných na klientech: Při studiu spisového materiálu o protiprávním jednání na Oddělení Městek v Praze I bylo zjištěno, že převážná většina přestupků spáchaných na klientech měla charakter přestupků proti majetku a právně byly kvalifikovány podle ustanovení § 50 odst. 1 písm. a) nebo b) zákona o přestupcích.

Kromě výše škody (do 5.000,- Kč – viz následující odstavce) je podstatné pro právní kvalifikaci skutku jako přestupku oproti trestnému činu, i ustanovení o zavinění v § 3 zákona o přestupcích: *„K odpovědnosti za přestupek postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění.“*

▪ škoda

Škoda je velmi důležitým hlediskem pro posouzení skutku a jeho právní kvalifikaci jako trestného činu nebo přestupku.¹¹ Ustanovení § 89 odst. 11 tr. zákona vymezuje pojem škody způsobené trestným činem. Toto pravidlo má zásadní význam pro odlišení trestných činů od korespondujících přestupků.

Tabulka č. 2 Výše škody podle § 89 odst. 11 tr. zákona

Škoda	Odpovídající finanční částka
Nikoli nepatrná	nejméně 5 000 Kč
Nikoliv malá	nejméně 25 000 Kč
Větší škoda	nejméně 50 000 Kč
Značná škoda	nejméně 500 000 Kč
Škoda velkého rozsahu	nejméně 5 000 000 Kč

U majetkových i dalších tr. činů je výše škody často rozhodná pro posouzení trestného činu a z toho se odvíjející použití výše trestní sazby. Až do konce r. 2001 se výše škody stanovovala podle nařízení vlády ČSFR č. 464/1991. Novelizací tr. zákona v r. 2002 se výše

¹⁰ § 2 zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích.

¹¹ § 89 odst. 11 zákona č. 140/1961 Sb. trestní zákon

škody stanovila přímo v trestním zákoně. Rovněž v trestním zákoně č. 40/2009 Sb. je výše škody přímo stanovena. Tento způsob stanovení škody lépe odpovídá principu *nullum crime sine lege*¹². V některých případech nelze škodu vyjádřit v penězích a tr. zákon používá pojmy jako *větší rozsah, značná újma, újma velkého rozsahu*, apod. V takových případech je nutné zvážit další konkrétní okolnosti, např. náklady nutné k odstranění vzniklých škodlivých následků, výše prospěchu pachatele apod.¹³: „*Při stanovení výše škody se vychází z ceny, za kterou se věc, která byla předmětem útoku, v době a v místě činu obvykle prodává. Nelze-li takto výši škody zjistit, vychází se z účelně vynaložených nákladů na obstarání stejné nebo obdobné věci nebo uvedení v předešlý stav.*“¹⁴

V případech, kdy poškozenému vznikla újma na zdraví, nevyčísľujeme ji v penězích. Příslušná ustanovení trestního zákona i zákona o přestupcích s pojmem „*újma na zdraví*“ pracují samostatně. Jinou otázkou je např. následná škoda vzniklá pracovní neschopností po útoku násilníka, apod. Trestní zákoník řeší v první řadě otázku potrestání pachatele, tedy nikoli náhradu škody. Problematika náhrady škody může být řešena v rámci trestního řízení v tzv. adhezním řízení, nebo samostatně, občanskoprávní cestou.

3.4 Problematika trestně právní kvalifikace

V některých případech může být obtížné stanovit a správně aplikovat právní normy pro posouzení skutku a jeho správnou právní kvalifikaci. Proto mohou nastávat i téměř absurdní situace. Tak např. starý trestní zákon v § 247 odst. 1 písm. d), i nový trestní zákon v § 205 odst. 1 písm. d), shodně stanoví skutkovou podstatu trestného činu krádeže takto: „*Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a čin spáchá na věci, kterou má jiný na sobě nebo při sobě, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.*“

Na první pohled je zcela zřejmý zájem státu na ochraně občanů a jejich majetku, ovšem v praxi to může znamenat následující:

Příklad č. 1: Zloděj ukradne jinému člověku z kapsy kalhot noviny. I když předmětné noviny jsou týden staré a bez hodnoty, dopustí se tím trestného činu. Bude zahájeno trestní řízení a pachatel bude potrestán podle trestního zákona: „*...odnětím svobody až na dvě léta, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.*“ Bude-li pachatel své

¹² Není trestu bez zákona.

¹³ JELÍNEK, Jiří. *TRESTNÍ ZÁKON A TRESTNÍ ŘÁD: Poznámkové vydání s judikaturou*. vyd. 23. Praha: Linde, 2005. str. 108

¹⁴ § 12 zákona č.140/1961 Sb. trestní zákon

jednání opakovat, bude se na něj vztahovat ustanovení § 205 odst. 2 trestního zákona: „*Kdo si přisvojí cizí věc tím, že se jí zmocní, a byl za čin uvedený v odstavci 1 v posledních třech letech odsouzen nebo potrestán, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.*“

Příklad č. 2: Zloděj ukradne kabelku, kterou si paní odložila nebo zapomněla v obchodě při zkoušení nových bot – např. kabelku s peněženkou, občanským a řidičským průkazem, finanční hotovostí a mobilním telefonem. Když škoda nedosáhne 5 000,- Kč, dopustí se zloděj pouze přestupku¹⁵, za který může být potrestán pokutou do výše 15 000,- Kč¹⁶.

Právní kvalifikace skutku nesouvisí jen s druhem a výší trestu, ale má i další společenské důsledky: Pachatel z prvního příkladu bude mít záznam v rejstříku trestů, pachatel z druhého příkladu nikoliv. Z tohoto úhlu pohledu, pouhé vypuštění materiálního znaku v definici trestného činu („...*pro společnost nebezpečný čin...*“) není optimální. Tolik jen krátká úvaha nad příklady, kdy výše škody na straně jedné a druh a výše trestu a jeho následky na straně druhé, spolu nemusí korespondovat tak, jak by se dalo očekávat.

¹⁵ podle § 50 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích

¹⁶ podle § 50 odst. 2 zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích

4 Náhled do problematiky mezikulturní komunikace

Při zpracování dat o páchání protiprávní činnosti na klientech byly zjištěny rozdíly v počtu trestných činů v závislosti na státní příslušnosti obětí.

Při studiu spisového materiálu o protiprávní činnosti na Oddělení Můstek v Praze I bylo zjištěno, že klienti se často stávají obětí podvodu při směně finanční hotovosti v cizí měně za české koruny. Modus operandi je téměř vždy totožný: Pachatel postává poblíže směnárny a tipuje oběť. Ve vhodný okamžik, např. když oběť čeká ve frontě před směnárnou, k ní přistoupí a nabídne výhodnější směnný kurz. Budoucí oběť souhlasí s nabídkou, pachatel před ní ukáže a přepočítá dohodnutou částku. Budoucí oběť souhlasí s transakcí, předá pachateli hotovost (zpravidla € nebo USD) a pachatel předá, již skutečné oběti, ruličku staženou gumičkou. Pachatel poté z místa co nejdříve odejde. Proces viktimizace je dokonán, neboť rulička obsahuje zpravidla pouze jednu bankovku na vnější straně a uvnitř pak jen nastříhané noviny. Někdy rulička obsahuje sice správný obnos, nikoliv však v českých korunách, ale v maďarských forintech nebo rumunských leva.

Vzhledem k výši vzniklé škody (do 5 000,- Kč), ve velké většině případů nešlo o trestné činy ale přestupky. Nebylo proto možné získat přesnou statistiku a vyhodnotit ji.

Nejen ve výše popsaných příkladech jsou patrné rozdíly v počtu poškozených podle národnosti (státní příslušnosti). Rozdíly v rozložení počtu obětí, nejen v absolutních číslech, ale i v procentuálním vyjádření podle relativní návštěvnosti, vedly k zamyšlení, zda vulnerabilita oběti souvisí s rozdílností mezi kulturním prostředím, které je oběti známé, vlastní, a kulturním prostředím kde k viktimizaci došlo. Z uvedeného příkladu je také zřejmé, že mezi pachatelem a obětí došlo i k určité komunikaci, bez které by k protiprávnímu jednání tohoto druhu nemohlo dojít. Dostáváme se tak do oblasti interkulturní psychologie a komunikace.

4.1 Důležité pojmy mezikulturní psychologie a komunikace

Poznámka: Pojem *klient*, který se v této kapitole často vyskytuje, označuje cizince, který se na území ČR stal obětí trestného činu (viz kapitola [Vymezení základních pojmů](#)).

Kultura

S pojmem kultura pracuje několik vědních disciplín, a tedy existuje i několik různých definic tohoto pojmu. Lze rozlišit dvě skupiny definic:

Podle širšího pojetí vyjadřuje pojem kultura vše, co je produktem lidské činnosti, tedy veškeré materiální ale i duchovní výtvoř. Podle užšího pojetí, které lépe vyhovuje zaměření

této studie, a které je uplatňováno v kulturní antropologii a interkulturní psychologii, jsou pod pojmem kultura chápány projevy chování lidí. Kultura určitého společenství představuje jeho zvyklosti, symboly, normy komunikace i jazykové rituály, systémy sdílených hodnot nebo zachovávání tabu.¹⁷

Problematika interkulturní komunikace a psychologie úzce souvisí s kulturní antropologií, ve které jsou zformulovány důležité pojmy *kulturní pluralita* a *kulturní vzorec*.

Kulturní pluralita je teoretický princip, který uznává, že jednotlivá společenství mají své specifické kultury a tyto kultury je nutné považovat za rovnocenné. Tento pohled souvisí i s předpokladem tolerance způsobu života cizích společenství a respektu k existenci jejich (odlišných) hodnot a norem. Tedy nelze považovat kulturu určitého společenství za méněcennou, primitivní nebo barbarskou pouze proto, že jejich systém norem a hodnot je jiný, než u např. (ekonomicky) vyspělých evropských národů.

Princip kulturní plurality bývá označován také jako *teorie kulturního relativismu*; ten vychází z předpokladu, že jednotlivé kulturní systémy jsou jedinečné a neopakovatelné a jejich popis a pochopení je možné pouze v kontextu jejich vlastních hodnot, norem a idejí. Protipólem kulturního relativismu je etnocentrismus, tendence poznávat, hodnotit a interpretovat okolní svět z perspektivy pouze vlastního etnika, kultury.¹⁸

Kulturní vzorec je v interkulturní psychologii důležitým pojmem: „...*V praxi jde o systém institucí, norem, hodnot a chování, který je pro danou kulturu charakteristický. ... Někdy se pojem ... používá i ve významu obyčej nebo zvyk.*“¹⁹

Kulturní vzorce jsou předávány z generace na generaci již od narození, souvisí s přenosem kultury. Z hlediska vzniku kulturních vzorců je výstižnější definice: „*Kulturní vzorec je systém forem chování, hodnot a norem charakteristický pro danou společnost, který je obecně přejímán a napodobován, vstupuje do procesu socializace jedinců, reprodukuje se v kulturních výtvorech a stabilizuje se ve zvycích a obyčejích.*“²⁰

¹⁷ PRŮCHA, Jan. *Interkulturní psychologie: sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů*. vyd. 2. Praha: Portál, 2007. str. 45

¹⁸ tamtéž, str. 47

¹⁹ JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. heslo „vzorec kulturní“

²⁰ PETRUSEK, Miloslav. *Velký sociologický slovník*. vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996. str. 1420-1421

4.2 Vztahy mezi kulturami a komunikace²¹

Chování při komunikaci verbální i neverbální je projevem určitých hodnot a norem příslušných kultur, tedy komunikace je determinována zvyklostmi, kulturními vzorci.

V praxi často dochází k tomu, že kulturní specifika komunikace buď nejsou známé, nebo respektované. Z hlediska interkulturní psychologie a psycholingvistiky spočívá mnoho problémů v tom, že jednotlivé jazyky jsou obrazem určitého způsobu pohledu na svět. Používáním různých jazyků vznikají interkulturní komunikační bariéry, které mohou vést k nedorozuměním a konfliktům. Průcha charakterizuje význam pojmu mezikulturní komunikace takto: „*Stručně lze pojem mezikulturní komunikace vymezit jako reflexi komunikačního procesu mezi individuálními a nadindividuálními subjekty příslušejícími k rozdílným kulturním systémům. O efektivnosti mezikulturní komunikace lze hovořit, pokud v procesu interakce nedochází ke zkreslení předávaných informací, které by vyplývalo z rozdílnosti kulturních systémů.*“²²

Dále Průcha upřesňuje rozdíl mezi komunikací monokulturní, tj. mezi příslušníky téže kultury a mezikulturní: „*Subjekty mezikulturní komunikace vstupují do komunikačního procesu s odlišnými, kulturou determinovanými kognitivními a emocionálními strukturami, s odlišnými způsoby vnímání a hodnocení skutečnosti.*“²³

Při páchaní protiprávní činnosti bývají rozdílnosti kulturních systémů záměrně zneužívány. Problematika trestné činnosti na klientech je o to komplikovanější, že nejen klienti, ale i pachatelé jsou v mnoha případech cizinci z kulturních prostředí odlišných od českého prostředí. Konkrétně, v případech podvodů při směně peněz jsou častými pachateli Bulhaři, Rumuni nebo Arabové; z obětí pak převažují Španělé a Italové.

4.3 Aspekty mezikulturní psychologie a komunikace v jednání s obětí trestného činu

Z pohledu OČTŘ, zejména policistů, kteří jsou v přímém osobním kontaktu s oběťmi anebo pachateli, je důležité ovládat základy mezikulturní komunikace. Lépe tak mohou posuzovat a vyhodnocovat okolnosti protiprávního jednání, lépe naváží kontakt s oběťmi i pachateli a mohou získat více informací.

²¹ PRŮCHA, Jan. *Interkulturní psychologie: sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů*. vyd. 2. Praha: Portál, 2007. str. 148

²² tamtéž, str. 149

²³ tamtéž, str. 149

Problematika mezikulturní komunikace je relativně novým oborem. V současné době je v praxi využívána převážně v mezinárodním obchodě a managementu.

V některých oblastech policejní práce by bylo možné i vhodné přistupovat k veřejnosti, nebo alespoň osobám z řad obětí protiprávní činnosti, jako k zákazníkům, klientům a aplikovat některé poznatky interkulturní psychologie a komunikace z oblasti mezinárodního obchodu.

Kolman²⁴ uvádí, že důležitým aspektem psychologické teorie při provádění výzkumů interkulturních rozdílů v této oblasti byl zjištěn pojem *hodnota*. Jednotná definice pojmu *hodnota* je však velmi obtížná i přesto (nebo právě proto), že byla provedena řada rozsáhlých studií i v jiných oblastech na toto téma. Hartl definuje hodnotu takto:

„hodnota value vlastnost, kt. jedinec přisuzuje urč. objektu, situaci, události n. činnosti ve spojitosti s uspokojováním jeho potřeb, zájmů; h. se vytvářejí a postupně diferencují v procesu socializace; součást spol. vědomí; h. lze dělit na: a) pozitivní (co je žádoucí) a negativní (nežádoucí); b) absolutní a relativní; c) přímé a nepřímé; podle obsahu na: estetické, etické, logické aj.; h. odrážejí kulturu společnosti viz též hierarchie hodnot, podmínky hodnoty²⁵“.

Takové pojetí by zřejmě bylo vstřícnější ke klientům, ovšem postup OČTŘ, které postupují především podle zákonů, by mohl být zdoluhavý a komplikovaný. Bližším vzorem z aplikací interkulturní komunikace by se mohla nabízet oblast zdravotnictví, kde by se nabízela možnost chápání klienta jako pacienta.

Průcha uvádí, že v důsledku profesních potřeb se zkoumání interkulturní komunikace rozvíjí v mnoha zemích a odkazuje na odborné zahraniční zdroje²⁶. Zpracování problematiky interkulturní komunikace pro orgány činné v trestním řízení v České republice vyžaduje přesnou lokalizaci. Jistě by bylo inspirující prostudování problematiky interkulturní komunikace v oblasti práva a policejních činností, která by již mohla být zpracována v zahraničí.

4.3.1 Dopad protiprávního jednání na oběť z psychologického hlediska

Primární viktimizace (v užším pojetí – jako oběť protiprávního jednání) má na oběť zejména psychologický dopad. Poškozený bezprostředně prožívá a reaguje na vzniklou újmu. Reakce a prožitky jsou silně individuální co do rozsahu, intenzity a délky trvání, přesto však je možné určit jisté obecné znaky.

²⁴ KOLMAN, Luděk. *KOMUNIKACE MEZI KULTURAMI: Psychologie interkulturních rozdílů*. Praha: ČZU PEF Praha, Credit, 2001. str. 89

²⁵ HARTL, Pavel - HARTLOVÁ, Helena. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2005. heslo *hodnota*

²⁶ PRŮCHA, Jan. *Interkulturní psychologie: sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů*. vyd. 2. Praha: Portál, 2007. str. 190

Čírtková²⁷ uvádí obecné znaky viktimizace, jako silně stresující události:

- nemožnost připravit se na viktimizaci předem,
- obtížné rozumové vypořádání se skutečností - proč incident potkal právě mě?
- nemožnost vyhnout se viktimizaci vlastním přičiněním.

Příznaky emocionální újmy Čírtková dále upřesňuje jako:

- **Pocit zneuctění:** Obětem se svět protíví, protože ztratily svoji duševní rovnováhu, nebo vznikl pocit, že ve srovnání s ostatními nejsou v pořádku.
- **Ztráta pocitu důvěry:** Ztráta důvěry v sebe a v okolní svět, ztráta pocitu bezpečí. Ostatní lidé se oběti jeví jako nepředvídatelní, nesrozumitelní a schopní bezdůvodně škodit. Podstatný je pocit bezbrannosti.
- **Ztráta pocitu autonomie:** Oběť přichází o pocit, že o svém životě rozhoduje, že může volit svůj způsob chování, může kontrolovat většinu svých životních situací. Obranné mechanismy udržující duševní stabilitu jsou narušeny nebo prolomeny.

I když obětem vznikne škoda převážně materiální, představuje primární viktimizace značnou psychologickou zátěž.

Nutno si však uvědomit, že na klienta, tedy cizince zpravidla na dovolené, působí i další stresory. Jejich stručným výčtem se dostáváme do oblasti sekundární viktimizace:

- Klient, připravený spíše relaxovat, se náhle ocitne v situaci, kdy odpočinek a příjemné zážitky musí ustoupit nutnosti řešit nepříjemné následky trestné činnosti.
- Klient se nachází v kulturně cizím prostředí.
- Klient prožívá nejistotu z neznalosti právního prostředí.
- Klient netuší, kolik času bude muset obětovat
 - podání oznámení na policii²⁸,
 - zajištění nových nebo náhradních dokladů²⁹,

²⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. vyd. 1. Praha: Eurounion, 1998. str. 114

²⁸ Průměrná doba, kterou cizinec věnuje návštěvě hlavního města, se pohybuje okolo 2,7 dne, tedy 64,8 hodiny. Z této doby cca 16 hodin nutně prospí. Ze zbývajících 48,8 hodiny stráví okolo 1 hodiny, tedy asi 2% volného času, vyřizováním formalit (podáním oznámení) na policejním oddělení.

Tato kalkulace je minimální, tedy předpokládá, že:

- Klient již ví, že např. krádež musí oznámit na Policii ČR a ne Městské policii,
- ví, kde se oddělení Policie ČR nachází,
- na oddělení PČR nemusí čekat, až na něj přijde řada,
- na oddělení PČR je přítomen tlumočník a nemusí čekat, až policisté tlumočnicka zajistí.

V případě, že výše uvedené předpoklady neplatí, stráví touto činností i 10-15% volného času. V případě, že se nejedná o běžnou kapesní krádež, ale např. o vloupání do automobilu, nebo o loupežné přepadení, znamená to pro klienta i 20-30% volného času (!)

- zablokování odcizených platebních karet,
- zajištění opravy automobilu poškozeného vloupáním.
- Řešení následků často klade časové a materiální nároky i na další osoby, např. příbuzné klienta, nebo průvodce a členy turistické skupiny.
- Výše uvedenými stresory se prolíná i stres z jazykové bariéry. Čeština není světovým jazykem, nadto pro cizince je jazykem velmi složitým a cizinec tak zůstává odkázán na Čechy, kteří jeho nebo nějaký jiný, prostřední jazyk ovládají.

Je zřejmé, že faktory sekundární viktimizace nejsou z pohledu všech viktimizačních faktorů zanedbatelné. Naopak, sekundární viktimizace má na oběť velmi často daleko závažnější dopady než viktimizace primární. O sekundární viktimizaci však neexistují oficiální statistiky a je tedy velmi obtížné ji objektivně zjistit a vyhodnotit.

4.3.2 Jednání s obětí trestné činnosti

Protiprávní jednání není stresující jen pro oběť, ale i pro osoby, které s ní komunikují. Profesionálové, kteří jsou na takové situace zvyklí, citlivě volí správný psychologický přístup. To platí i pro OČTŘ, zejména pak pro policisty PČR, kteří s obětí vstupují do kontaktu často jako první. Podle Čírtkové³⁰ jsou obecné zásady pro jednání s obětí trestného činu následující:

- **informace:** Je vhodné podat oběti informaci o jejích právech, průběhu např. trestního řízení nebo o možnosti pomoci a péče. V případě PČR je poučení o právech dáno právními předpisy.
- **bezpečí:** Oběť musí nabýt pocitu bezpečí, uvědomit si, že TČ již byl dokonán a je velmi nepravděpodobné, že se bude opakovat.
- **důvěra:** V činnosti OČTŘ je obvyklé, že při zjišťování skutečností důležitých pro objasnění TČ, který oběť oznámila, se klade důraz na zjištění, zda k oznámené události skutečně došlo, případně zda se podle konkrétních okolností jedná o tr. čin. S tím souvisí i pocit nedůvěry, který skutečná oběť může získat z komunikace s OČTŘ. Je vhodné, aby vyslýchanému byly vysvětleny nutné a vhodné souvislosti tak, aby důvěru získal.

²⁹ Náhradní nebo nové doklady pro cizince zajišťují zastupitelské úřady jejich zemí, v případě vízových cizinců i cizinecká policie. Tyto instituce fungují jako klasické úřady s úředními hodinami v pracovních dnech, mimo svátky. Pro cizince ze zemí Schengenského prostoru je cestování bez dokladů přes hranice relativně snadné, pokud cestují po zemi, ne letecky. Ovšem pro cizince např. z USA, který byl v pátek okraden o cestovní pas a v sobotu zamýšlel návrat do vlasti, to znamená posunutí odletu, zajištění dalších noclehů... To vše znamená nejen čas, ale i peníze.

³⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. vyd. 1. Praha: Eurounion, 1998. str. 126

- **empatie:** Přiměřená empatie není nadbytečná. Schopnost vcítit se do postavení oběti (vyslýchaného) spolu s navozeným pocitem důvěry, může přinést potřebné informace pro objasnění toho, co se stalo - zda došlo k trestnému činu nebo jinému protiprávnímu jednání.

Všechny popsané zásady spolu neoddělitelně souvisí a odděleně jsou uvedeny jen pro lepší přehlednost. Jejich naplnění pak působí synergickým efektem a přispívá k vyšší efektivitě objasňování protiprávní činnosti i spokojenosti klientů. Nejen důsledný, ale i citlivý a empatický přístup k obětem svědčí o profesionalitě policistů a v neposlední řadě přispívá i k dobrému jménu Policie ČR u tuzemské i světové veřejnosti.

S ohledem na klienta, tedy cizince v postavení oběti TČ, je důležité zejména zajištění tlumočnicka v jazyce, který klient ovládá (viz kapitola [Problematika tlumočení pro orgány činné v trestním řízení](#)). Důležité je i zjištění a poskytnutí informací, které bude klient potřebovat pro dořešení své situace. Poskytování takových informací (jak zablokovat platební kartu, kde je zastupitelský úřad nebo vyhledání autoservisu), není vždy povinností, kterou by OČTŘ ukládal zákon. Ovšem když klient bude přesně, vhodně a dostatečně informován o tom, co jej čeká při podání oznámení na policii a kam, kdy a jak by se měl obrátit pro následnou pomoc, získá pocit bezpečí, důvěru a bude s PČR i dalšími OČTŘ rád a ochotně spolupracovat.

4.3.3 Komunikace při výslechu klienta

Výslech je standardním a jedním z nejčastějších úkonů v trestním řízení. Náležitosti výslechu, jako úkonu tr. řízení, jsou upraveny v trestním zákoně a trestním řádu. Z pohledu psychologie jde v podstatě o rozhovor, dialog, sociální styk. K nejobecnějším zákonitostem sociálního styku patří³¹:

- **Percepční stránka** představuje při vzájemné komunikaci osob, jak se jednající osoby navzájem vnímají, jaké si o sobě navzájem vytváří soudy a představy a podle jakých pravidel přitom postupují.
- **Komunikační stránka** představuje, co a jakým způsobem si osoby při komunikaci sdělují, tedy konkrétní informace a způsob jejich sdělování.
- Při zkoumání **interakční stránky** nás zajímá, jak se osoby při komunikaci vzájemně ovlivňují, jakou k tomu volí taktiku.

³¹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Kriminální psychologie*. vyd. 1. Praha: Eurounion, 1998. str. 176 a násl.

Tyto tři pochody jsou přítomny v každém mezilidském jednání, probíhají současně, a vzájemně se podmiňují a ovlivňují. Jen pro odborné zkoumání je vhodnější tyto pojmy abstrahovat.

Ve výsledku jako úkonu v trestním řízení, jehož výsledkem je nějaký dokument, listinný materiál, dominuje stránka komunikační. Ovšem chceme-li výsledkem získat kvalitní informace, se kterými by bylo možné smysluplně pracovat a dojít tak k objasnění protiprávní činnosti, nelze percepci a interakci při výsledku podceňovat nebo opomíjet.

Zejména v situacích, kdy probíhá komunikace s cizincem, který neovládá český jazyk a i české kulturní prostředí mu může být cizí, je pro navození jeho pocitu bezpečí a důvěry důležité věnovat vzájemnému vnímání a způsobu ovlivňování zvýšenou pozornost.

Komunikační, obsahovou stránku výsledku musí zprostředkovat tlumočník, což se může zdát jako omezující. Na druhou stranu, vyslýchající policista se tak může více soustředit na neverbální sdělení vyslýchaného, které významně upřesňují a doplňují sdělení verbální. K navození potřebné atmosféry důvěry a porozumění velkou měrou přispěje první kontakt a proto je důležité, aby jak policista, tak tlumočník ovládali základní pravidla neverbální komunikace.

Při neverbální komunikaci je důležité soustředit se již na pozdrav. Jak uvádí Průcha³², na rozdíl od Evropanů, kteří si při pozdravu podávají ruce, v kulturách asijských národů je jakýkoli vzájemný tělesný kontakt nemyslitelný. Také úsměv u Japonců a Korejců vyjadřuje spíše nejistotu, rozpaky nebo omluvu, zatímco v euroamerické civilizaci je úsměv výrazem sympatií a přátelství. Ovšem i v rámci Evropy lze vysledovat různou intenzitu tělesného kontaktu, kdy obyvatelé středomoří nebo i Gruzínci jsou o poznání vřelejší.

Je vhodné rozlišovat i samostatné kultury v rámci odlišných ras. Např. Korejci by nesli se značnou nelibostí, kdyby byli zaměňováni za Japonce. Je vhodné znát a uvědomovat si i historické souvislosti, které byly často provázeny válečnými konflikty.

³² PRŮCHA, Jan. *Interkulturní psychologie: sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů*. vyd. 2. Praha: Portál, 2007. str. 150 a násl.

5 Náhled do problematiky statistického zpracování dat³³

Statistiku lze charakterizovat jako vědu, která nemá v reálném světě vlastní předmětnou oblast. Statistika je částí teoretické i aplikované matematiky a je také metodologií výzkumu.

Se statistikou se setkáváme prakticky denně a všude a naše znalosti také ze statistických informací často vychází. Statistická data jsou nějaké číselné hodnoty, které mají svůj obsah vzhledem ke kontextu. Statistické metody umožňují tato data znázorňovat a vizuálně i číselně analyzovat, zkoumat jejich struktury, hledat závislosti a zejména data interpretovat a dělat o nich závěry.

Nejdůležitější otázkou statistického zkoumání je otázka původu dat. Zejména rozlišujeme mezi daty observačními a experimentálními. Pak posuzujeme validitu dat, data zpracováváme podle statistických metod a zjišťujeme, zda čísla dávají smysl a jaký.

5.1 Populace, výběr a statistické usuzování³⁴

V této studii se zabýváme observačními daty, která souvisí s protiprávní činností a jsou tedy vztažena k lidem, konkrétním osobám, které se staly obětí protiprávního jednání. Pracujeme tedy s určitou populací a zkoumáme data o ní.

Základní populace je množina všech teoreticky možných objektů v uvažované problémové situaci. V rámci této studie se zabýváme o všechny klienty, kteří se stali obětí trestné činnosti. Pozorujeme určitá číselná data, která jsou jedinečná. Představujeme si, že data jsou generována nějakým náhodným mechanismem, který za stejných podmínek umožňuje jejich opakování.

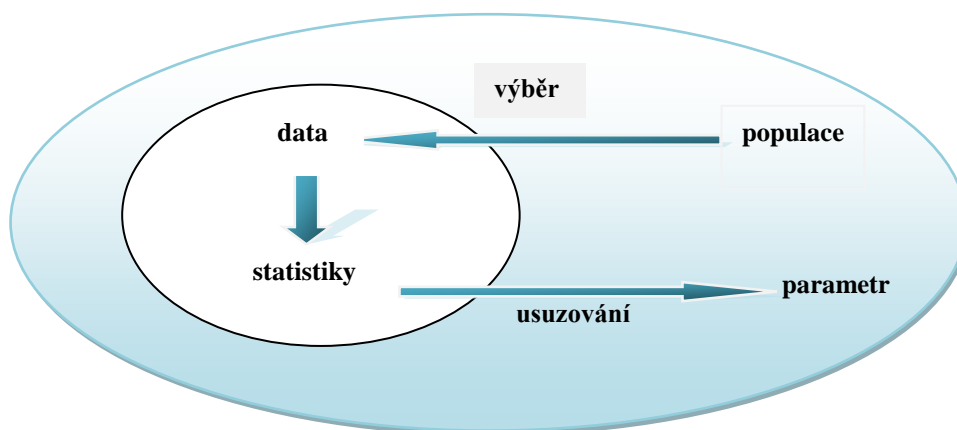
Výběr nebo *vzorek* je podmnožinou základní populace. Z objektivních (časových, finančních, etických...) důvodů většinou nemůžeme zkoumat všechny prvky základní populace. *Rozsah výběru*, tedy počet zkoumaných prvků označujeme jako „ n “.

Pomocí analýzy dat o rozsahu výběru n chceme udělat takové závěry, aby je bylo možné vztáhnout na celou populaci. Tento proces nazýváme statistické usuzování.

³³ HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. vyd. 3. Praha: Portál, 2009. str. 15 a násl.

³⁴ tamtéž, str. 24-26

Obrázek č. 2 Princip statistického usuzování

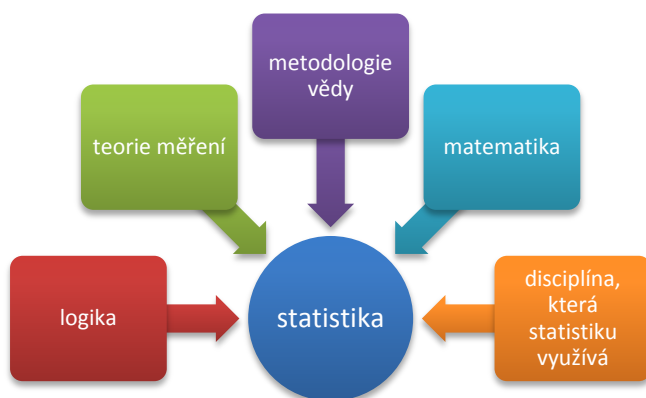
Postup statistického usuzování: Uvažujeme sledovanou proměnnou u jedinců v populaci. Tuto proměnnou charakterizujeme číselnou hodnotou, *populačním parametrem*. Na výběru spočítáme výběrovou statistiku, která má nějakou číselnou hodnotu a popisuje výběr. Poté odhadujeme relativní četnost specifikované vlastnosti výběru v základní populaci.

5.2 Kvalita měření a zpracování dat

5.2.1 Přesnost v práci a používání jazyka³⁵

Statistické zpracování dat, které je těžištěm této práce, se musí pohybovat v přesném, exaktním rámci. Dodržováním přesných postupů docílíme přesných výsledků, možnosti jejich opakování. Snáze a dříve také identifikujeme případné chyby. Hlavní podmínkou exaktního postupu je definice používaných pojmů, axiomů i z nich odvozených nových definic a dodržování matematické logiky.

Obrázek č. 3 Princip statistického zpracování dat

³⁵ HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. vyd. 3. Praha: Portál, 2009. str. 38-40

Při definování i v průběhu práce samotné, mohou být stanoveny nové, klíčové pojmy, které na počátku práce nebyly zřejmé. Nové pojmy definujeme a do té doby provedená zjištění znovu prověříme. Tento postup se osvědčil pro udržení dobré kvality výstupu.

Používání jazyka

Každá vědní disciplína má svůj pojmový aparát. Pojmem *volba jazyka* znamená určení toho, co do jazyka patří a co ne. Význam pojmů je popsán v axiomech. Jestliže na počátku práce zvolíme jazyk, je nutné jej dodržovat a vyvarovat se užívání pojmů z jazyka přirozeného nebo jazyka jiných oborů, disciplín.

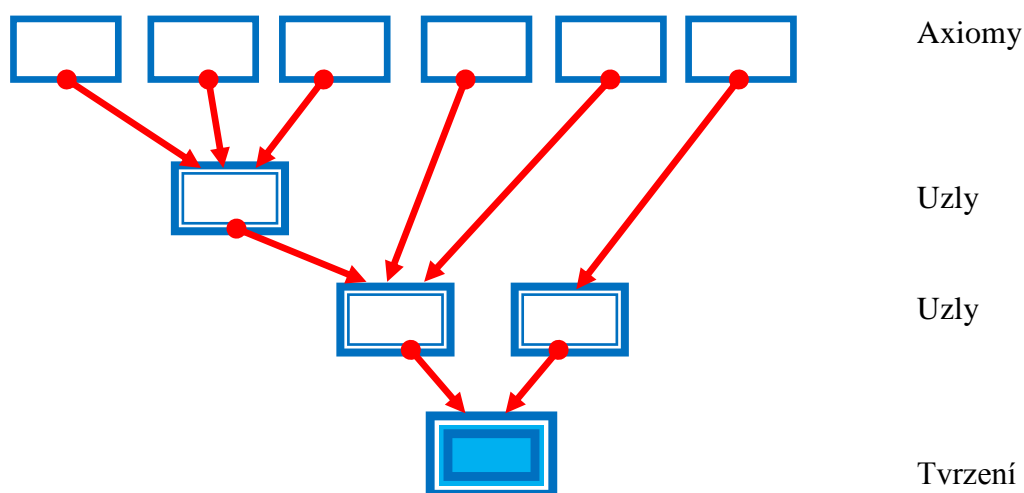
Zejména je nutné vyvarovat se:

- **Homonymie** – mnohoznačnosti: použití jednoho termínu ve dvou nebo více významech.
- **Synonymie** – stejnoznačnosti: použití dvou nebo více slov se stejným významem.

5.2.2 Pravidla odvozování a používání logiky³⁶

Pravidla odvozování přehledně vyjádříme následujícím schématem:

Obrázek č. 4 Pravidla odvozování

V tomto průzkumu používáme údaje z policejních statistik. O to více je výstižné vyjádření pravidel odvozování jako pravidel dokazování. Axiomy a uzly představují tvrzení, šipky pak představují odvození výsledného tvrzení z tvrzení předcházejícího. Matematika definuje pojem *důkaz* jako posloupnost tvrzení, ze kterých je každé buď axiomem, nebo je odvoditelné z předchozích tvrzení.

³⁶ HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. vyd. 3. Praha: Portál, 2009. str. 41-43

Používání logiky

Logická struktura je páteří každého kvalitního průzkumu i výzkumu. V průběhu práce je nutné používat přesné pojmy a také dodržovat logiku. Pro udržení dobré kvality je bezpodmínečně nutné dodržovat základní logické operace, nezaměňovat význam slov např.:

„nebo“ a „a“

„nebo“ nebo „bud“ ... *anebo*“

Významy popsaných logických výrazů se nyní mohou zdát zcela zřejmé a jednoznačné, avšak v okamžiku, kdy se dopustíme prohřešku použití synonym nebo homonym a naše pozornost poleví i při kontrole logické struktury, může dojít ke špatnému pochopení např. výběrových podmínek pro zpracování dílčích datových souborů. V případě nedostatečné kontroly a ověřování pak můžeme pokračovat v průzkumu se ztrátou kvality, se zavádějícími výsledky nebo špatnou interpretací výsledků. Takovou skutečnost označujeme jako falešnou korelaci (souběh).

Příklady zdánlivé (falešné) korelace³⁷

1. V zemích, kde je vysoký počet televizních přístrojů na obyvatele, dosahují obyvatelé vysokého průměrného věku.
 - Počet televizních přístrojů na osobu koreluje s průměrnou délkou života.
 - Je možné zvýšením počtu televizních přístrojů na osobu prodloužit průměrný věk obyvatel v zemi, kde je délka života kratší?
2. U studentů byla testována úroveň znalostí a tělesná hmotnost. Bylo zjištěno, že těžší studenti mají vyšší úroveň znalostí.
 - Úroveň znalostí koreluje s tělesnou hmotností studentů.
 - Je možné zvýšením tělesné hmotnosti studentů zvýšit úroveň jejich znalostí?

Hodnota korelací může být i vysoká, ale chybí příčinné souvislosti. V prvním příkladu bychom museli doplnit do vzájemných asociací proměnnou *Hrubý domácí produkt* nebo podobnou makroekonomickou veličinu. V druhém příkladu budeme logicky usuzovat, že úroveň znalostí bude zdánlivě korelovat s hmotností proto, že

- hmotnější studenti jsou také starší a vstřebávali znalosti po delší dobu,

³⁷ příklad č. 2 převzat z: KOVAŘÍK, Zdeněk - KVAPIL, Jaroslav - VLACH, Petr. *ÚVOD DO POČÍTAČOVÉ ANALÝZY VÍCEROZMĚRNÝCH ÚLOH Z POLICEJNÍ PRAXE*. vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006. str. 58.

- hmotnější studenti věnují čas více studiu, než třeba sportovním aktivitám a proto mají vyšší úroveň znalostí.

Pravděpodobnější však bude korelace věku s hmotností, ovšem tyto proměnné by bylo nutné asociovat s další proměnnou *tělesnou výškou*.

5.2.3 Důležité statistické pojmy a správnost jejich užití³⁸

Přesnost, správnost a nejistota - tyto pojmy jsou používány v přírodních vědách, kde rozlišujeme mezi:

- náhodnou složkou chyby – tento aspekt nazýváme přesností metody,
- systematickou chybou – tento aspekt nazýváme správností metody.

Náhodná a systematická chyba způsobují celkovou chybu. Nejistota je pak parametrem, který vyjadřuje pochybnost o měření.

Objektivita, reliabilita, validita - tyto pojmy jsou častěji používány při měření v sociologii nebo psychologii.

- Objektivita³⁹ měření znamená, jak jsou výsledky nezávislé na výzkumníkovi a měřeném jedinci ve smyslu úmyslného nebo neúmyslného zkreslení.
- Reliabilita⁴⁰ (spolehlivost) měření vyjadřuje shodu výsledků při opakování měření. Za stejných podmínek má použitý nástroj poskytovat tytéž výsledky.
- Validita⁴¹ (platnost) v širším slova smyslu vyjadřuje vlastnost zkoumání, zda zkoumáme to, co jsme měli v úmyslu zkoumat.

5.2.4 Typy proměnných⁴²

Statistická analýza zkoumá data – hodnoty předem definovaných proměnných nebo znaků na zkoumaných objektech. Data jsou aktuální hodnoty proměnných. Při zkoumání dat proměnné rozdělujeme podle toho, jaké hodnoty proměnná nabývá.

Závisle, nezávisle a rušivé proměnné

³⁸ HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. vyd. 3. Praha: Portál, 2009. str. 50

³⁹ tamtéž, str. 52

⁴⁰ JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. heslo *reliabilita*.

⁴¹ tamtéž, heslo *validita*

⁴² HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. vyd. 3. Praha: Portál, 2009. str. 45

Většinou proměnné rozdělujeme na závislé, nezávislé a rušivé. Nejdříve určíme závislé a nezávislé proměnné a charakter jejich vztahu, např.:

- závislost prospěchu žáka (závisle proměnná) na pohlaví (nezávisle proměnná),
- závislost síly jedince (závisle proměnná) na objemu jeho svalů (nezávisle proměnná).

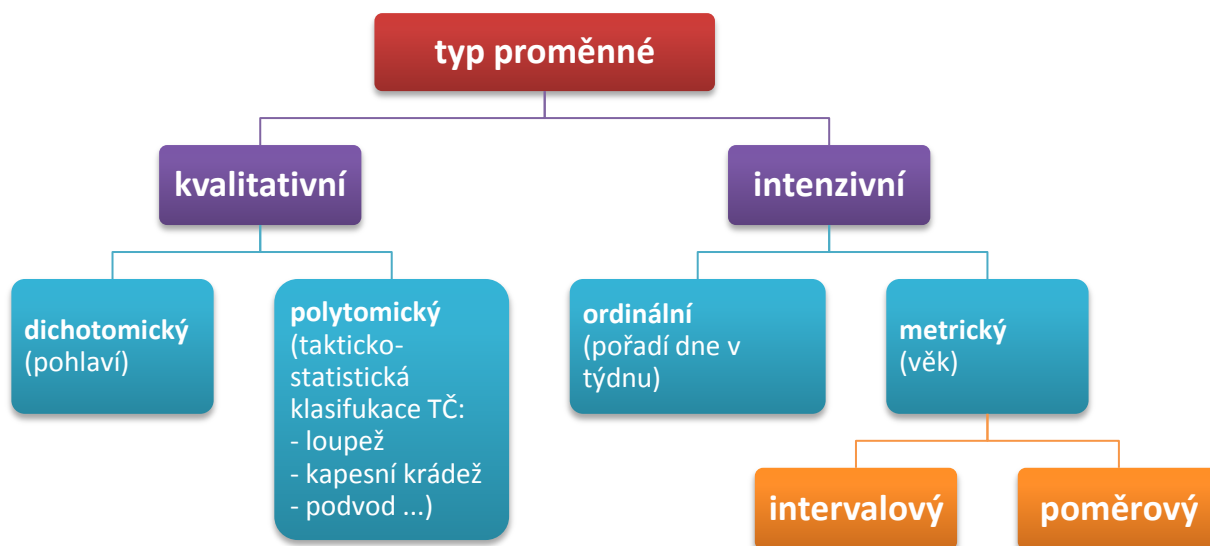
Musíme brát v úvahu existenci další proměnné (více proměnných), které ovlivňují cílovou proměnnou a její působení zkresluje naše uvažování o vztahu závisle a nezávisle proměnné. Takové proměnné nazýváme rušivé, matoucí nebo třetí proměnné. Např. při zjišťování pravděpodobnosti úmrtí řidiče při autonehodě v závislosti na použití / nepoužití bezpečnostních pásů, bylo zjištěno, že použití bezpečnostních pásů snižuje riziko úmrtí při nehodě o 60%. Ovšem, když byla do zjišťování zahrnuta proměnná *rychlost automobilu při nehodě*, bylo zjištěno, že použití pásů snižuje riziko pouze o 40-50%.⁴³

Diskrétní a spojité proměnné

Spojité proměnná může nabývat libovolných hodnot z určitého intervalu. Diskrétní proměnná, neboli kategoriální proměnná, může nabývat pouze konečného počtu hodnot.

Proměnné podle typu použitého měřítka

Obrázek č. 5 Přehled typů proměnných podle použitého měřítka

⁴³ HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. vyd. 3. Praha: Portál, 2009. str. 45-46

Podle toho, co hodnoty vypovídají, hovoříme o škále měření nebo měřítku.

- Kvalitativní (nominální) měřítko rozlišuje třídy
- Binomické – dělení na dvě kategorie
- Ordinální měřítko – seřazení kvalitativního měřítka podle intenzity
- Intervalové měřítko – má vlastnosti ordinálního + má nějakou jednotku měření
- Poměrové měřítko = intervalové měřítko + absolutní nulový bod

Intervalové a poměrové měřítko jsou *intenzivní měřítka*.

5.2.5 Míry centrální tendence a vhodnost jejich použití⁴⁴

Aritmetický průměr

Aritmetický průměr definujeme jako součet všech naměřených údajů vydělený jejich počtem. Pro hodnoty (2, 8, 9, 10, 1, 0, 5) bude mít aritmetický průměr hodnotu 5. Použití aritmetického průměru je vhodné jestliže:

- data jsou nejméně intervalová. Průměr nepoužíváme u dat kategoriálních,
- jsou data rozdělena symetricky,
- budeme data podrobovat statistickým testům.

Medián

Medián znamená hodnotu, která dělí řadu hodnot, seřazenou podle velikosti, na dvě stejně početné poloviny. Pro hodnoty (0, 1, 2, 5, 8, 9, 10) bude mít medián hodnotu 5. Medián použijeme jestliže:

- data jsou nejméně ordinální,
- chceme znát střed rozdělení dat,
- data mohou obsahovat odlehlé hodnoty,
- rozdělení dat je silně zešikmené.

Modus

U spojitých dat se vypočítá jako průměr z krajních hodnot intervalu, který obsahuje nejvíce dat. Modus použijeme:

⁴⁴ HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. vyd. 3. Praha: Portál, 2009. str. 59-61

- jestliže rozdělení dat má více vrcholů,
- chceme-li získat o rozdělení dat základní přehled,
- chceme-li zjistit nejčastěji se vyskytující hodnotu.

5.2.6 Metody zkoumání dat⁴⁵

Často nás zajímá srovnání několika různých rozdělení, málo kdy se zabýváme vyhodnocováním samostatné jedné proměnné. Zjišťujeme změny proměnné v čase nebo vztahy mezi proměnnými. V této studii jsou základní znalosti metod analýzy závislosti nezbytné, chceme-li zjistit např.:

- Jak je páchání trestné činnosti na turistech ovlivněno jejich státní příslušností?
- Závisí počet trestných činů na čase (ročním období, dnu v týdnu, denní době...)?
- Existuje vztah mezi pohlavím oběti a způsobem spáchání trestného činu?
- Jak věk turisty predikuje pravděpodobnost, že se stane obětí trestného činu?

Zmíněné vztahy nejsou funkčně determinovány, a proto pro jejich analýzu použijeme statistické metody. Základní postup při analýze (dvojměrných) dat je následující:

- data se pokusíme zobrazit graficky
- v konfiguracích hledáme tendence v datech
- přidáváme číselné charakteristiky dat

Prohlídkou grafického zobrazení odhadneme, zda a jaká je mezi proměnnými závislost:

- přesná funkční závislost,
- volnější vztah – statistická závislost,
- proměnné jsou na sobě evidentně nezávislé.

Data můžeme zobrazit korelační tabulkou. Přitom ale dojde ke ztrátě informací, rozdělení dat v tabulce do intervalů. Proto je korelační tabulka vhodná spíše jako doplněk grafického znázornění.

⁴⁵ HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. vyd. 3. Praha: Portál, 2009. str. 170 a násl.

Korelační a regresní analýza

Cílem korelační a regresní analýzy je popis statistických vlastností dvou nebo více proměnných. Dvojrozměrný bodový graf (s korelační tabulkou) často překvapivě přehledně informuje o netušených vlastnostech zkoumaných dat. Odhalí třeba nelinearitu, nehomogenitu vztahu nebo přítomnost odlehlých hodnot. Představu o závislosti dvou proměnných můžeme zpřesnit přidáním třetí proměnné, např. doplněním informací o čase, pohlaví osob nebo identifikace prostoru. Pro udržení přehlednosti grafu je dobré využít k rozlišení proměnných barvy nebo značky různých tvarů.

Korelační analýza zkoumá vztahy proměnných graficky a pomocí různých měr závislosti, které nazýváme *korelační koeficienty*. Slovo *korelace* označuje míru stupně asociace dvou proměnných. Jestli hodnoty jedné proměnné mají tendenci vyskytovat se spolu s hodnotami druhé proměnné, tvrdíme, že jsou asociované, že spolu korelují. Míra této asociace může být různá a měří se pomocí koeficientů. Druhy koeficientů se používají podle toho, u jakého typu proměnných korelaci zjišťujeme.

Při posuzování je nutno neposuzovat vzájemně nehomogenní soubory dat. Logicky také nemá smysl měřit asociace tam, kde nemohou existovat.

Regresní analýza odpovídá na otázky:

- Jaký vztah existuje mezi proměnnými?
- Lze jednu proměnnou odhadnout pomocí druhé proměnné, případně s jakou chybou ...?

V této oblasti má statistická analýza tyto cíle:

- najít vzorce pro optimální predikci proměnné, kterou považujeme za závisle proměnnou,
- ohodnotit chybu predikce,
- ověřovat různé hypotézy o zkoumaném vztahu.

Explorační analýza

Explorační analýza dat (EDA)⁴⁶ je skupina statistických technik a určitý přístup k analýze numerických dat, který klade důraz na jejich grafické a tabulkové zobrazení. EDA klade důraz na použití metod, které jsou odolné vůči odlehlým hodnotám dat a odhalí v datech nápadné konfigurace.

⁴⁶ HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. vyd. 3. Praha: Portál, 2009. str. 113-114

Stejně jako i u dalších analytických metod (korelační a regresní analýza) je důležité prozkoumání struktury dat a pochopení chování proměnných. Obdobně jako u zobrazování dat pomocí krabicového grafu (viz kapitola [Vizualizace a popis dat pomocí krabicového grafu](#)), je „otcem“ metodologie explorační analýzy John Turkey, který EDA přirovnává k detektivní práci. Úkolem detektiva není definitivně rozhodnout o vině nebo nevině podezřelého, ale sledovat události a jejich aktéry, generovat hypotézy, klást si otázky, navrhnout odpovědi a vytvářet předběžné zprávy.

Smyslem statistické analýzy není pouze verifikace hypotéz v konečné fázi zkoumání, ale poznání shromážděných dat a tvorba modelů i teorií.

Zkoumáme např.:

- Dává zjištěné rozmezí hodnot u dané proměnné smysl?
- Jak se liší jednotlivé skupiny dat?
- Jak dále postupovat, když... jsme získali hodnoty pouze v omezeném rozsahu?
- Obsahuje materiál data, která se výrazně liší od ostatních?
- Co je na datech zvláštní?

Jestliže pracujeme tímto způsobem, pak se jedná o explorační analýzu.

6 Praktická část studie

6.1 Způsob práce s hypotézami

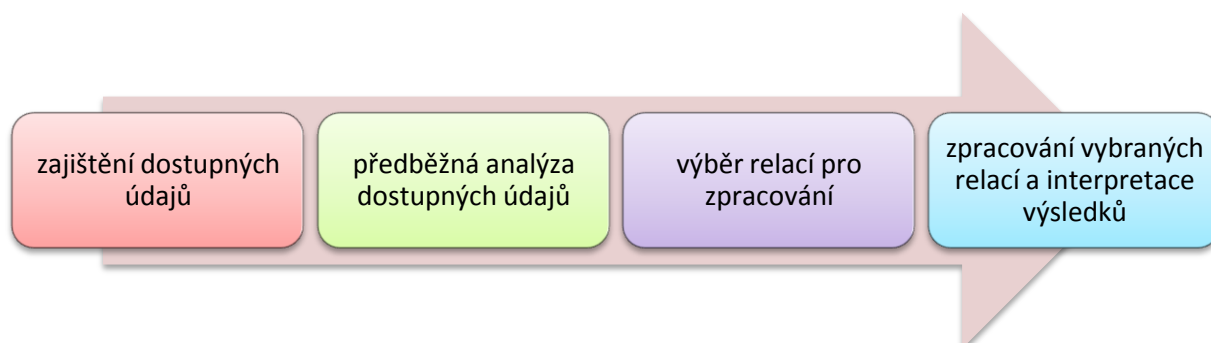
Tato studie nepracuje s hypotézami způsobem, který by vedl k jejich jednoznačnému potvrzení nebo vyvrácení. Studie je empirická a v empirických vědách je jednoznačná verifikace hypotézy nemožná. Např. výrok „*Všechny labutě jsou bílé.*“ se empiricky dokázat nedá. Stačí zpozorování jediné černé labutě a výrok bude falzifikován.

V této studii by popsán způsob práce s hypotézami byl omezující, ne-li nemožný. V každé práci ale nemusí jít pouze o přezkušování hypotéz. Hypotézami se můžeme zabývat i jinými způsoby⁴⁷:

- **Explorace:** Používáme indukci. Formulujeme nové hypotézy a teorie tím, že sbíráme data a odhalujeme podstatu jevů a vztahů.
- **Demonstrace:** Používáme dedukci. Získanými daty podporujeme nebo demonstrujeme platnost nějaké hypotézy.
- **Opakování:** Opakujeme výzkum, abychom získali přesnější a spolehlivější výsledky anebo snížili zkreslení.
- **Zamítnutí:** Hypotézu nemůžeme vždy dokázat, ale někdy ji můžeme zamítnout.

Těžiště této studie spočívalo v používání logických operací, indukce, tedy explorační. Cílem bylo získat data, tato data analyzovat a interpretovat a pokusit se tak odhalit podstatu páčání kriminality na klientech, případné vztahy jednotlivých okolností, případně zjistit související kriminogenní faktory.

Obrázek č. 6 Způsob práce s daty v této studii

⁴⁷ HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. vyd. 3. Praha: Portál, 2009. str. 29.

6.2 Metody použité při zpracování studie

V této práci byla zpracována data získaná studiem dokumentace. Statistiky obsahovaly údaje o 100 824 trestných činech, které byly popsány až 51 položkami; celkem bylo k dispozici cca 5 142 024 údajů. Z dostupných aplikací byl pro výpočty, grafické zpracování i prezentaci dat vybrán Microsoft Office 2007. Nejnovější verze tabulkového procesoru Microsoft Excel 2007 totiž umí pracovat s tabulkami o rozsahu přes 1 milion řádků. Předchozí verze Excel, i jiné běžně dostupné tabulkové kalkulátory, jsou omezeny rozsahem tabulek na asi 65.000 řádků, což by v případě této studie bylo značně limitující. Data byla zpracována na PC s dvoujádrovým procesorem AMD Athlon II s frekvencí 2,71 GHz a RAM 2 GB s frekvencí 1,33 GHz. Některé nejnáročnější operace v tomto prostředí trvaly cca 10 sekund. Pro srovnání: stejné operace na PC s jednojádrovým procesorem AMD Athlon na frekvenci 1,7 GHz a RAM 512 MB na 333 Hz trvaly několik hodin a o práci v reálném čase se nedalo uvažovat. Technické parametry a časové údaje jsou zde uvedeny proto, že zásadním způsobem ovlivňují i determinují možnosti zpracování podobně rozsáhlých datových souborů.

6.2.1 Kontingenční tabulky a grafy⁴⁸

Zpracování dat bylo provedeno převážně pomocí kontingenčních tabulek a kontingenčních grafů. Kontingenční tabulky jsou velmi vyspělým a silným nástrojem, který umožňuje analyzovat rozsáhlé datové soubory, provádět v nich filtrování, porovnávání nebo výběr smysluplných informací z velkých objemů dat. Význam názvu kontingenční tabulka (kontingenční graf), je lépe patrný z původního anglického názvu *Pivot Tables (Pivot Charts)*. *Pivot*, v českém významu *otáčet dokola*, vychází z analogie fyzikálního zkoumání objektů. Stojíme-li před složitým objektem s úkolem zjistit jeho podstatu, funkční princip, budeme chtít prohlédnout si tento objekt ze všech dostupných úhlů pohledu, aby nám neunikly žádné podstatné informace. Kontingenční tabulky a grafy fungují na obdobném principu, umožňují nám data různě „otáčet“, prohlížet a lépe se pak rozhodovat při výběru položek do vzájemných relací i při interpretaci výsledků. Kontingenční grafy nám data pomohou vyjádřit přehledně ve vizuální podobě.

Ve většině případů postačí vytvořit kontingenční tabulku nebo graf, který si prohlédneme a data okomentujeme. Pro výstižnější vyjádření vazeb anebo odstranění rušivých, zavádějících údajů musíme data upravit a vyčistit. I pro takové úkoly jsou kontingenční tabulky a grafy připravené a vybavené. Jsou plně integrovány do prostředí

⁴⁸ ATKIEN, Peter. *Microsoft Office Excel 2007: Kontingenční tabulky a grafy*. vyd. 1. Brno: Computer Press, 2009. str. 12-19

Microsoft Excel i návazných aplikací. Uspořádaná data lze proto dále analyzovat, filtrovat i vytvářet nové kontingenční tabulky a grafy tak, aby výsledek zpracování a interpretace dat byla co možná nejvýstižnější.

Pro zpracování statistických dat dnes existuje celá řada softwarových produktů, které poskytují mnoho možností jak s daty pracovat. Programy jsou více či méně komplexní, nebo specificky zaměřené např. na oblast sociologie, psychologie nebo pedagogiky. Ovšem úměrně složitosti těchto aplikací také rostou nároky na jejich uživatele. Po uživatelích se požaduje hlubší znalost konkrétních aplikací, k čemu jsou určeny, pro jaká data je jejich užití optimální, porozumění jednotlivým procedurám i předpokladům, které musí být splněny pro dosažení správných výstupů. Tyto požadavky v dnešní době již méně souvisí se vzděláním v oblasti matematiky, ale o to větší důraz spočívá na soustavné přípravě v ovládání aplikací a získání praxe při realizaci ucelených projektů.

Poznámka: Metoda využívající zpracování dat pomocí kontingenčních tabulek a grafů byla před použitím v této studii úspěšně použita („odzkoušena“) při realizaci prezentace služeb Policie ČR pro *Standing Committee on Internal security* v Bruselu (Výbor pro vnitřní bezpečnost).

Soustavnou přípravou v používání aplikací lze efektivně předejít někdy nepříjemným překvapením, které rozsáhlé datové soubory skrývají. Časté problémy⁴⁹ spočívají v tom, že:

- Komplexnosti řešené problematiky neodpovídá rozsah a objem dat (často je menší).
- V datech se vyskytují výrazné odchylky a skryté vazby. Ty je nutné pokud možno již na začátku studie identifikovat a popsat.
- Struktura dat nemusí být adekvátní požadovanému výstupu.

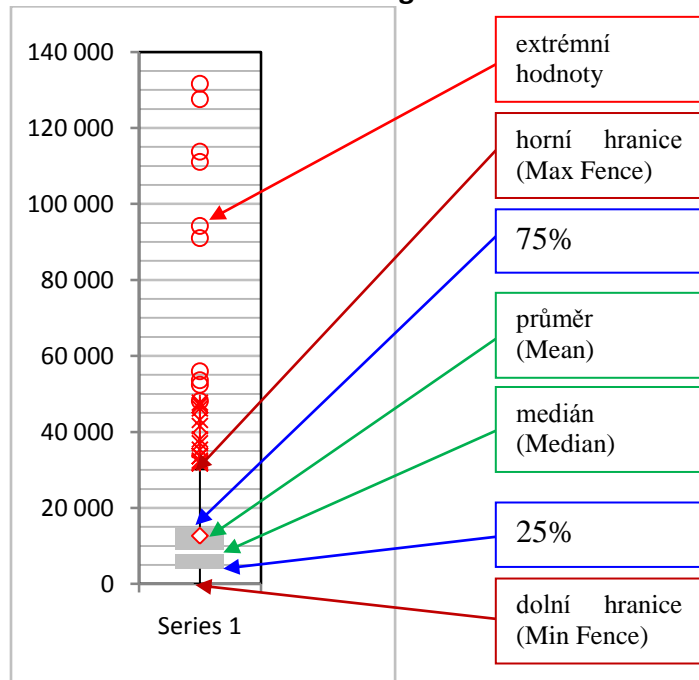
Při předběžné kontrole a analýze dat je důležité opětovně posuzovat vhodnost jejich použití pro zpracování s ohledem na reliabilitu a validitu výsledků. S daty také nelze efektivně pracovat bez znalosti alespoň základů specificky zkoumané problematiky.

6.2.2 Vizualizace a popis dat pomocí krabicového grafu

K vizualizaci dat, důležité zejména při explorační, korelační nebo regresní analýze, existuje mnoho nástrojů, které umí data zobrazit v různých typech grafů. Tato kapitola nastíní zobrazení dat pomocí krabicového grafu, protože, i když je neobyčejně užitečným a silným nástrojem, není v nejvíce rozšířených tabulkových procesorech implementován.

⁴⁹ HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. vyd. 3. Praha: Portál, 2009. str. 74

Graf č. 3 Ukázka krabicového grafu

Tabulka č. 3 Výpočet hodnot pro zobrazení dat pomocí krabicového grafu

Count	353	počet hodnot
Min	0	nejmenší hodnota
25 th	4000	25. percentil
Median	8400	medián
75 th	15000	75. percentil
Max	131600	nejvyšší hodnota
Mean	12647,31	průměr
SD	16561,27	směrodatná odchylka
IQ	11000	rozíl 75. a 25. percentilu
25th - 3 IQ	-29000	
25th - 1.5 IQ	-12500	
75th + 1.5 IQ	31500	
75th + 3 IQ	48000	
Min Fence	0	dolní hranice
Max Fence	30200	horní hranice

Zkoumání rozložení skupiny dat pomocí krabicového grafu⁵⁰ (někdy nazývaný *krabicový graf s vousy*, v angličtině *Box and Whisker Chart*) nám pomáhá data pochopit, interpretovat i zjistit nutnost zkoumání dalších případných vazeb. Bylo by zavádějící použít pro vyjádření obsahu dat pouze hodnotu např. průměru nebo mediánu.

Na příkladu vidíme, kde medián rozděluje řadu hodnot na dvě stejně početné poloviny; tedy v polovině případů vznikla poškozeným škoda do 8 400,- Kč. Je také na první pohled patrné, jak je průměrná výše škody (12 647,31 Kč) ovlivněna extrémními hodnotami.

Oblast prostředních 50 % hodnot nazýváme mezikvartilové rozpětí; zahrnuje $\frac{1}{4}$ z počtu hodnot nad mediánem a $\frac{1}{4}$ z počtu hodnot pod mediánem. Z dat zobrazených v krabicovém grafu můžeme jednoduše zjistit, že v $\frac{1}{4}$ všech případů vznikla poškozeným škoda do cca 4 000,- Kč. Ve $\frac{3}{4}$ všech případů vznikla poškozeným škoda do cca 16 000,- Kč.

Abychom mohli data dále správně interpretovat, musíme již použít poznatky z dalších disciplín, v tomto případě z oboru práva a kriminalistiky. V případě, že data zahrnují pouze majetkovou trestnou činnost, pak můžeme dále zjišťovat, proč data obsahují i hodnoty menší než 5 000,- Kč, což je hranice mezi přestupkem a trestným činem. Můžeme pak zjišťovat

⁵⁰ ČIHAŘ, Jiří. *Krabicový graf (box-and-whisker graf) a jeho využití*. [Internetový magazín]. ČR: Dataspectrum, 4. srpen 2008. Dataspectrum, Sv. 01/2008. dostupné z: <http://www.dataspectrum.cz/excelmag/download/eam0108.pdf>. str. 5 a násl.

další okolnosti, které měly vliv na trestně právní kvalifikaci skutku jako trestného činu a nikoliv jako přestupku, např.:

- Bylo při krádeži použito násilí?
- Měla oběť odcizené věci na sobě nebo při sobě (v kapse, kabelce)?
- Byla při krádeži odcizena platební karta, atd.?

Dále si můžeme klást otázku: Proč data neobsahují žádnou extrémní hodnotu v rozmezí cca 60 000 – 90 000 Kč? Můžeme pak zjišťovat vrcholy, kolik a jaké nejčastější hodnoty se v datech vyskytují. Můžeme se pak rozhodnout, že data zobrazíme pomocí další, jiné zobrazovací metody, např. bodového nebo bublinového grafu, kde se můžeme zaměřit na zjišťování, zda existuje korelace např. mezi věkem oběti a výší škody.

Další nástroje pro zobrazení zkoumaných dat použité v této studii jsou standardní součástí běžně dostupných tabulkových procesorů,⁵¹ a proto zde nejsou uvedeny.

6.3 Vymezení a omezení studie

Vymezení studie

- věk oběti
- státní příslušnost oběti
- pohlaví oběti
- výše škody
- čas spáchání skutku
- místo spáchání skutku
- počet TČ

Omezení studie: Faktory, které mohly ovlivnit výsledek studie, ale nebyly (nemohly být) kontrolovány:

- fingovaná trestná činnost, která nebyla odhalena
- latentní trestná činnost
- sociální postavení oběti – je sice zahrnuto v statistikách PČR, ale v praxi se tyto údaje do statistik zahrnují buď nesprávně, nebo s označením „ostatní“, což o reálném sociálním postavení oběti nic nevyovídá.
- struktura návštěvnosti Prahy podle pohlaví a věku turistů

⁵¹ např. v sadě Microsoft Office, Open Office, Software T602 a další

6.4 Etické a právní limity studie⁵²

Pro dodržení etiky je jistě dobrá intuice, ale přesto je nutné mít v průběhu práce stále na zřeteli zásady, které nám pomohou rozlišit mezi správným a nesprávným s ohledem na hodnotu naší činnosti. Při zpracování této studie nebylo pracováno přímo s živými lidmi, a tedy nebylo nutno vyvarovat se pochybných praktik jako využívání jedinců bez jejich vědomí a svolení, nucení jedince ke spolupráci, zamlčování informací o pravém účelu výzkumu a jiné způsoby podvádění účastníků, nebo nucení do chování, jež se dotýká důstojnosti pokusných osob, vystavování jedinců tělesnému nebo duševnímu stresu, pronikání do jejich soukromí a porušování jejich práv, atp.

Etika je teorií morálky, která nám pomáhá rozlišovat dobro a zlo. Etika zkoumá vztahy lidí k jiným lidem, ke společnosti, k sobě samotnému. Poskytuje nám praktické návody k jednání a chování v soukromém, pracovním i veřejném životě. Etická, morální činnost je charakteristická svobodným výběrem, svobodnou volbou a dobrovolností jednání.

I tato studie respektovala základní etické a právní principy a zásady, zejména:

- Pro získání a zpracování dat z CIAP PP byla splněna podmínka zpětného poskytnutí výsledků datové analýzy pro další využití.
- Byla dodržena diskrétnost a utajení citlivých informací⁵³

Dodržení výše popsaných zásad bylo, s ohledem na charakter zpracovaných dat, tedy nejen otázkou etiky, ale i psaného práva. Při dodržování podmínek uvedených ve druhém bodu, bylo nutno zvážit a přehodnotit zahrnutí některých kategorií dat do množiny proměnných, u nichž bude zjišťována korelace. V některých případech bylo zpracování dat provedeno, avšak výsledky byly v konečné fázi prezentovány v redukované formě. Požadavek dodržení etických a zejména právních limitů neumožnil prezentovat veškeré získané výsledky, což se může projevit v hodnocení přínosu práce. Z hlediska nutnosti dodržení etického rámce i zákonů demokratického právního státu, je však vhodnější prezentovat výsledky v množství a kvalitě, které nepovedou k tvorbě mylných závěrů anebo vzniku předsudků a zejména neohrozí činnost policie při odhalování a objasňování trestné činnosti. Z výše uvedených důvodů nebyly v přílohách publikovány zdrojové tabulky dat pro výpočet grafů.

Do etického principu zpracování studie zahrnujeme i další otázky⁵⁴. Mezi jinými na předním místě otázku plagiátorství, tedy kdy autor studie využívá myšlenky, písemné

⁵² HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. vyd. 3. Praha: Portál, 2009. str. 33

⁵³ Zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů

práce, výstupy výpočtů atd. jiných osob, které prezentuje tak, jako by byly jeho vlastním výtvorem. Samozřejmě, stanovit jednoznačnou přesnou hranici může být někdy obtížné a uvedení zdrojů je pak otázkou svědomí autora. Prohřešky v této oblasti se však považují za velmi zásadní. V této bakalářské práci byly veškeré použité zdroje řádně doloženy a vzhledem k explorativnímu způsobu práce s unikátními datovými zdroji ani nelze předpokládat, že by problematika byla shodně zpracována a publikována v jiných studiích, dokumentech nebo jiné literatuře.

K etické otázce můžeme zařadit i střet zájmů. Výsledky studie mohou přinést politicky nebo ekonomicky nepohodlná zjištění. Je pak etickou otázkou, zda při zpracování studie hrály roli intelektuální a vědecké aspekty, nebo bylo zpracování studie ovlivněno jinými způsoby.

Statistické zpracování dat a touha dojít k jasným a konkrétním výsledkům může svádět k „vyřábění“ dat, jejich úpravě, nebo vyřazování. Jestliže nějakým způsobem zasáhneme do zdrojových dat, pak je nutné uvést postup a zdůvodnění, které k tomuto zásahu vedly. V této studii bylo provedeno vyřazení části zdrojových dat pouze pro dodržení ustanovení zákona o ochraně osobních údajů a veškeré úpravy dat pro další zpracování byly řádně zadokumentovány.

Každá studie je obsahově určitým kompromisem vzhledem ke svému ideálu. Seriózní studie s ohledem na etické principy na takové kompromisy ve svém obsahu upozorní.

⁵⁴ HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. vyd. 3. Praha: Portál, 2009. str. 640-643

6.5 Vymezení základních pojmů

V tomto oddíle jsou vysvětleny pojmy, které jsou ve studii použité, ale nejsou definovány na jiných místech.

Klient

Klient je důležitým, ústředním pojmem i hlavním tématem této studie. Pro účely této práce je pojmem klient označena osoba splňující následující kritéria:

- Osoba cizí státní příslušnosti,
- která navštívila Prahu za účelem turistiky nebo jiného, zpravidla krátkodobého pobytu (pracovní nebo studijní cesta, kongres, atp.), nebo Prahou jako turista projíždí,
- stala se obětí protiprávního jednání, nebo se dostala do jiné tíživé situace,
- a proto se obrátila na Policii České republiky.

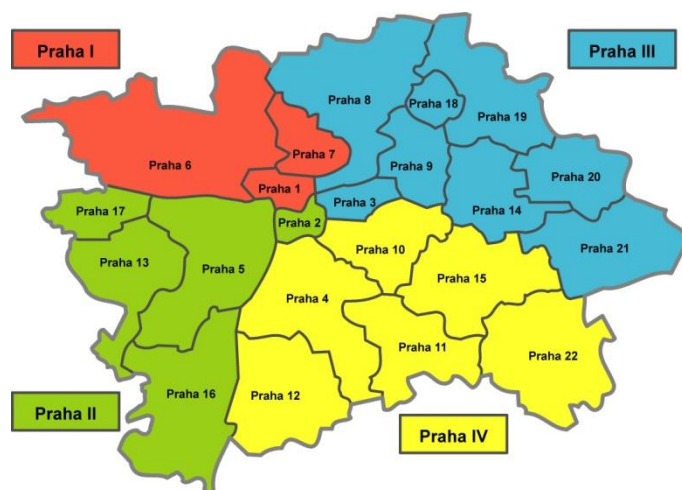
Podstatné pro označení osoby jako klienta, je jazyková nebo kulturní bariéra, neznalost místního (českého) prostředí, institucí, zvyklostí, atp.

Rezident

Rezident je osoba, která v Praze bydlí a není tedy znevýhodněna výše zmíněnými bariérami.

Praha I

Obrázek č. 7 Mapa správního členění hl. m. Prahy

Území Hl. m. Prahy je rozděleno do 22 správních obvodů číslovaných arabskými číslicemi. Policie ČR pro svoji potřebu považuje území hl. m. Prahy za Kraj Praha, který spravuje Krajské ředitelství policie hl. m. Prahy. Toto území je pro potřeby PČR dále členěno na čtyři obvody číslovanými římskými číslicemi.

Každý obvod spravuje Obvodní ředitelství policie Praha I až IV. Na mapě jsou území příslušná jednotlivým obvodním ředitelstvím barevně odlišena.

6.6 Popis a příprava dat pro další zpracování

Pramenem informací o registrované kriminalitě jsou především oficiální statistiky kriminality vytvářené orgány činnými v trestním řízení. Dále je to výzkumná statistika, vznikající sumarizací údajů o větším počtu sledovaných jednotek v průběhu kriminologického zkoumání. Z kriminální statistiky lze usuzovat na vhodnost opatření v rámci trestního práva, a proto je základem pro tvorbu trestní politiky.

Kriminální statistika v ČR zahrnuje údaje orgánů zabývajících se kriminalitou, to jsou policie, státní zastupitelství, soudy a vězeňská služba. Statistika kriminality je v ČR dosud roztržena na tři institucionální sféry – MV, SZ, MS.

Policejní statistika eviduje zjištěné trestné činy, resp. skutky, které seskupuje do určitých kategorií podle vlastních kritérií (známí a neznámí pachatelé, HK, OK, kriminalita mládeže, recidiva apod.) Statistika státního zastupitelství a statistika soudní eviduje jako základní jednotku pachatele (známé stíhané, obžalované, souzené a odsouzené).

Statistiky o kriminalitě jsou nezastupitelným zdrojem výchozích informací o jejím stavu, struktuře a dynamice. Na základě analýz těchto statistických dat se pak mohou plánovat a realizovat koncepční opatření k jejímu snížení a kontrole.

Data zpracované v této studii byla získána z těchto zdrojů:

- Centrála informačních a analytických procesů Policejního prezidia (CIAP PP)
- Statistiky a evidence Služby kriminální policie a vyšetřování (SKPV)
- Český statistický úřad (ČSÚ)
- Spisový materiál o protiprávním jednání na cizincích zpracovaný na Obvodním ředitelství policie Prahy I, Oddělení Můstek. Z tohoto spisového materiálu nebyla získána data, která by byla následně zpracována statistickými metodami. Při studiu spisového materiálu byly zjišťovány zejména časté okolnosti, obvyklé způsoby a další kriminogenní faktory páchání protiprávní činnosti na klientech, které formální statistiky neobsahují.

6.6.1 Popis a příprava dat z CIAP PP

Tabulka č. 4 Vzorek dat poskytnutých CIAP PP a vysvětlení významu položek

označení položky	příklad hodnoty	významový obsah
t01_kr	0	kraj zjištění
t01_ok	13	okres zjištění
t01_ut	5	útvár zjištění
t01_cvs	10050	číslo vyšetřovacího spisu
t01_rok	8	rok zaevidování
t01_pc1	1	pořadové číslo
t04_tsk	411	takticko-statistická klasifikace
t05_kr	0	kraj spáchání
t05_ok	13	okres spáchání
t05_ut	12	útvár spáchání
t06a_uli	1	místo spáchání - ulice
t06b_mes	1	místo spáchání - sledované místo
t06c_kde	6	místo spáchání -
t07a_zb	0	použití zbraně a následek
t07b_zb	0	druh použité zbraně
t08a_obj	2	objekt napadení: muž - žena - skupina osob
t08b_obj	05361900010	objekt napadení: věk, taktické hledisko, sociální hledisko; následek: TČ.
t09a_hod	10	čas spáchání (začátek páčání): hodina
t09b_dat	24-V-08	čas spáchání (začátek páčání): datum
t10a_hod		čas dokonání: hodina
t10b_dat		čas dokonání: hodina
t12_pr1	19	předmět zájmu (pachatele)
t12_pr2	20	předmět zájmu (pachatele)
t12_pr3	21	předmět zájmu (pachatele)
t12_pr4		předmět zájmu (pachatele)
t12_pr5		předmět zájmu (pachatele)
t12_pr6		předmět zájmu (pachatele)
t13_skod	30	celková vzniklá škoda
t14_odci	30	škoda vzniklá odcizením
t15_zaji	0	zajištěné hodnoty na místě
t19_para	24701D00	paragraf podle trestního zákona
t20a_par	249B00	paragraf podle trestního zákona (v souběhu)
t20b_par		paragraf podle trestního zákona (v souběhu)
t20c_par		paragraf podle trestního zákona (v souběhu)
t20d_par		paragraf podle trestního zákona (v souběhu)
t21_podn	71	oznámení nebo podnět k trestnímu řízení
t22_dat	25-V-08	datum zahájení trestního řízení
t24a_zpu	5	způsob ukončení trestního řízení (v rámci PČR)

CIAP PP poskytlo údaje o trestných činech spáchaných na území hl. m. Prahy za období od ledna 2004 do října 2009. Data byla získána ve formátu .xls, se kterým bylo možné pracovat v programovém prostředí Microsoft Excel. Veškerá data se týkají skutků, které byly při zjištění (oznámení) skutku nebo v průběhu jeho prověřování kvalifikovány jako trestné činy. V jednotlivých položkách tedy není nutné uvádět, že jde o trestné činy.

Žlutou barvou jsou vyznačeny položky, které byly z dalšího zpracování vyřazeny a smazány. Důvody tohoto kroku uvádím níže, podrobněji v kapitole [Etické a právní limity studie](#). Zelenou barvou jsou vyznačeny položky, které v jediném složeném číselném kódu obsahovaly informace o položkách, které bylo třeba zpracovávat odděleně a z toho důvodu bylo nutno tyto položky před zpracováním separovat. Realizací tohoto kroku došlo ke zvýšení počtu položek a k celkovému nárůstu objemu datové matice, ale tento krok byl nutný pro provedení kódování.

Jako první krok po provedení prvotního rozlišení dat byla provedena redukce počtu položek. Konkrétně byly odstraněny hodnoty položek *t01_cvs* (číslo vyšetřovacího spisu) a *t01_pc1* (pořadové číslo). Tento krok byl proveden ze dvou důvodů:

- S ohledem na právní a etické limity studie bylo provedením tohoto kroku znemožněno dohledání konkrétních kauz a případná nežádoucí identifikace subjektů trestního řízení.
- S ohledem na zaměření studie byla data nadbytečná.

Bylo provedeno doplnění položky *t09b_dat* o samostatné položky *den v týdnu*, *den v měsíci*, *měsíc roku* a *rok*. Tyto údaje byly vypočteny pomocí vložených funkcí v programu Microsoft Excel. Spolu s položkou *t09_hod* tak vznikl soubor položek, které umožnily charakterizovat posuzovaný trestný čin z časového hlediska velmi přesně a výstižně. Obdobná operace byla provedena také u položky *t08b_obj* vyjadřující konkrétní vlastnosti napadeného objektu, s podmíněným rozdělením podle hodnoty položky *t08a_obj* rozlišujícím napadené objekty na jednotlivé osoby podle pohlaví a dalších charakteristik. Po dokončení upřesňujících operací byl každý případ popsán až 51 položkami.

Pro zpracování byla použita veškerá data za konkrétní posuzované období, nebyl tedy prováděn žádný výběr vzorku. Interpretace dat tak mohla vycházet z celého posuzovaného období a mohla zohlednit veškerá dostupná data. Díky tomuto přístupu mohly být v datech odhaleny různé anomálie a extrémní hodnoty, které pak mohly být podrobeny bližšímu zkoumání.

6.6.2 Popis a příprava dat z SKPV

Tabulka č. 5 Vzorek dat poskytnutých Službou kriminální policie a vyšetřování

Září 2008	loupeže	- bez zbraně	- se zbraní	kapesní krádeže	- na ulici	- v MHD	- při nabídce sexu na ulici	Krádeže v objektech	- restaurace, prodejny, galerie a jiné	- ve vlaku nebo na nádraží	- v areálu Pražského hradu	krádeže odložených věcí	krádeže vozidel	vzloupání do vozidel
Anglie	1		1	20	8	9			2	1		2		3
Belgie	0			0									1	
Čína	0			1	1									
Dánsko	0			6	1	3			2			2		3
Finsko	0			1					1					
Francie	1	1		11	2	4			4	1			1	3
Holandsko	0			8	2	3	1		2					
Irsko	0			0										
Itálie	0			11	1	4			3	3		1		
Japonsko	0			8	1	3			1	3		1		
Korea	0			2	1	1								
Maďarsko	0			2					1	1		1		
Německo	0			17	4	9			3	1		3	6	7
Norsko	0			3					2	1				
Polsko	0			4		2			1	1				1
Portugalsko	0			2	2									
Rakousko	0			2		2						1	1	1
Rusko	0			3		1			2			1		2
Řecko	0			1	1									
Slovensko	0			16	4	5			5	2			2	2
Španělsko	0			9	4	2			1	2		1		
Švédsko	0			2	1					1				
Švýcarsko	0			6	3	2			1					
Ukrajina	0			4	3				1			1		
USA	0			6	2				3	1		1		1
ostatní	0			33	15	5	1		8	2	2	10		2

Data byla získána ve formě ručně vyplněných tabulek na papíru. Data zahrnovala údaje o trestné činnosti spáchané na cizích státních příslušnících – turistech na území Prahy I v jednotlivých měsících za roky 2007 a 2008. Každý trestný čin byl popsán pouze dvěma položkami: specifickou taktickou klasifikací a státní příslušností oběti.

Již při přepisu byla data zaznamenána způsobem, který nevyžadoval pro zpracování žádné další úpravy nebo kódování. Data neposkytovala žádnou vazbu ke konkrétním kauzám a nebylo nutné odstraňovat žádné položky, nebo jiné informace, které by zkoumaná data spojovaly s konkrétními kauzami a umožňovaly tak získat údaje chráněné zákonem o ochraně osobních údajů. Ke zpracování byla použita veškerá získaná data.

Data byla z ručně psaných podkladů přepsána do datové tabulky vhodné pro další počítačové zpracování. Speciální kódování dat nebylo nutno provádět. Byla provedena trojnásobná kontrola přepsaných údajů, aby případné chyby vzniklé přepisem byly eliminovány.

V rámci přípravy pro následné zpracování byly datové matice doplněny o samostatné řádkové a sloupcové součty.

6.6.3 Popis dat z ČSÚ

Data Českého statistického úřadu byla získána z běžně dostupných internetových stránek a volně stažitelných souborů.

Tabulka č. 6 Vzorek dat poskytnutých Českým statistickým úřadem

Number of guests in collective accommodation establishments by country in the Czech Republic

Year / Month		Residents	Belgium	Bulgaria	Denmark	Estonia	Finland	France
2008	1	374 229	4 014	1 242	2 939	552	1 805	11 554
	2	427 208	6 115	1 295	5 312	576	2 270	14 759
	3	402 249	8 069	1 487	8 417	2 139	4 398	16 749
	4	393 254	6 974	2 374	9 068	1 663	5 975	20 300
	5	551 985	8 256	2 210	10 012	1 707	4 693	27 143
	6	628 307	7 339	2 304	7 849	2 500	5 195	22 181
	7	836 798	12 289	1 736	22 242	4 070	6 292	21 553
	8	847 221	9 835	2 217	12 983	2 728	4 821	26 163
	9	557 457	7 879	1 922	13 701	1 628	4 227	23 523
	10	449 543	6 172	1 732	9 601	1 740	3 552	17 847
	11	387 406	4 946	1 391	3 385	564	2 558	15 987
	12	330 819	5 352	1 484	3 043	822	2 484	17 895

Soubory byly získány ve formátu .xls, který bylo možné zpracovat běžně dostupnými tabulkovými kalkulátory, např. Microsoft Excel.

Jak je z ukázkového vzorku dat patrné, datové tabulky o počtu ubytovaných cizinců na území hl. m. Prahy zahrnovaly i údaje o počtu ubytovaných rezidentů. Vzhledem k tomu, že tato studie se zaměřila na cizince, byla data o rezidentech pro další zpracování odfiltrována tak, aby nedošlo ke zkreslení a závěry ze zpracovaných relací byly relevantní.

6.7 Předběžné vyhodnocení dat

6.7.1 Kvalitativní hledisko

Data z CIAP PP poskytovala celkem až 51 položek, popisujících konkrétní trestný čin. Při předběžném vyhodnocení dat z kvalitativního hlediska byly zkoumány jednotlivé položky:

- zda všechny řádky zkoumané položky obsahují hodnoty
- zda hodnoty obsažené v položkách jsou obsaženy také v číselnících pro kódování
- zda se v datech vyskytují nápadné anomálie

Při zkoumání dat pomocí kontingenčních tabulek bylo zjištěno, že položky *t12_pr1* až *6* vždy neobsahují vyplněné údaje. Tyto položky představují předměty zájmu pachatele, tedy např. druh předmětu, který byl odcizen v případě TČ krádeže. Proto byla data pomocí filtrů oddělena tak, aby zahrnovala pouze údaje o klientech. Po této úpravě bylo zjištěno, že jako předmět zájmu pachatelů v těchto případech převažují peněženky. Je zřejmé, že pachatelé kapesních krádeží tyto TČ nepáchají proto, že by bylo v jejich zájmu získat peněženky samotné, ale věci, které obsahují, zejména finanční hotovost. Položky vyjadřující předmět zájmu pachatele proto nebyly vyhodnoceny jako podstatné a přínosné pro tuto studii a pro další zpracování dat nebyly vybrány.

Dále u položky *t08_obj*, charakterizující vlastnosti napadeného objektu (oběti), bylo po provedení podmíněného rozdělení položek (viz tabulka č. 5 a 6) zjištěno, že sociální hledisko je téměř ve všech případech klientů označeno jako „nezjištěné“. Tato skutečnost byla vyhodnocena jako vážný nedostatek, neboť relace zahrnující sociální hledisko oběti by mohly přinést velmi důležité poznatky o sociálním postavení oběti a souvisejících kriminogenních faktorech. Údaje o sociálním postavení oběti byly vyhodnoceny jako nepoužitelné a v dalším zpracování nebyly zahrnuty v žádných relacích.

Stejně závěry byly učiněny při předběžné analýze dat položek *t06b_mes* a *t06c_kde*, charakterizující místo, kde došlo ke spáchání TČ. Statisticky vykazované položky nejsou

natolik podrobné, aby umožnily sledování všech kriminologicky relevantních hledisek. Hrubé dělení se projevilo u položek *t06b_mes* a *t06c_kde* tak, že z vykázaných hodnot bylo možno zjistit pouze to, že trestné činy na klientech byly spáchány v „osídleném místě“. S ohledem na zaměření studie, tedy na území Prahy I, byly tyto údaje vyhodnoceny jako nevýznamné a uvedené položky nebyly do žádných relací zařazeny.

Jako nejzávažnější nedostatek z hlediska kvality dat z CIAP PP bylo zjištění, že položka *t08_obj*, charakterizující vlastnosti napadeného objektu (oběti), sice obsahuje informaci, zda oběť je cizincem nebo rezidentem, ale u cizinců není obsažena informace o jejich státní příslušnosti nebo národnosti. Příčinou tohoto nedostatku není nedbalost nebo chyba při vykazování, ale státní příslušnost nebo národnost oběti se v těchto statistikách nevykazuje.

Z kvalitativního hlediska lze data z CIAP PP vyhodnotit jako nejobsáhlejší databázi, která umožňuje zkoumání všech trestných činů spáchaným na území celé ČR z mnoha hledisek a umožňuje plánování, realizaci i vyhodnocování strategických i taktických opatření. Z dostupných databází byla vyhodnocena jako nejucelenější a nejobsáhlejší zdroj informací. Výše zmíněné nedostatky nabývají v tomto srovnání významu spíše marginálního (vyjma údaje o státní příslušnosti oběti) a poukazují, že při zpracovávání velmi specificky zaměřených studií je nutné čerpat i z jiných informačních zdrojů.

Data z SKPV

Každý trestný čin byl popsán pouze dvěma položkami: specifickou taktickou klasifikací a státní příslušností oběti. Z kvalitativního hlediska lze konstatovat, že položky byly jasně a přehledně definovány a data byla úplná. Pro další zpracování mohla být použita veškerá získaná data.

Data z Českého statistického úřadu

Z Českého statistického úřadu byla použita data o počtu hostů a noclehů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních na území hl. m. Prahy. Data obsahovala údaje o hostech bez rozlišení věku a pohlaví, a z toho důvodu mohly být zkoumány relace dat o celkových počtech hostů a klientů. Relace zohledňující pohlaví nebo věk hostů by jistě přinesly kriminologicky významná zjištění, ale vzhledem k absenci těchto údajů nemohly být relace posouzeny. Z hlediska kvality dat lze konstatovat, že položky byly definovány přesně a jednoznačně a data byla úplná.

Spisový materiál o protiprávní činnosti na klientech zpracovaný na Obvodním ředitelství policie Praha I, Oddělení Můstek byl použit pro ucelení představy o nejčastějších způsobech páchaní trestné činnosti na klientech. Význam studia spisového materiálu spočíval v možnosti přesné a výstižné interpretace zkoumaných datových relací.

6.7.2 Kvantitativní hledisko

Data z CIAP PP lze z kvantitativního hlediska vyhodnotit jako nejobsáhlejší databázi o trestných činech a jejich obětech, která obsahuje data za desítky let. Z tohoto důvodu je velmi podstatným zdrojem informací, který nelze opomenout při žádné studii o trestné činnosti.

Data z SKPV jsou z kvantitativního hlediska podmnožinou dat z CIAP PP a jejich objem a struktura závisí na útvaru, který tato data zaznamenává. Jejich význam spočívá v možnosti podrobnějšího rozlišení souvisejících kriminogenních faktorů, tedy v oblasti kvality.

Data z Českého statistického úřadu jsou, stejně jako data z CIAP PP, velmi důležitým zdrojem informací. Tato studie využila pouze nepatrný zlomek dat, která statistický úřad eviduje, vyhodnocuje a dále poskytuje. Data potřebná pro zpracování této studie byla v potřebném množství a rozsah studie nebyl množstvím potřebných dat žádným způsobem omezen.

6.8 Závěry z předběžné analýzy dat

Specifické zaměření studie ukázalo nutnost čerpat informace z různých zdrojů. Získaná data se odlišovala množstvím i svojí strukturou. Předběžná analýza a vyhodnocení získaných dat se ukázaly jako odborně i časově velmi náročné operace, jejichž provedení ovlivnilo obsah celé studie a její výsledky. Předběžná analýza dat poskytla přesnou představu o vymezení a omezení této studie. Také poukázala na potřebu hledání nebo vytváření takových zdrojů dat, které by svým obsahem a rozsahem umožňovaly kriminologická zkoumání specifických druhů trestné činnosti. Na základě výsledků předběžné analýzy mohl být proveden výběr konkrétních proměnných pro zpracování ve vzájemných relacích.

6.9 Výběr relací dat pro zpracování

Tabulka č. 7 Položky vybrané pro zpracování podle datového zdroje

zdroj dat		
ČSÚ	CIAP PP	SKPV
Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v Praze	Takticko-statistická klasifikace TČ	Specifické způsoby páčání TČ
v letech 2006 až 2008, podle státní příslušnosti hostů		
Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v Praze	Místo spáchání TČ	Státní příslušnost oběti
v r. 2008, v jednotlivých měsících, podle státní příslušnosti hostů		
Počet noclehů v hromadných ubytovacích zařízeních v Praze	pohlaví oběti	
v r. 2008, podle státní příslušnosti hostů		
Počet obyvatel na území hl. m. Prahy podle jednotlivých městských částí	věk oběti	
	taktické hledisko oběti	
	hodina spáchání TČ	
	datum spáchání TČ	
	den týdne spáchání TČ	
	měsíc spáchání TČ	
	rok spáchání TČ	
	výše škody způsobené TČ	
	datum zahájení TŘ	
	způsob ukončení TŘ (v rámci PČR)	

Relace mezi jednotlivými položkami nemohly být, s ohledem na různou strukturu údajů podle datového zdroje, provedeny všechny. Pro zpracování byly vybrány následující:

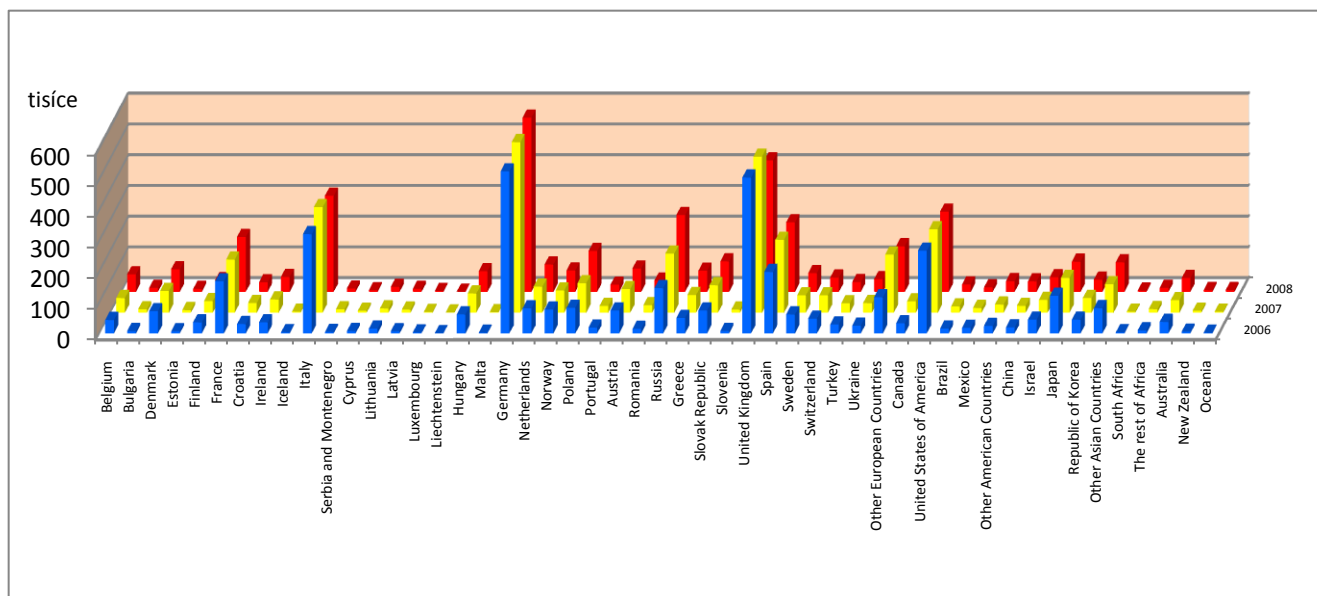
Tabulka č. 8 Relace položek vybraných pro zpracování (podle řádků)

Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v Praze	časová řada	státní příslušnost	
Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v Praze	Počet noclehů v hromadných ubytovacích zařízeních v Praze	státní příslušnost	
Takticko-statistická klasifikace TČ	počet TČ	výše škody	
Specifické způsoby páčání TČ	Státní příslušnost oběti		
Takticko-statistická klasifikace TČ	časová řada		
Takticko-statistická klasifikace TČ	počet TČ	výše škody	časová řada
výše škody	časová řada		
státní příslušnost	počet TČ	časová řada	
státní příslušnost	Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v Praze	počet TČ	časová řada
počet TČ	způsob ukončení TŘ	datum spáchání TČ	datum zahájení TŘ
věk oběti	pohlaví oběti	počet TČ	výše škody

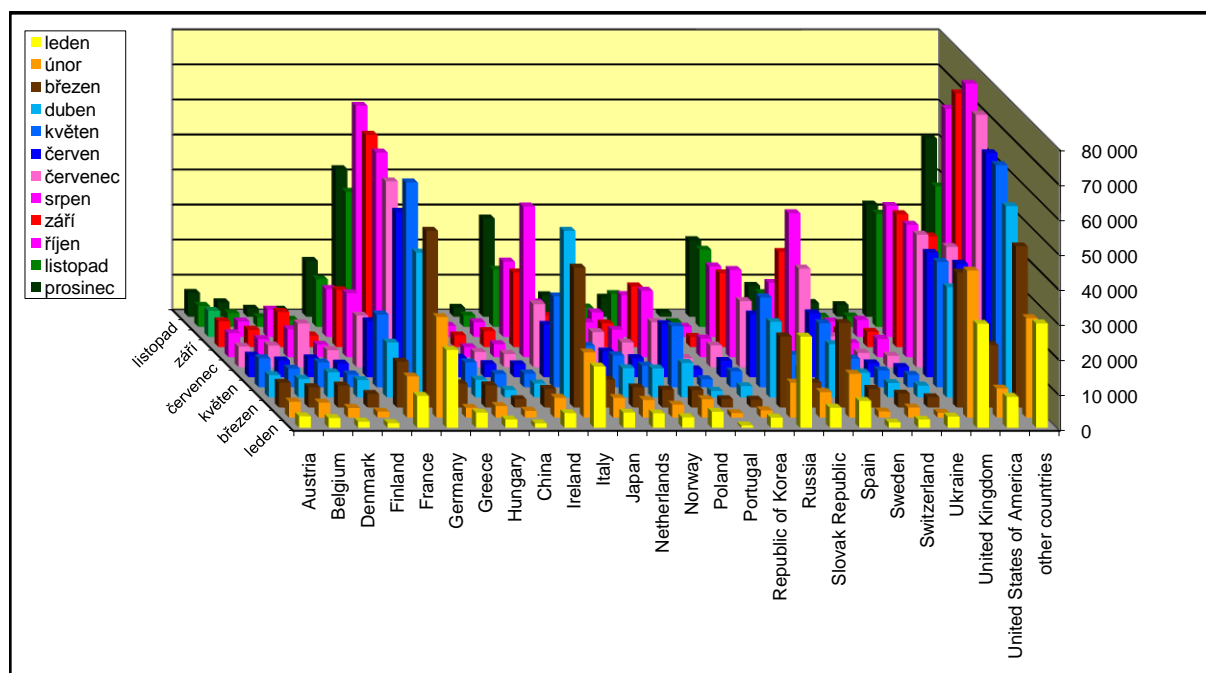
6.10 Zpracování vybraných relací a interpretace výsledků

6.10.1 Návštěvnost hl. m. Prahy z hlediska státní příslušnosti hostů

Graf č. 4 Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v Praze v letech 2006 až 2008, podle státní příslušnosti hostů, evidovaných Českým statistickým úřadem

Graf č. 5 Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v hl. m. Praze v r. 2008, podle státní příslušnosti hostů ze zemí dlouhodobě sledovaných

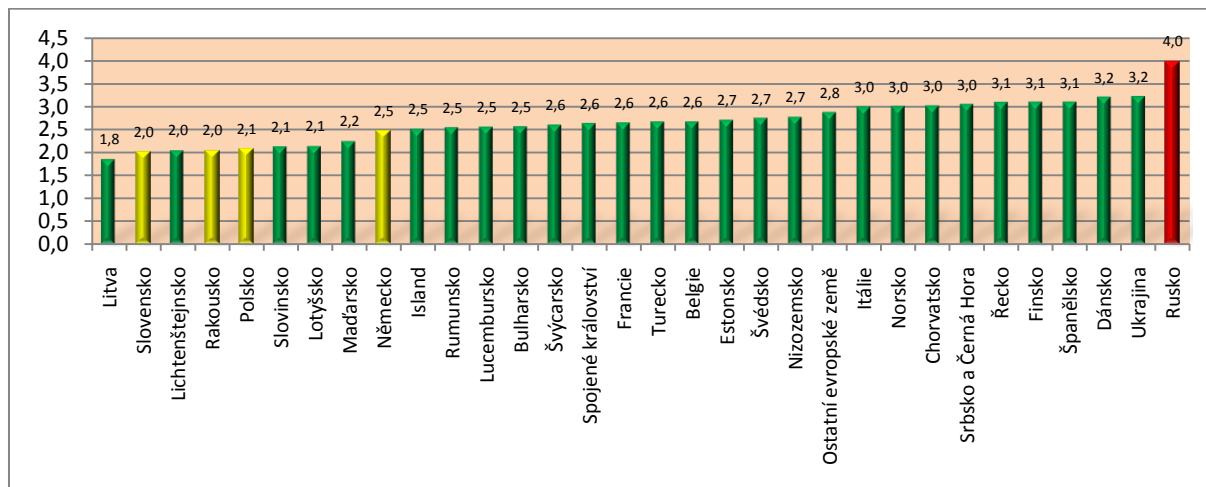
Graf č. 4: zdroj dat: ČSÚ

popis a interpretace dat: Grafické znázornění dat poskytuje přehled o počtu cizinců a o tom, ze kterých zemí do ČR přijíždí. Časová řada na hloubkové ose pak poskytuje přehlednou informaci o tom, zda se návštěvnost v jednotlivých letech mění a jak, nebo zůstává relativně stálá.

Graf č. 5: zdroj dat: ČSÚ

popis a interpretace dat: Kategoriální data na vodorovné ose obsahují výčet zemí, na jejichž příslušnících SKPV dlouhodobě monitoruje páchání TČ. Svislá osa udává počet osob, hloubková osa poskytuje přehled o proměnlivosti počtu cizinců v průběhu roku 2008 po jednotlivých měsících. Stálá návštěvnost je patrná u cizinců z Rakouska, Ruska nebo Velké Británie, vyšší hodnoty návštěvnosti Němců nebo Poláků jsou charakteristické pro letní měsíce a hlavní turistickou sezónu, naopak návštěvnost Italů je relativně nevyrovnaná.

Graf č. 6 Průměrná doba návštěvy Prahy v r. 2008 - Evropské země

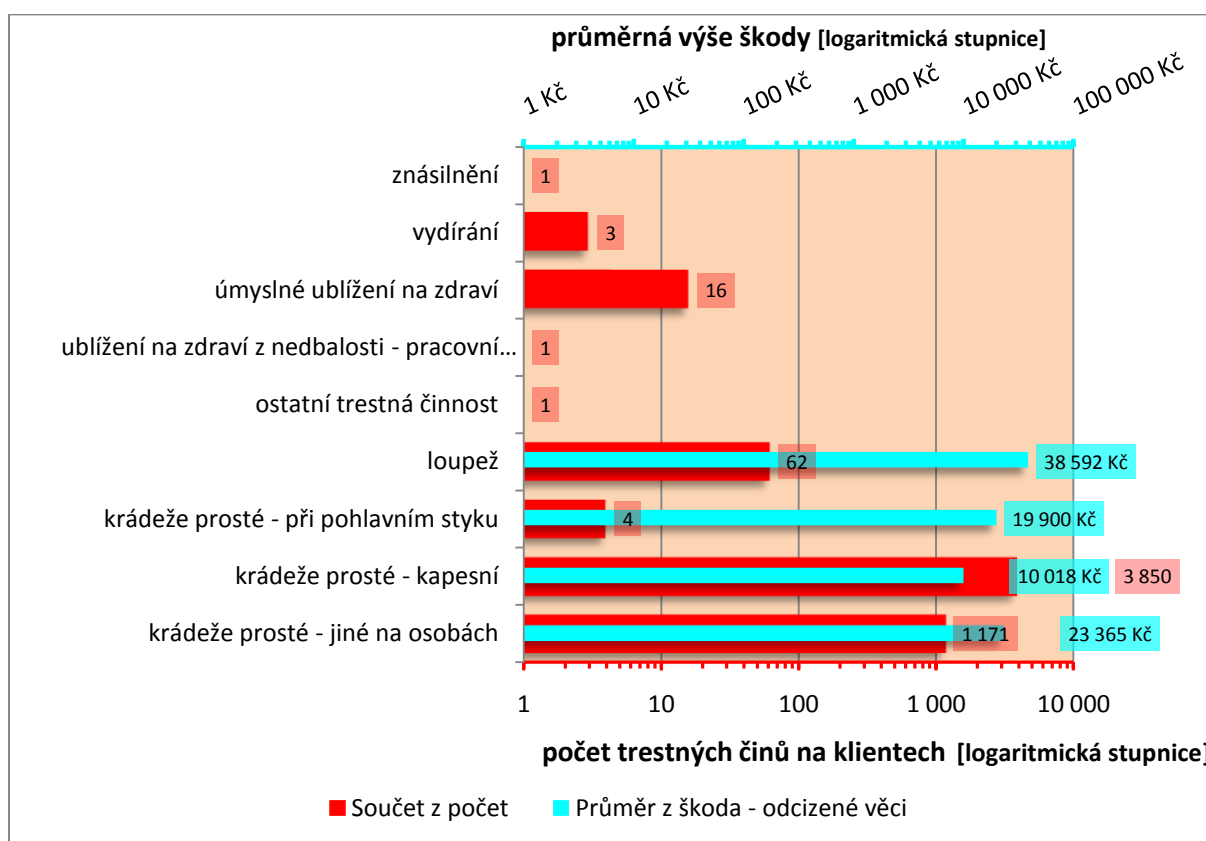
Graf č. 6: zdroj dat: ČSÚ

popis a interpretace dat: Kategoriální data na vodorovné ose obsahují výčet evropských zemí; svislá osa pak vyjadřuje průměrnou dobu ubytování cizinců z těchto zemí. Kategoriální data jsou na vodorovné ose seřazena vzestupně podle hodnoty průměrné doby. Data pro grafické znázornění byla vypočtena z dat o počtu noclehů a počtu ubytovaných cizinců na území hl. m. Prahy. V grafu jsou žlutou barvou vyznačena data zemí, se kterými má Česká republika společnou státní hranici. Červenou barvou je pak vyznačena extrémní hodnota průměrné návštěvní doby cizinců z Ruska. Návštěvnost cizinců

ze sousedních zemí (Slovensko, Rakousko, Polsko a Německo) je charakteristická relativně krátkou dobou návštěvy. Cizinci z Ruska stráví návštěvou ČR výrazně delší průměrnou dobu. Průměrnou dobu návštěvy Prahy ovlivňuje zřejmě více faktorů, mezi kterými je možno uvažovat geografickou vzdálenost nebo objem finančních prostředků, které jsou cizinci ochotni investovat do návštěvy hl. m. Prahy.

6.10.2 Trestná činnost na klientech z hlediska druhů trestné činnosti

Graf č. 7 Všechny druhy spáchané trestné činnosti (na klientech, v Praze I, v r. 2008)

Graf č. 7: zdroj dat: CIAP PP

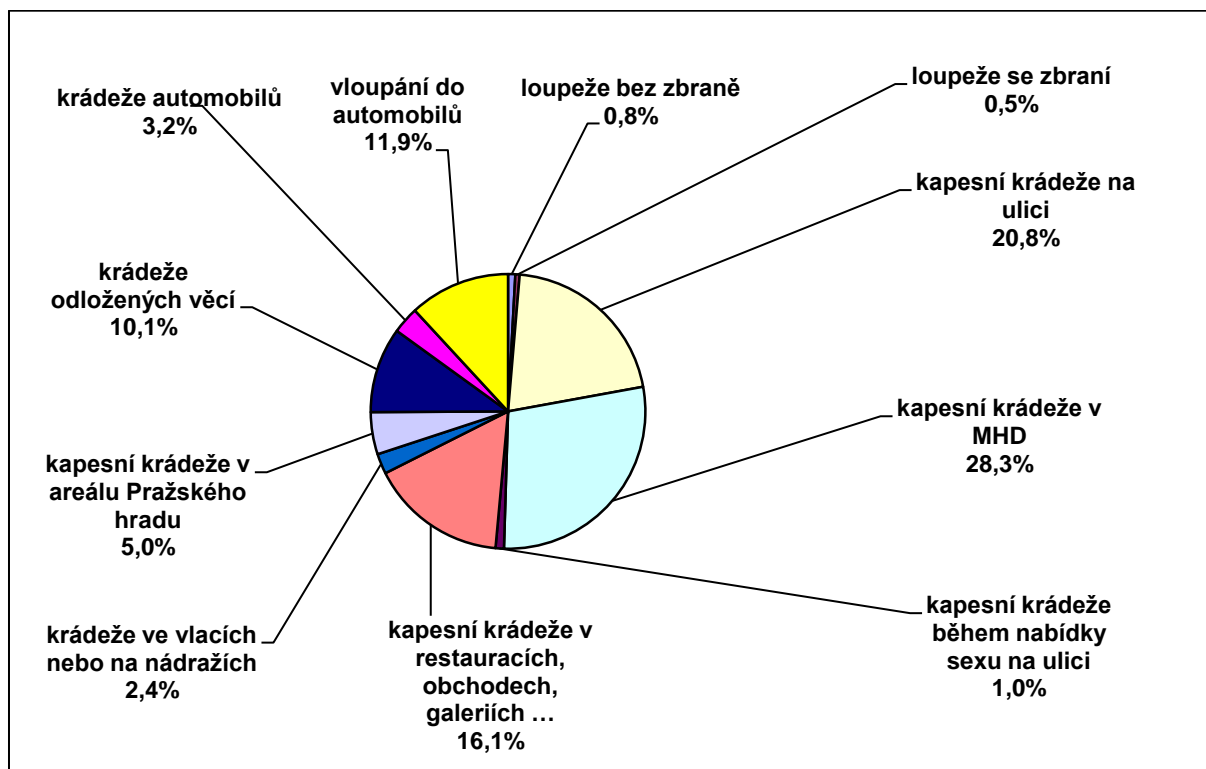
popis a interpretace dat: Kategoriální data na svislé ose pruhového grafu obsahují výčet veškerých druhů trestné činnosti spáchané na klientech v r. 2008 na území Prahy I. Na dolní vodorovné ose jsou červenou barvou vyznačeny údaje o počtu těchto činů. S ohledem na nutnost možnosti a patrnosti zobrazení v grafu na malé ploše, bylo na stupnici použito logaritmické měřítko. Stejně tak bylo logaritmické měřítko použito na horní vodorovné ose, která v modré barvě zobrazuje výši škody v českých korunách.

Pozn.: V tr. řízení se vyčíslitelná škoda vždy stanovuje v českých korunách, neboť od takto stanovené výše škody se odvíjí trestně-právní kvalifikace skutku a výše škody je důležitá

i pro další rozhodování OČTŘ; v konečné fázi tr. řízení (v rámci MV) i pro soudy při stanovení druhu a výše trestu. V případě, kdy poškozený uvádí škodu vzniklou v jiné měně (EUR, USD...) se pro předběžný výpočet výše škody v českých korunách používá střední hodnota kurzu podle kurzovního lístku České národní banky, platného v době kdy škoda vznikla.

Z hodnot na vodorovných osách je patrné, že výrazně převažovala majetková tr. činnost jak v počtu činů, tak ve výši škod. U loupeží je patrná nejvyšší průměrná výše škody. Lze proto předpokládat typování oběti pachatelem pro dosažení co nejvyššího obohacení; stejně tak u krádeží při pohlavním styku. V pořadí třetí nejvyšší průměrné škody vznikají u prostých krádeží na osobách (jiných – nikoli kapesních) zřejmě proto, že v případě krádeží zavazadel nebo jejich obsahu, se pachatelé soustřeďují na věci vyšší hodnoty, např. fotoaparáty, notebooky, atp. Nejnižší hodnoty průměrných škod jsou v případě kapesních krádeží způsobeny zřejmě tím, že klienti v kapsách svého oblečení nepřenáší cennější a objemnější věci (notebooky) a díky platebním kartám a hotelovým trezorům, ani vyšší finanční hotovost.

Graf č. 8 Majetková trestná činnost (na klientech, v Praze I, v r. 2008)

Graf č. 8: zdroj dat: SKPV

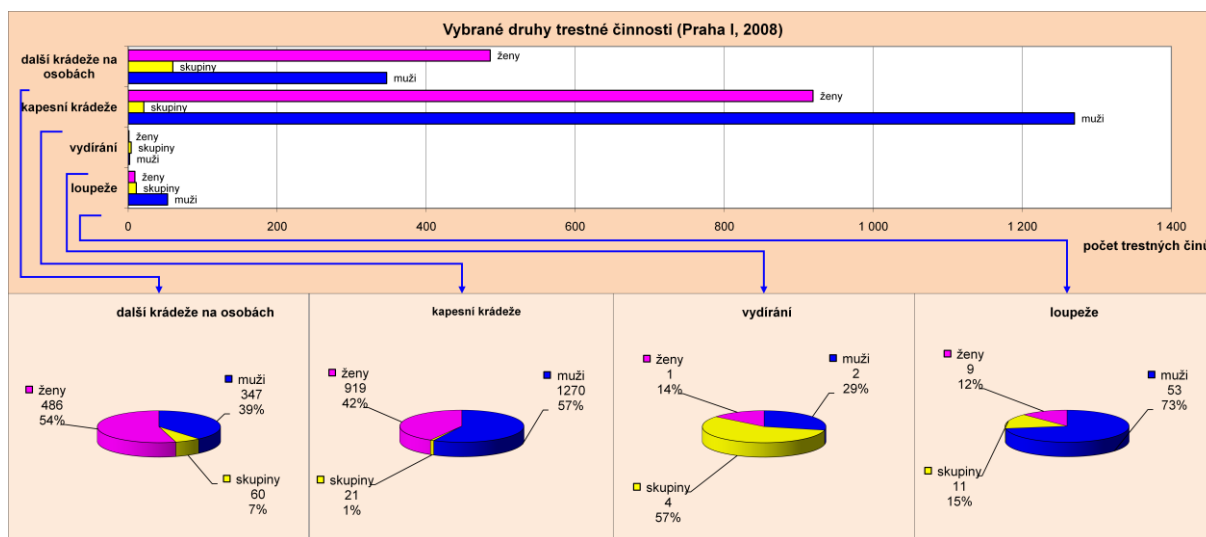
popis a interpretace dat: Data výšečového grafu vycházejí ze statistik SKPV a přehledným způsobem segmentují majetkovou trestnou činnost spáchanou na klientech v Praze I v r. 2008. Grafické zobrazení vychází ze zpracování pravidelných

hlášení o oznámených tr. činech. Zdánlivé případné nesrovnalosti s daty poskytnutými CIAP PP nejsou chybou, ale jedná se o posuzování stejných trestných činů z jiných hledisek, důležitých pro práci SKPV. Díky tomuto odlišnému přístupu můžeme data zobrazit způsobem, který nám umožní vytvořit si představu o konkrétních situacích a okolnostech, při kterých došlo k viktimizaci klientů.

Samotné popisky dat jsou výstižné a dostatečně data interpretují. Za zmínku stojí pouze data o kapesních krádežích v HMD, která v grafu zaujímají největší výšeč (28,3%). Pro správnou interpretaci je potřebné zmínit, že ne ve všech případech lze jednoznačně stanovit místo, kde ke spáchání TČ došlo. Nebylo-li zjištěno přesné místo spáchání TČ a oběť v inkriminované době použila pražskou MHD, byl takový skutek vykázán v položce *Kapesní krádeže v MHD*. Tím mohlo dojít k určitému zkreslení, které však nemusíme posuzovat jako významné, neboť MHD (tramvaje, autobusy, metro) je skutečně prostředím, kde dochází k většině kapesních krádeží. Zvláště v metru pachatelé využívají tlačenic, buď spontánních anebo uměle vytvořených, k páchaní převážně kapesních krádeží.

Za zmínku stojí také *kapesní krádeže během nabídky sexu na ulici*. Ve srovnání s jinými druhy majetkové TČ je počet těchto tr. činů marginální a z celkového objemu zaujímá cca 1%. Oběťmi se pak stávají zejména turisté z Velké Británie, kteří podléhají možnosti nijak neomezené konzumace alkoholických nápojů (na což ve své zemi nejsou zvyklí) a stávají se pak snadným objektem pro převážně mladé kapsárky. Pachatelky využívají podnapilosti turistů a při zdánlivém nabízení sexuálních služeb na ulici v nočních hodinách, různě osahávají opilé cizince a bez větších obtíží jim z kapes kradou vše, co najdou.

Graf č. 9 Trestná činnost majetkového charakteru (na klientech, v Praze I, v r. 2008)

Graf č. 9: zdroj dat: CIAP PP

popis a interpretace dat: Kategoriální data na svislé ose pruhového grafu obsahují výčet vybraných druhů trestné činnosti spáchané na klientech v r. 2008 na území Prahy I. Na vodorovné ose jsou vyznačeny údaje o počtu těchto činů.

Ze zobrazených dat je zřejmé, že na klientech byla páchána převážně běžná trestná činnost s jasnou převahou kapesních krádeží.

K jednotlivým kategoriím trestné činnosti uvedených na svislé ose grafu:

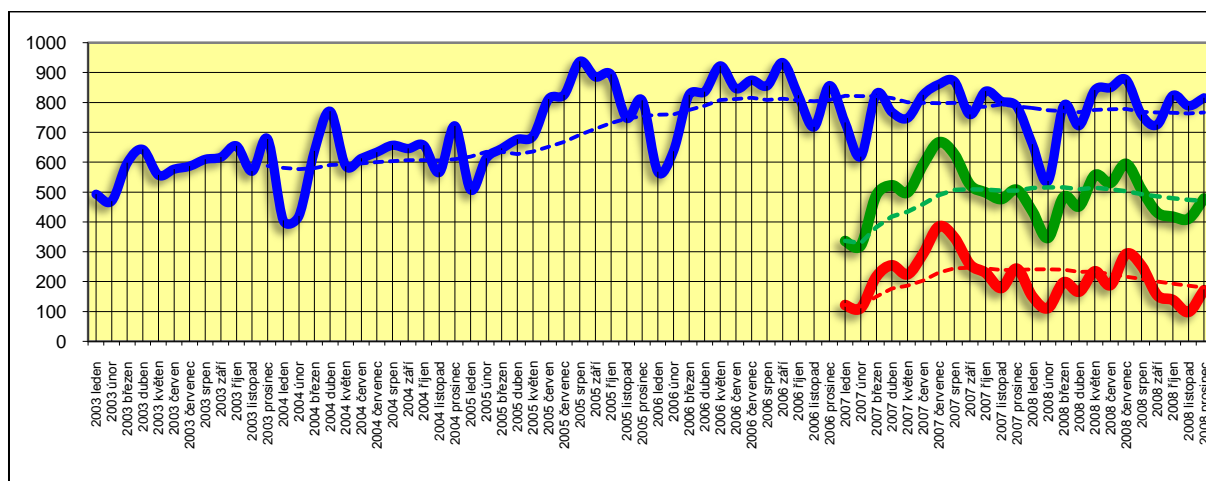
Další krádeže na osobách zahrnují krádeže, při kterých došlo k odcizení věcí, které měl poškozený na sobě nebo při sobě, ale nikoli v kapsách oděvu. Jedná se např. o fotoaparáty zavěšené v taškách přes rameno, věci z tašek nebo batohů, které měl poškozený na sobě nebo ve své těsné blízkosti, např. v restauracích nebo prostředcích MHD položené na podlaze nebo sousedních sedadlech. Také v obchodních centrech např. při výběru zboží ženy své kabelky častěji odkládají a pachatelé toho využívají. V těchto případech převažuje počet žen zřejmě proto, že ženský oděv klade důraz na design a kapsy ženského oděvu nejsou primárně určeny k nošení věcí (peněženek, mobilních telefonů atp.). Ženy proto věci nosí převážně v kabelkách a krádeže z takových zavazadel jsou statisticky vykazovány právě jako *další krádeže na osobách*.

Kapesní krádeže zahrnují krádeže, při kterých došlo k odcizení předmětů (peněženek, mobilních telefonů, fotoaparátů atp.) z kapes oděvu, který měl poškozený v době spáchání činu oblečen na sobě. V případech kapesních krádeží zřetelně převažuje počet mužů, pravděpodobně proto, že muži jsou zvyklí ukládat věci právě do kapes oděvu a příruční tašky nebo jiná zavazadla používají méně často. Tedy v případě mužů převažují kapesní krádeže, na druhé straně u žen převažují krádeže z nesených zavazadel (z kabelek, tašek...).

Počet vydírání a loupeží, tedy závažnějších forem trestné činnosti, při kterých pachatel použil násilí (i jen jeho hrozbu) je vzhledem k celkové kriminalitě na klientech marginální. Z obětí pak převažují muži nad ženami.

6.10.3 Trestná činnost na klientech z časového hlediska

Graf č. 10 Dlouhodobý vývoj páchaní kapesních krádeží

Graf č. 10: zdroj dat: CIAP PP a SKPV

popis a interpretace dat:

Legenda grafu č. 10

spojnice trendu (klouzavý průměr za 12 měsíců)	hodnoty	Kapesní krádeže spáchané podle území a taktického hlediska obětí
.....	—	území hl. m. Prahy, na všech osobách bez rozlišení státní příslušnosti.
.....	—	území Prahy I, na všech osobách bez rozlišení státní příslušnosti.
.....	—	území Prahy I, na klientech.

Vodorovná osa je časová, s jednotkou pro vynesení hodnot jeden měsíc. Na svislé ose jsou vyneseny hodnoty představující počet spáchaných kapesních krádeží. Vynesená data jsou pak barevně rozlišena v závislosti podle území, na kterém došlo ke spáchání krádeže a podle taktického hlediska obětí. Z graficky zobrazených dat je možno vyčíst, že celkový počet kapesních krádeží od roku 2003 měl do roku 2005 stoupající tendenci. V letech 2005 až 2006 stagnoval, nebo stoupal jen mírně a od roku 2006 má počet kapesních krádeží tendenci mírně klesající. Dále je patrné, že v určitých měsících roku dosahují hodnoty opakovaně hodnot výrazně rozdílných jak v nízkých, tak vysokých hodnotách. Výrazně vyšší hodnoty jsou zaznamenány v letních měsících a vyšší hodnoty pak v měsíci prosinci. Naopak nižší hodnoty jsou zaznamenány v zimních a jarních měsících a extrémně nízké hodnoty pak v měsíci lednu.

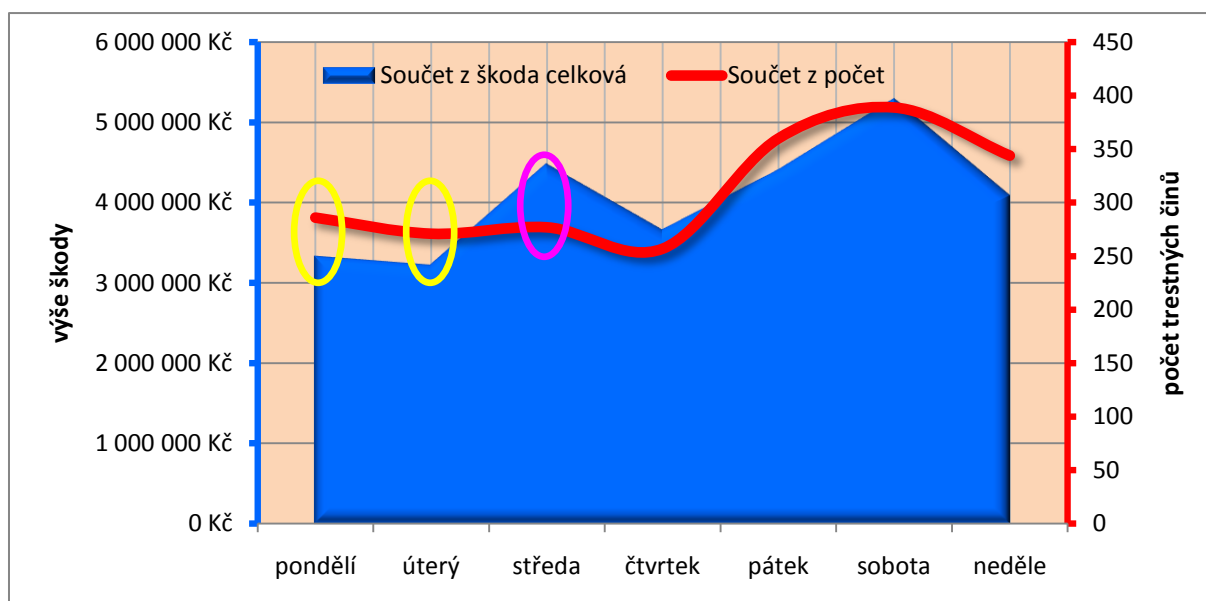
Z tvarů červené a zelené křivky, které jsou prakticky shodné a udávají počet kapesních krádeží na území Prahy I, lze vyvodit, že poměr obětí kapesních krádeží z řad klientů i rezidentů byl v letech 2007 a 2008 stabilní. Dále z postavení těchto křivek v grafu je patrné, že z celkového počtu obětí kapesních krádeží v Praze I je cca 1/2 tvořena rezidenty a 1/2 klienty.

Zohledníme-li údaje Českého statistického úřadu o počtu ubytovaných cizinců v Praze v grafu č. 2 a tabulky č. 1, je zřejmé, že klienti se stávají obětí pachatelů kapesních krádeží na území Prahy I v přibližně stejné míře, jako rezidenti.

Ze srovnání modré a červené křivky za období 2007 a 2008 je však patrné, že klienti napadení na území Prahy I, tvoří cca 1/3 všech obětí kapesních krádeží v Praze. Ze srovnání modré a zelené křivky za období 2007 až 2008 vyplývá jednoznačný závěr, že Praha I je z hlediska viktimmnosti vysoce rizikovým územím.

Spojnice trendu zobrazené v grafu křivkou klouzavého průměru za 12 měsíců naznačují mírně klesající tendenci počtu kapesních krádeží na všech obětech bez rozdílu státní příslušnosti na celém území hl. m. Prahy. Na území Prahy I je tato klesající tendence více patrná.

Graf č. 11 Vývoj krádeží a loupeží v průběhu týdne (na klientech, v Praze I, v r. 2008)

Graf č. 11: zdroj dat: CIAP PP

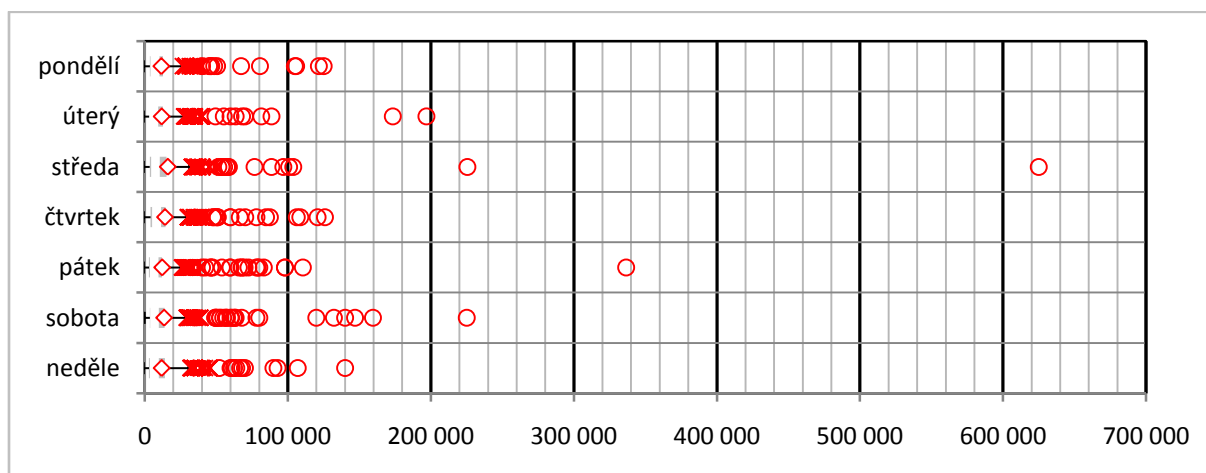
popis a interpretace dat: Dny v týdnu jsou vyznačeny na vodorovné ose kategoriálních dat. Svislá pravá osa červené barvy udává celkový počet krádeží a loupeží na klientech spáchaných v daných dnech roku 2008 na klientech na území Prahy I. Svislá levá osa modré barvy pak udává hodnotu celkové výše škod v daných dnech za celý rok 2008.

Zjištění z tohoto statistického zkoumání nemusí být pouhým konstatováním stavu kriminality na klientech v Praze I v roce 2008 v případech krádeží a loupeží. Data mohou být dále zkoumána z dalších kriminalistických a kriminologických hledisek a mohou být použity

jako podklad pro plánování bezpečnostních opatření Policie ČR zaměřených na snížení tohoto konkrétního segmentu trestné činnosti.

Tvar červené křivky v grafu lze interpretovat tak, že počet krádeží a loupeží v prvních dvou víkendových dnech výrazně a převyšuje počty těchto tr. činů v ostatních dnech týdne. Horní obrys modré plochy, která vyjadřuje celkovou výši škod, ve víkendových dnech zhruba odpovídá tvaru červené křivky, tedy počtu TČ. V dalších dnech jsou však patrné významné disproporce (v grafu vyznačeny barevně odlišnými elipsami) a proto bylo vhodné podrobit data o výši škod bližšímu zkoumání. Jako optimální nástroj v rámci explorační analýzy byla použita metoda zobrazení dat pomocí tzv. krabicového grafu (Graf č.: 14).

Graf č. 12 Výše škod v případech zobrazených v grafu č. 11

Graf č. 12: zdroj dat: CIAP PP

popis a interpretace dat: Vyznačené hodnoty ve dnech pondělí a úterý jsou charakteristické nízkým počtem extrémních hodnot. S ohledem na průměrnou výši škod okolo 10.000 Kč tak extrémní hodnoty ve statisících významně ovlivňují celkovou výši škody v daném dni. Také je patrné, že v levé části grafu se nevyskytují extrémní hodnoty, z čehož lze usuzovat, že nízké škody jsou časté, obvyklé. Zde je nutno poukázat na právní kvalifikaci často páchaných protiprávních činů, tzv. kapesních krádeží (příp. jiných krádeží na osobách). Z hlediska výše škody je pro kvalifikaci protiprávního jednání jako trestného činu rozhodná výše škody 5.000 Kč, avšak výše škody není jediným kritériem pro posouzení skutku jako trestného činu. Pro právní kvalifikaci a statistické vykázání skutku jako trestného činu jsou podstatné další okolnosti, např. způsob spáchání činu⁵⁵(tzv. kapesní krádež).

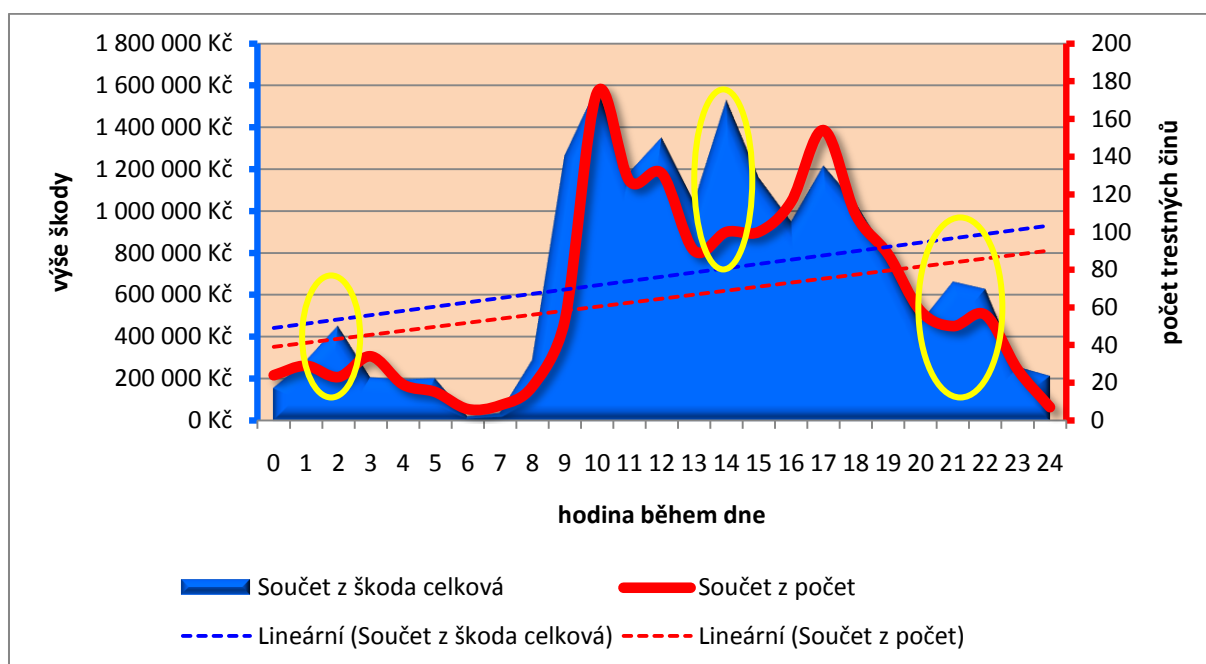
⁵⁵ § 247 odst. 1 písm. d) starého trestního zákona (zákon platného v době, kdy došlo ke spáchání statisticky posuzovaných trestných činů)

Dvě extrémní hodnoty ve dni středa (jedna extrémní hodnota přes 220.000 Kč a druhá přes 620.000 Kč) jsou zřejmou příčinou disproporce mezi počtem TČ a výší škod patrných v předchozím grafu; tato disproporce je označena fialovou elipsou.

Zobrazení dat pomocí krabicového grafu nám významně pomohlo ozřejmit a pochopit vliv extrémních hodnot na interpretaci statisticky zpracovávaných dat.

Zde je nutno upozornit, že při výpočtu a zobrazení dat nebyl zohledněn počet týdenních dnů v roce; tedy bylo předpokládáno, že všechny dny týdne jsou zastoupeny v kalendářním roce 2008 rovnoměrně. Přestože byl posuzovaný rok 2008 rokem přestupným, může zmíněná nepřesnost výpočet a zobrazení zatížit chybou pouze okolo 2%, která je ze statistického hlediska v tomto případě zcela zanedbatelná.

Graf č. 13 Vývoj krádeží a loupeží v průběhu dne (na klientech, v Praze I, v r. 2008)

Graf č. 13: zdroj dat: CIAP PP

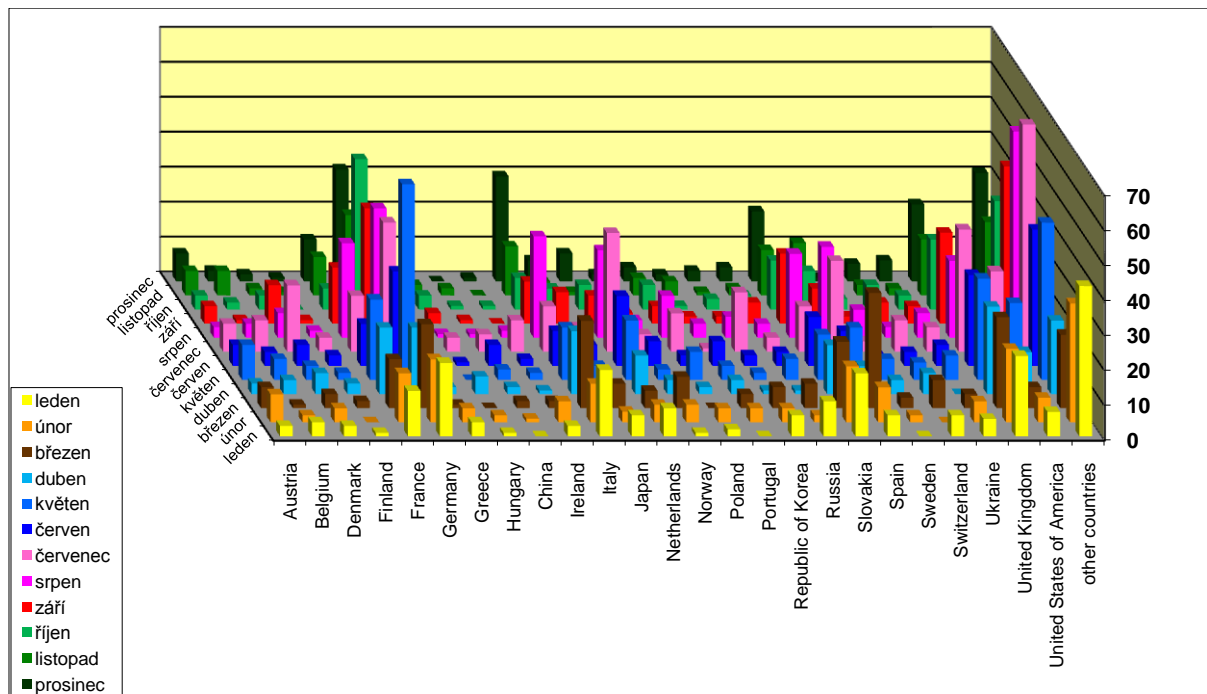
popis a interpretace dat: Hodiny dne jsou vyznačeny na vodorovné časové ose. Svislá pravá osa červené barvy udává celkový počet krádeží a loupeží na klientech spáchaných v dané hodině dne na klientech na území Prahy I. Svislá levá osa modré barvy pak udává hodnotu celkové výše škod, opět v daných hodinách za celý rok 2008. Odpadá zde problém nerovnoměrného zastoupení dat vodorovné osy v posuzovaném období (r. 2008) jako v předchozím grafu, neboť kalendářní rok představuje stále stejný poměr počtu denních hodin.

Tvar červené křivky v grafu lze interpretovat tak, že počet krádeží a loupeží v prvních osmi hodinách dne je výrazně nízký oproti počtům těchto tr. činů v ostatních denních hodinách. Horní obrys modré plochy, která vyjadřuje celkovou výši škod, ve většině denních hodin zhruba odpovídá tvaru červené křivky, tedy počtu TČ.

Okolo 2., 14., 21. a 22. denní hodiny jsou patrné disproporce (v grafu vyznačené elipsami žluté barvy) v tom smyslu, že výše způsobených škod je zřetelně vyšší, než odpovídá počtu TČ s ohledem na ostatní zobrazené hodnoty. Tyto disproporce jsou patrné způsobeny extrémními hodnotami, které již byly analyzovány v předchozím grafu, a není tedy nutné analýzu pomocí krabicového grafu znovu opakovat. Je potřebné mít na zřeteli, že extrémní hodnoty mohou významným způsobem ovlivňovat interpretaci statisticky analyzovaných dat. Pro kvalitní interpretaci dat je proto vhodné provádět vzájemné porovnání více než jedné dvojice parametrů alespoň tak, jako v tomto případě.

6.10.4 Trestná činnost na klientech z hlediska jejich státní příslušnosti

Graf č. 14 Počet trestných činů podle státní příslušnosti poškozených a měsíce (na klientech, v Praze I, v r. 2008)

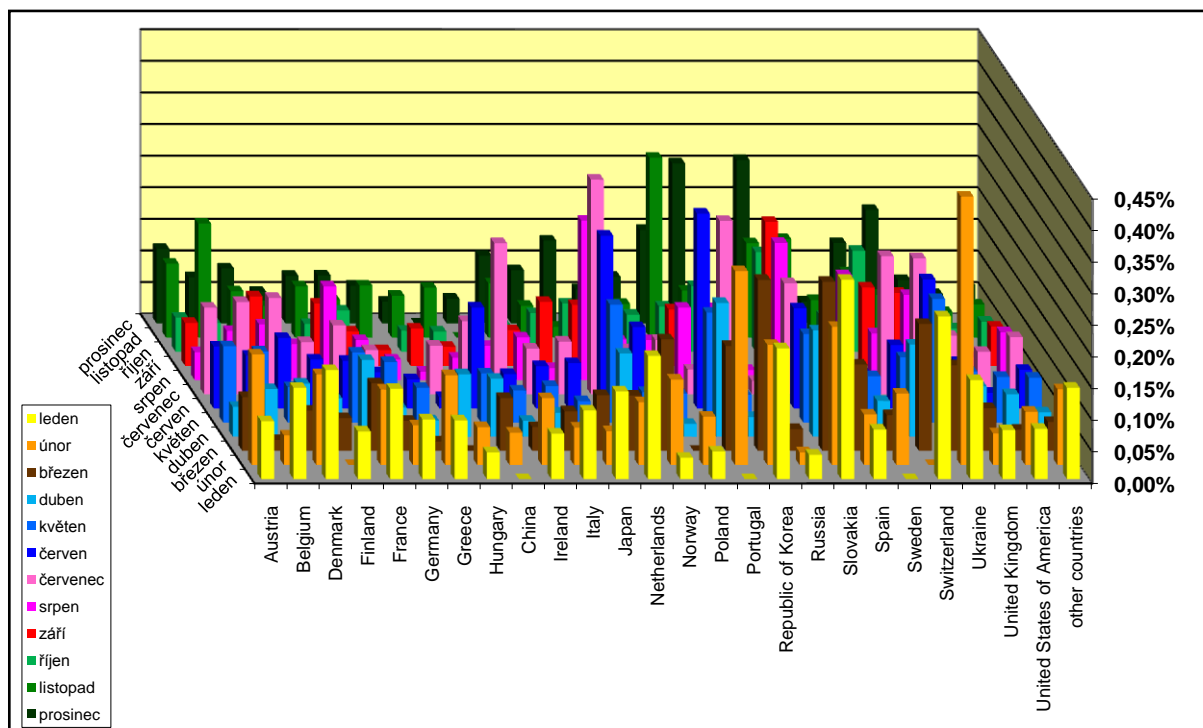
Graf č. 14: zdroj dat: SKPV

popis a interpretace dat: Vodorovná osa kategoriálních dat obsahuje výčet posuzovaných zemí, hloubková osa rozkládá sledované období r. 2008 podle jednotlivých měsíců, na svislé ose je zaznamenán počet klientů ze sledovaných zemí, kteří se stali obětí

trestné činnosti. Výrazné hodnoty jsou zaznamenány u klientů z Francie, Německa, Itálie, Holandska, Slovenska, Španělska, Velké Británie a zemí označených jako ostatní. Zobrazená data poskytují důležité informace pro rozhodování o personálním zajištění tlumočnických služeb pro policii (tedy tlumočnicků s nejvíce potřebnými jazykovými znalostmi), nebo při tvorbě a zacílení informačních materiálů pro zahraniční návštěvníky Prahy.

Je důležité si uvědomit, že z tohoto grafického zobrazení nelze stanovit závěr související s viktimností cizinců podle konkrétní státní příslušnosti, tedy nelze data interpretovat tak, že turisté např. z Německa jsou více ohroženi pácháním trestné činnosti oproti turistům ze Švýcarska, i když absolutní hodnoty jsou extrémní.

Graf č. 15 Počet trestných činů podle státní příslušnosti poškozených a měsíce, vyjádřený v % z počtu přítomných (na klientech, v Praze I, v r. 2008).

Graf č. 15: zdroj dat: SKPV a ČSÚ

popis a interpretace dat: Vodorovná osa kategoriálních dat obsahuje výčet posuzovaných zemí, hloubková osa rozkládá sledované období r. 2008 podle jednotlivých měsíců. Na svislé ose je zaznamenán počet klientů ze sledovaných zemí, kteří se stali obětí trestné činnosti, ovšem tento počet je vyjádřen v procentech, tedy počet obětí je vztažen k celkovému počtu turistů konkrétní státní příslušnosti, kteří Prahu navštívili.

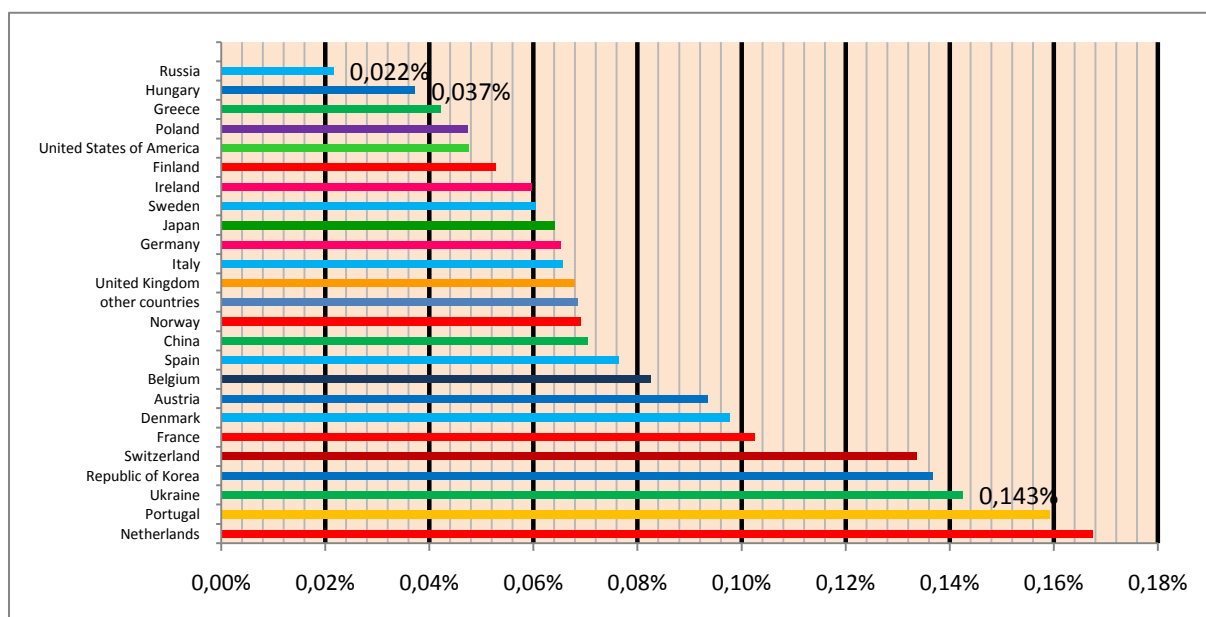
Velmi důležité je porovnání tohoto grafu s grafem předchozím, neboť tento graf poskytuje informace o relativním počtu klientů. Lze z něj proto vyvozovat závěry právě

ve smyslu míry viktimnosti klientů podle konkrétní státní příslušnosti. Tedy porovnáním konkrétních hodnot v případě Německa nebo Velké Británie zjistíme markantní rozdíly v absolutních a relativních počtech klientů v tom smyslu, že relativní počet klientů dosahuje hodnot výrazně podprůměrných oproti extrémně vysokým hodnotám absolutním.

Naopak zcela obrácený poměr hodnot je zřetelně patrný u klientů z Koreje. Zatímco absolutní hodnoty korejských klientů v Grafu č. 14 se pohybují v jednotkách, v Grafu č. 15 dosahují relativní hodnoty maximálních extrémů.

Abychom mohli zjištěné rozdíly zcela správně interpretovat, bylo by nutné přesně zjistit a analyzovat bližší okolnosti, za kterých došlo k primární viktimizaci. Z konzultací s pracovníky SKPV bylo zjištěno, že turisté z asijských zemí se ve větší míře než je obvyklé stávají obětí tzv. „falešných policistů“ – pachatelů vystupujících jako policisté – kteří pod záminkou kontroly totožnosti nebo kontroly držení drog, vyžadují předložení dokladů i celých peněženek a zavazadel. Při těchto kontrolách pachatelé využívají značného respektu asiátů k policistům a z kontrolovaných peněženek jim kradou finanční hotovost anebo platební karty. Důvěřiví cizinci pak, v domněnku, že jsou povinni prokazovat výši finanční hotovosti při pobytu v ČR nebo vlastnictví platebních karet, ochotně pachatelům sdělí i bezpečnostní PIN kódy k těmto kartám. Nutno podotknout, že tento způsob páchaní trestné činnosti hodnotí policie jako velmi závažný a při odhalování pachatelů pracuje skutečně s maximálním nasazením, intenzivně a zejména efektivně.

Graf č. 16 Průměrný počet trestných činů podle státní příslušnosti poškozených a měsíce, vyjádřený v % z počtu přítomných (na klientech, v Praze I, v r. 2008)

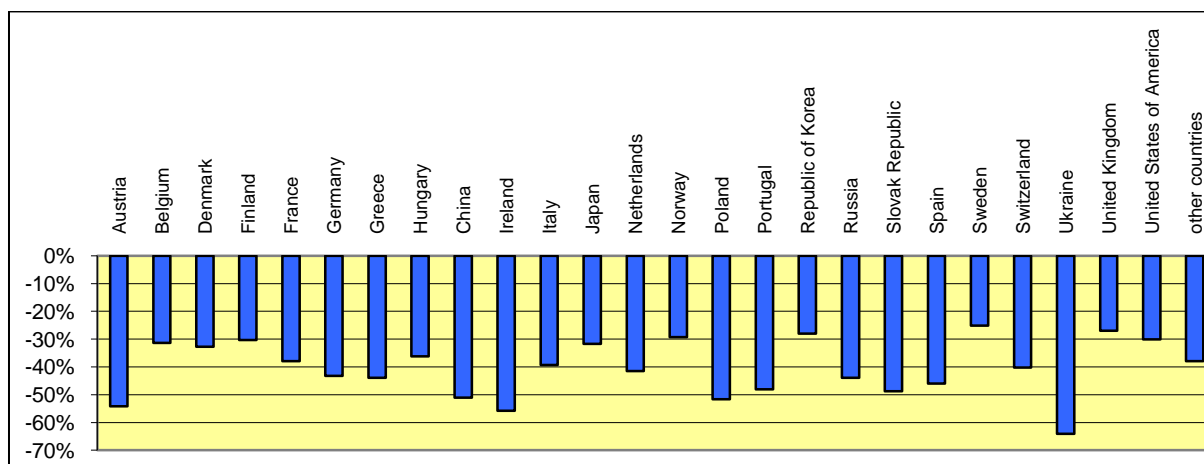
Graf č. 16: zdroj dat: SKPV a ČSÚ

popis a interpretace dat: Pruhový graf na svislé ose kategoriálních dat zobrazuje posuzované země, respektive klienty z těchto zemí, které jsou seřazeny podle průměrného počtu trestných činů, spáchaných na jejich státních příslušnících. Data jsou relativní a zohledňují počet cizinců z konkrétních zemí. Zobrazení dat v tomto grafu vychází ze stejných hodnot jako předcházející Graf č. 15, avšak zobrazené hodnoty jsou průměrnými hodnotami za r. 2008.

Zda z tohoto zobrazení lze získat optimální představu o viktimnosti cizinců podle jejich státní příslušnosti, však stále zůstává otevřenou otázkou. Za povšimnutí stojí extrémně nízká hodnota počtu obětí, zobrazená u Ruska ve zcela horní části Grafu č. 16. Hodnota 0,022 % u Ruska je sama o sobě velmi nízká, téměř poloviční oproti Maďarsku (0,037 %), které je hned druhé v pořadí.

Totíž, vrátíme-li se ke Grafu č. 6, zjistíme, že Rusové tráví v Praze průměrně 4 dny, což je hodnota naopak extrémně vysoká (průměr činí cca 2,7 dne). Zdálo by se být logické, že s délkou pobytu cizince v Praze by měla stoupat pravděpodobnost jeho viktimizace. V případě cizinců z Ruska tomu tak není. Příčina tohoto jevu nebyla v rámci této studie objasněna. Z obecných hledisek se nabízí vysvětlení spočívající např. ve vysoké míře latence trestné činnosti, tedy, že Rusové z nějakého důvodu trestnou činnost policii neoznamují. Ovšem porovnávat míru latence tr. činnosti s ohledem na kulturní nebo jazykovou bariéru může být v tomto případě zavádějící, neboť cizinci z Ukrajiny, kteří jsou si s Rusy geograficky, kulturně i jazykově blízcí, vykazují téměř 7 krát vyšší míru počtu obětí (0,143 %, viz Graf č. 16).

Graf č. 17 Pokles počtu majetkových trestných činů na klientech z dlouhodobě sledovaných zemí v r. 2008 oproti r. 2007

Graf č.: 17: zdroj dat: SKPV a ČSÚ

popis a interpretace dat: Vodorovná osa kategoriálních dat zobrazuje dlouhodobě sledované země, resp. klienty z těchto zemí. Svislá osa vyjadřuje pokles počtu trestných činů na klientech v r. 2008 oproti r. 2007, přičemž tento pokles zohledňuje i celkový počet cizinců, kteří Prahu v letech 2007 a 2008 navštívili. Posuzovaná trestná činnost v tomto případě zahrnuje krádeže všech druhů včetně automobilů, vloupání do automobilů i loupeže.

Při interpretaci tohoto grafického znázornění je nutno dbát značné obezřetnosti, neboť výsledné zobrazené hodnoty jsou vypočteny z mnoha parametrů.

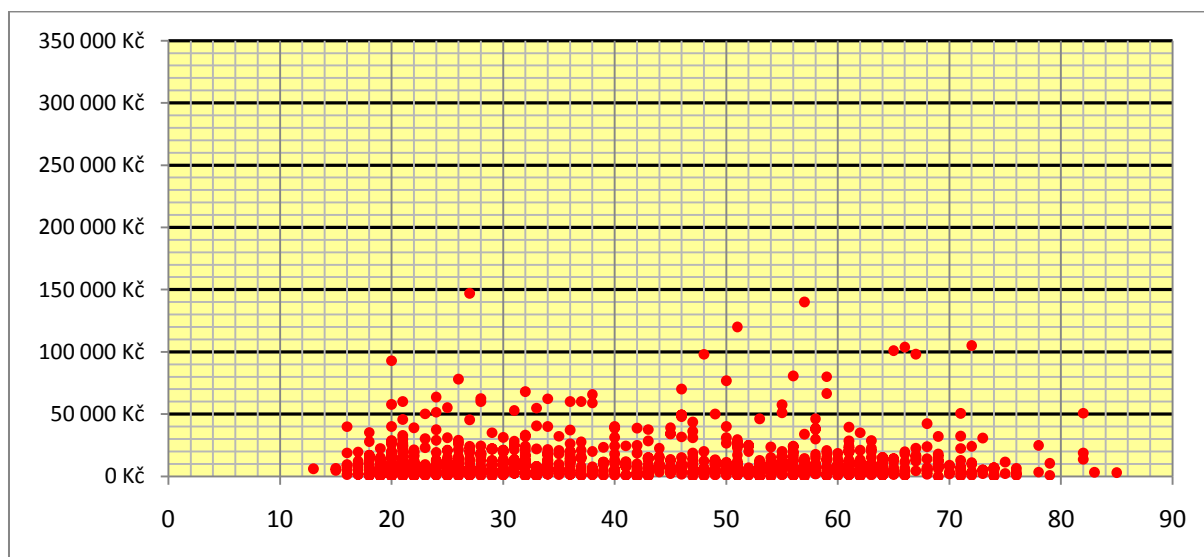
1. S jistotou lze znázorněná data interpretovat tak, že mezi roky 2007 a 2008 došlo k poklesu majetkové trestné činnosti na klientech ze všech sledovaných zemí. Tuto interpretaci můžeme opřít i o data zobrazená v Grafu č. 10 (Dlouhodobý vývoj páčání kapesních krádeží), kde mají spojnice trendu (klouzavé průměry za 12 měsíců) rovněž klesající tendenci. Data v Grafu č. 1 o celkovém počtu cizinců v Praze za roky 2007 (4,01 milionu) a 2008 (4,05 milionu) rovněž dokládají, že pokles trestné činnosti na klientech je skutečný.

2. Se stejnou jistotou můžeme na základě zobrazených dat tvrdit, že v r. 2008 byli cizinci v Praze více bezpeční, než v r. 2007.

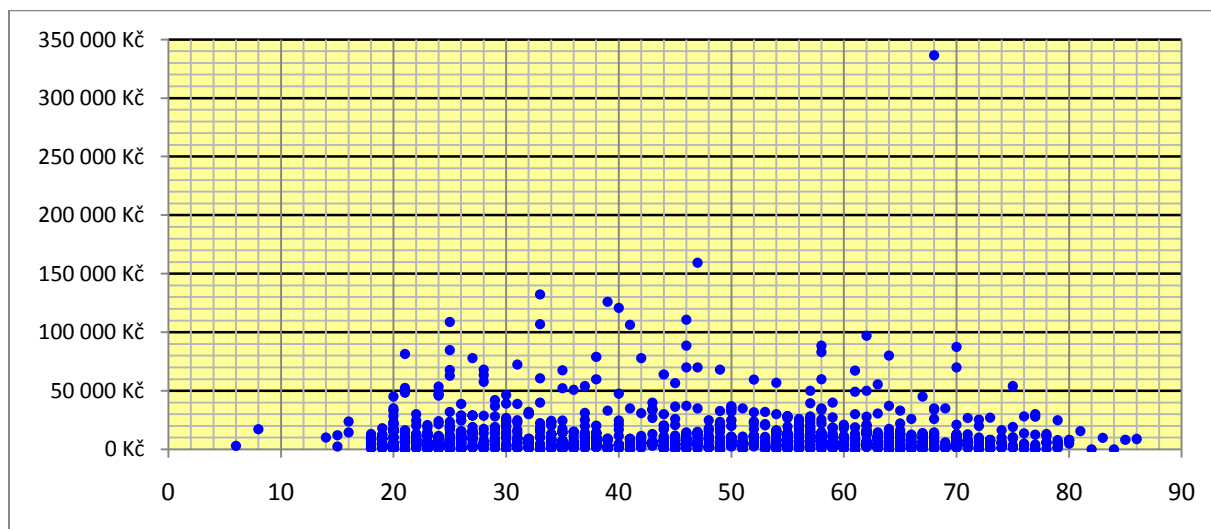
3. Zobrazená data bychom mohli interpretovat možná i jako „míru opatrnosti cizinců“. Ovšem přihlédneme-li k axiomu, že každý trestný čin má svého pachatele (nejedná-li se o fingovanou tr. činnost), pak lze data interpretovat i jako pokles zájmu pachatelů o Prahu, resp. o páčání trestné činnosti na jejím území. Tuto interpretaci by však bylo nutno podpořit srovnatelnými analýzami kriminality z velkých měst jiných evropských zemí, ze kterých bychom mohli zjišťovat, zda došlo ke snížení trestné činnosti v rámci celé Evropy, nebo k jejím přesunu.

6.10.5 Výše škod a počty trestných činů podle věku a pohlaví

Graf č. 18 Výše škod na ženách (na klientech, v Praze I, v r. 2008)

Graf č. 19 Výše škod na mužích (na klientech, v Praze I, v r. 2008)

Graf č. 18 a 19: zdroj dat: CIAP PP

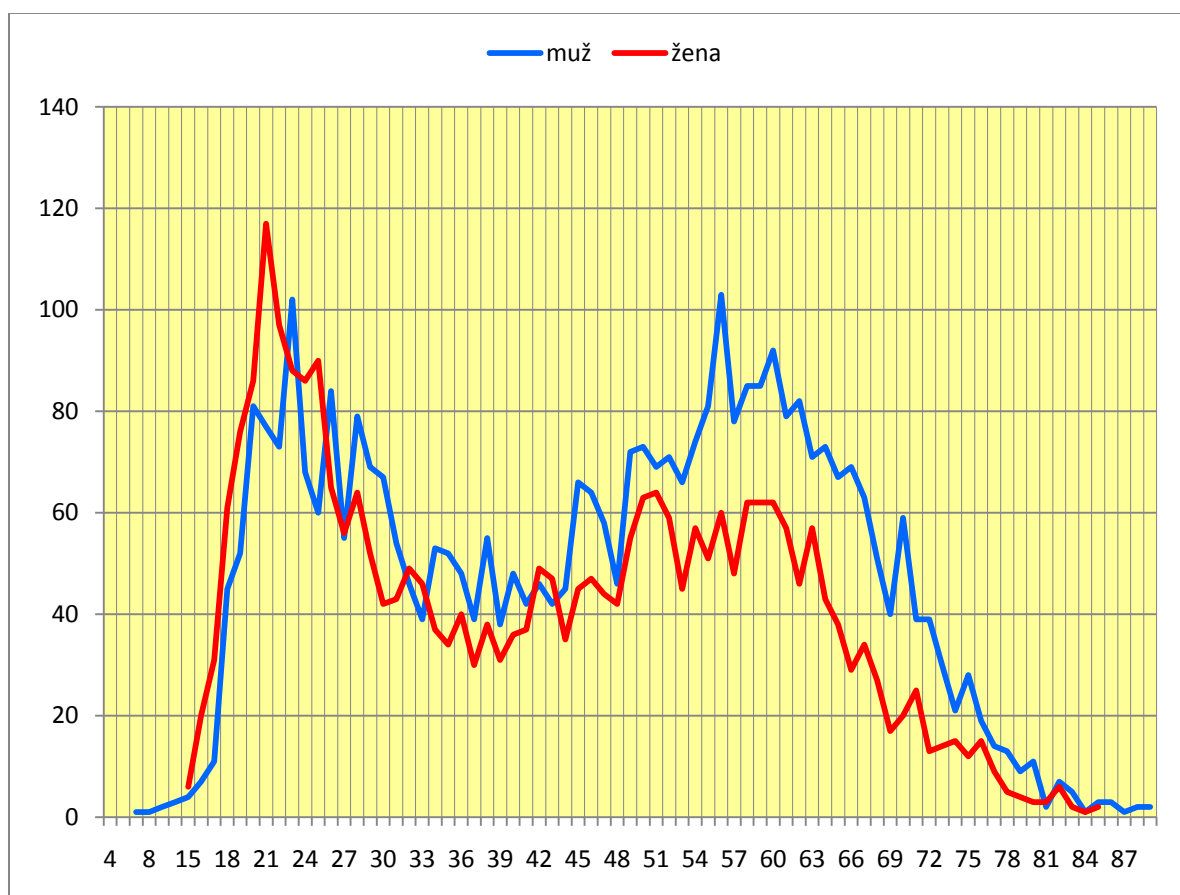
popis a interpretace dat: Na vodorovné ose bublinového je vynesena metrická proměnná, představující věk obětí; svislá osa představuje výši škody v jednotlivých případech. Před zobrazením byly z dat odfiltrovány hodnoty výše škod vzniklé osobám nezjištěného věku.

V zobrazených datech jsou patrné rozdíly ve výši škod podle věku a pohlaví: v grafu zobrazujícím data o ženských obětech trestné činnosti lze pozorovat vyšší počet trestných činů s extrémní škodou nad 100 000 Kč u obětí ve věku od 45 let výše, zatímco u mužů tyto extrémy převažují právě do věku 45 let. Tento rozdíl mezi muži a ženami sice není příliš významný, neboť za extrémní bychom mohli považovat již hodnoty okolo 40 000 Kč,

ale rozdíl je patrný. Interpretace zjištěných dat není jednoznačná. Pro výskyt extrémních škod je patrná hranice 45 let, rozdíly od této hranice lze interpretovat různými způsoby. Pro správnou interpretaci by bylo nutné zjistit pohlaví a věkovou skladbu cizinců, kteří Prahu v sledovaném období navštívili. Tyto údaje Český statistický úřad neeviduje, a proto nemohly být zahrnuty do výpočtu a interpretace.

U ženských obětí mezi 38. a 46. rokem je zřetelná absence extrémních hodnot; u mužů lze pokles počtu extrémních hodnot pozorovat v období mezi 47. a 58. rokem.

Graf č. 20 Počet trestných činů podle pohlaví obětí (na klientech, v Praze I, v r. 2008)

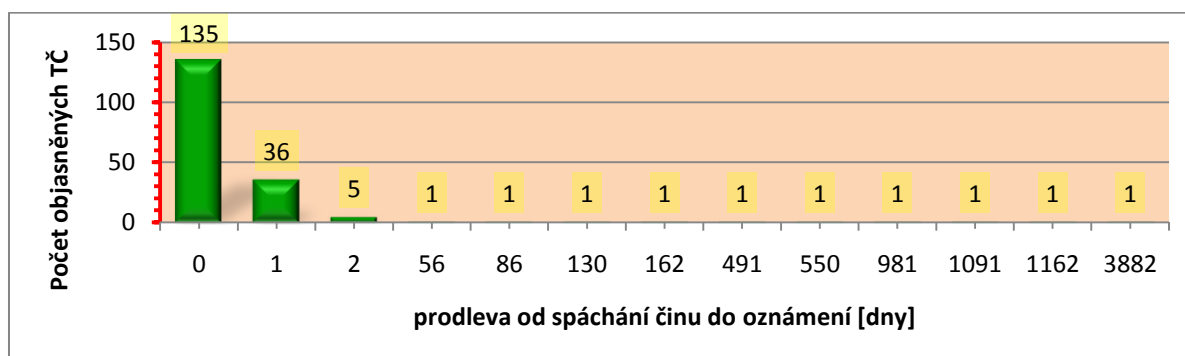

Graf č. 20: zdroj dat: CIAP PP

popis a interpretace dat: Na vodorovné ose je vynesena metrická proměnná představující věk obětí. Na svislé ose je možno odečíst počet trestných činů, které byly na obětech spáchány. Z grafického zobrazení dat lze usuzovat, že muži se stávají obětmi TČ častěji než ženy. Pro správnou interpretaci by bylo nutné zjistit pohlaví a věkovou skladbu cizinců, kteří Prahu v sledovaném období navštívili. Tyto údaje Český statistický úřad neeviduje, a proto nemohly být zahrnuty do výpočtu a interpretace.

6.10.6 Faktory související s objasněností trestných činů na klientech

Graf č. 21 Objasněnost trestných činů v závislosti na prodlevě od spáchání činu do jeho oznámení Policii ČR (na klientech, v Praze I, v r. 2008)

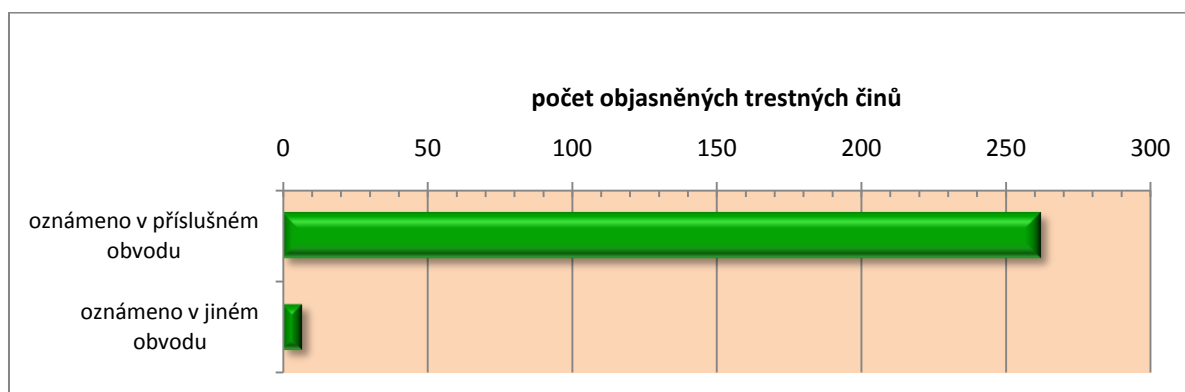

Graf č. 21: zdroj dat: CIAP PP

popis dat: Na svislé ose je vyjádřen počet objasněných tr. činů na klientech. Vodorovná osa představuje časovou osu, s vyznačením počtu dnů od spáchání TČ, ve kterých byly tr. činy objasněny. Tedy údaj 135 ve dni 0 znamená, že z počtu trestných činů, které byly oznámeny v den jejich spáchání, jich bylo objasněno 135. Údaj 36 ve dni 1 znamená, že z počtu trestných činů, které byly oznámeny s časovou prodlevou jednoho dne od jejich spáchání, jich bylo objasněno 36...

Takto graficky zobrazená data vysoce výstižně vypovídají, že možnost objasnění trestného činu je velmi závislá na době, která uplyne mezi jeho spácháním a oznámením Policii ČR. Z tohoto hlediska se oběti z řad cizinců – turistů chovají značně nezodpovědně a trestnou činností policii oznamují pozdě, až mají čas s ohledem na program jejich pobytu. Vzhledem k době potřebné pro podání oznámení je jejich jednání pochopitelné (odkazují na kapitolu [Jednání s obětí trestné činnosti](#)), ale Policii ČR tak značně ztěžují zajištění záznamů bezpečnostních kamerových systémů, svědků a dalších stop. Pozdní oznámení trestné činnosti významně znesnadňuje práci policistů při jejím objasňování.

Graf č. 22 Objasněnost trestných činů v závislosti na místě jeho oznámení Policii ČR (na klientech, v Praze I, v r. 2008)

Grafy č. 22: zdroj dat: CIAP PP

popis a interpretace dat: Svislá osa zaznamenává dichotomickou proměnnou, tedy rozděluje místa, kde byl trestný čin oznámen Policii ČR na dvě skupiny. Praha je rozdělena do čtyř správních obvodů (viz mapa správního členění Prahy v kapitole [Vymezení základních pojmů](#)). Objasňování konkrétní trestné činnosti zpravidla provádí některý z útvarů obvodního ředitelství, na jehož území ke spáchání činu došlo. V případě, že TČ je oznámen na území jiného obvodu, vzniká obdobná časová prodleva, jako je zmíněna v předchozím grafu. Také při výslechu oběti policisté zpravidla nemohou plně využít svých místních znalostí k co nejvýstižnějšímu zaznamenání důležitých skutečností a okolností spáchání trestného činu, což pochopitelně dále snižuje možnost objasnění činu a dopadení jeho pachatele.

Interpretace grafu je opět zcela evidentní: klienti by měli podat oznámení ihned po zjištění, že se stali obětí trestné činnosti a to na nejbližším oddělení Policie ČR. To platí pochopitelně nejen pro cizince, ale pro všechny oběti trestné činnosti. Cizinci, kteří se v Praze neorientují, jsou odkázáni na informace od průvodců jejich turistických skupin, na dostupnost turistických informačních center, obecně na dostupnost informací o nejbližším oddělení Policie ČR. Tato problematika je v kompetenci Preventivně informačního odboru Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy.

Konkrétní hodnoty objasněnosti v grafech č. 18 a 19 jsou nízké. Kdybychom provedli další srovnání např. objasněnost TČ na klientech a rezidentech, zjistili bychom, že poměry spáchaných a objasněných tr. činů se liší. Je nutno zohlednit skutečnost, že rezidenti jsou obvykle schopni policii přesněji určit místo a okolnosti spáchání TČ, zatímco cizinci jsou obvykle handicapováni neznalostí místních reálií a poměrů.

6.11 Souhrn výsledků

Pro ucelenou představu o stavu a dynamice kriminality na klientech na území Prahy I, bylo nutné zjistit počet osob, které se v tomto prostoru vyskytují. Z dat Českého statistického úřadu byl zjištěn počet rezidentů správního obvodu Prahy 1 ve výši cca 30 000 osob. S ohledem na množství historických a kulturních památek a s tím související vysokou turistickou návštěvnost, byla zjištěna návštěvnost zahraničních turistů podle státní příslušnosti, včetně její dynamiky za roky 2006 až 2008 i po jednotlivých měsících v průběhu roku 2008. Průměrný počet turistů, kteří se denně vyskytují na území správního obvodu

Prahy 1, se rovněž pohybuje okolo 30 000 osob. Zahraniční turisté tedy tvoří přibližně polovinu všech osob, které se na území vyskytují.

Meziročně stabilní a vysoká návštěvnost byla zaznamenána u turistů z Německa, Francie, Ruska, Velké Británie, Itálie, Španělska a USA. Z asijských zemí byla zaznamenána vyšší návštěvnost Japonců, menší, ale rovněž stabilní Korejců. Návštěvnost z veškerých vyhodnocovaných zemí lze celkově hodnotit jako meziročně stabilní, s minimálními rozdíly.

Dynamika návštěvnosti v průběhu roku 2008 odhalila rozdíly mezi návštěvníky z různých zemí. Návštěvnost Němců, Poláků, nebo Španělů je výrazně vyšší v letních měsících hlavní turistické sezóny. Návštěvnost Rusů a Britů byla v průběhu roku 2008 velmi stabilní s menšími výkyvy začátkem roku. Velmi nepravidelnou dynamiku návštěvnosti vykazují turisté z Itálie. Doplňující ale nikoliv nepodstatnou informací je pak průměrná délka návštěvy. Zde je patrná kratší doba návštěv turistů ze sousedních zemí (Rakousko, Polsko, Německo a Slovensko), velmi výrazně vysoká je v případě Ruska.

Dále byla zjištěna struktura trestné činnosti z hlediska druhů trestných činů spáchaných na klientech. Zde výrazně převažují majetkové trestné činy, kterých bylo na klientech na území Prahy I v roce 2008 spácháno přibližně 5 000. Z nemajetkových trestných činů bylo zaznamenáno 16 případů úmyslného ublížení na zdraví, 3 případy vydírání a 1 případ znásilnění.

V majetkové trestné činnosti jednoznačně převažují kapesní krádeže a krádeže odložených věcí. Počet obětí s ohledem na pohlaví je téměř vyrovnaný, mírně převažují muži nad ženami. V případech kapesních krádeží převažuje počet mužských obětí; v případech krádeží odložených věcí nebo krádeží z nesených zavazadel (např. kabelek) převažují oběti ženské. Počet závažných trestných činů, u kterých bylo použito násilí nebo pohrůžky násilím (loupeže, vydírání), je zcela marginální.

Počet kapesních krádeží, jejichž obětí se klienti stávají nejčastěji, je z dlouhodobého hlediska relativně stálý, v roce 2008 byl zaznamenán pokles. Z hlediska dynamiky trestné činnosti na klientech v Praze I je patrná roční periodicita s vysokými hodnotami v převážně letních měsících turistické sezóny a s výrazným propadem v měsících lednu a únoru. Poměr počtu kapesních krádeží na klientech a rezidentech je relativně stálý a odpovídá poměru počtu klientů a rezidentů, kteří se na území Prahy I vyskytují. Situaci lze z dlouhodobého hlediska zhodnotit tak, že Praha I je z hlediska viktimizace při kapesních krádežích výrazně rizikovým územím přibližně stejnou měrou jak pro zahraniční turisty, tak pro rezidenty.

Je patrná rovněž týdenní periodicitu počtu majetkových trestných činů na klientech s maximem v sobotu. Ta může být vysvětlena zvýšeným pohybem turistů při střídání turnusů i zvýšenou návštěvností zábavních podniků a obchodních center.

Výrazné rozdíly v počtu trestných činů byly zjištěny v souvislosti s denní dobou. Od půlnoci do cca 10 hodin je počet trestných činů relativně velmi nízký, v 10 hodin počet trestných činů prudce stoupá a dosahuje vrcholu. Po 10. hodině mírně klesá až do 13. až 14. hodiny, kdy stagnuje a dalšího vrcholu dosahuje okolo 17. až 18. hodiny. Poté opět klesá a dalšího menšího vrcholu dosahuje až okolo 22. hodiny. Tyto časové údaje odpovídají zvýšenému pohybu osob v centru Prahy, poslední vrchol okolo 22. hodiny lze vysvětlit v souvislosti se zavírací hodinou některých restaurací.

Velmi výrazné rozdíly byly zjištěny mezi absolutním a relativním počtem obětí podle státní příslušnosti. Extrémně nízké hodnoty relativního počtu obětí z řad Rusů jsou překvapující, zvláště v relaci s extrémně dlouhou průměrnou dobou pobytu. Podobně i u jiných zemí jsou rozdíly překvapující, např. v případě Slovenska nebo Ukrajiny. Korea, jako asijská země, vykazuje čtvrtý nejvyšší relativní počet obětí; zde lze předpokládat souvislost s rozdílností kultur. Pro srovnání se z asijských zemí nabízí pouze Čína; hodnoty se však v tomto případě drží zcela v průměru. Nutno konstatovat, že hodnoty relativního počtu obětí nekorelují s údaji o jejich státní příslušnosti. Vztah mezi viktimitou osob a jejich státní příslušností nalezen nebyl, nelze však s jistotou tvrdit, že tento vztah neexistuje.

Počet TČ a výše škody podle věku a pohlaví lze ze získaných dat vyhodnotit, ale jednoznačně data interpretovat nelze, neboť do relací by bylo nutno zahrnout údaje o pohlaví a věkové skladbě cizinců, kteří Prahu navštívili. Tyto údaje nejsou evidovány, a proto nemohly být zahrnuty do statistického zkoumání.

Nejen širší veřejnost, média a politici, ale i vedoucí a řídící pracovníci policie mají tendenci hodnotit práci policistů s důrazem na objasněnost trestné činnosti. Otázka, zda je tento přístup správný, není předmětem této studie, ale statistická data poukázala na důležité faktory, které s objasněností souvisí.

7 Závěry a doporučení

7.1 Závěry vyplývající z výsledků

- 1) Území Prahy I, zejména centrum města s vysokou koncentrací kulturně-historických památek a jejich návštěvníků, je z hlediska viktimnosti při méně závažné trestné činnosti rizikovým prostorem.
- 2) Ze zahraničních návštěvníků Prahy se stane oběťmi trestné činnosti přibližně 0,5 % až 1 % z přítomných. V roce 2008 došlo k poklesu všech druhů trestné činnosti.
- 3) Zahraniční turisté se stávají oběťmi převážně kapesních krádeží. Oběťmi závažnějších trestných činů, jako jsou loupeže, vydírání, úmyslné ublížení na zdraví nebo znásilnění, se zahraniční turisté stávají zcela výjimečně.
- 4) V poměru obětí mezi muži a ženami v celkových číslech mírně převažují muži, zejména pak ve vyšším věku od 50 let. Muži se častěji stávají obětí při kapesních krádežích, zatímco ženské oběti mírně převažují v případech krádeží zavazadel (kabelek), nebo věcí z nesených zavazadel.
- 5) Během týdne počet trestných činů mírně kolísá, významný nárůst je zaznamenán v pátek a sobotu.
- 6) Během dne dochází k nejvyššímu počtu TČ mezi 10. a 17. hodinou.
- 7) Nebyla prokázána přímá souvislost mezi počtem trestných činů a státní příslušností jejich obětí. Lze však předpokládat, že domácí kulturní, politické anebo ekonomické prostředí zahraničních návštěvníků, nebo jejich vazby na neformální národnostní a jiné zájmové skupiny na území ČR, ovlivňují latenci trestné činnosti v Praze.
- 8) Počet TČ a věk oběti spolu korelují. Nejčastěji se oběťmi TČ stávají osoby ve věku od 18 do 30 let a od 45 do 70 let, a to bez ohledu na pohlaví.
- 9) U mužských obětí do 45 let je patrný vyšší počet extrémně vysokých škod; naopak u ženských obětí jsou extrémně vysoké škody zaznamenány právě od věku 45 let.
- 10) Možnost objasnění trestného činu Policií ČR souvisí s dobou, která uplyne od jeho spáchání do jeho oznámení Policií ČR. Objasněnost byla výrazně ovlivněna i místem, kde byl Policií ČR TČ oznámen. Pro objasnění je důležité, aby TČ byl oznámen ihned po jeho zjištění a na nejbližším útvaru Policie ČR.

7.2 Doporučení pro zahraniční návštěvníky Prahy

Zahraniční návštěvníci přijíždějící do Prahy by měli obdržet zejména následující informace:

V rámci prevence

- Návštěva Prahy není, s ohledem na závažnou kriminalitu, riziková.
- Při pohybu zejména v centru města a v dopravních prostředcích je třeba dbát alespoň základní opatrnosti na své osobní věci a zavazadla a neposkytovat příležitosti k páchání trestné činnosti, zejména kapesních krádeží.
- Využívat možnosti uložení cenných předmětů a vyšší finanční hotovosti v hotelových trezorech.
- Pro směnu finanční hotovosti využívat banky. Směna hotovosti na ulici je vysoce riziková.
- Být si vědom toho, že oznámení fingované trestné činnosti, např. s úmyslem neoprávněně získat pojistné plnění nebo jiný prospěch, je protiprávní a podléhá sankcím.

Pro případ viktimizace

- V případě ztráty nebo odcizení platební karty neprodleně provést její blokaci.
- Mít k dispozici adresy pražských Místních oddělení Policie ČR.
- Trestný čin (nebo jiné protiprávní jednání) oznámit nejbližšímu oddělení Policie ČR ihned a neodkládat jej.
- Mít k dispozici kontakt na zastupitelský úřad své země v České republice.

7.3 Doporučení pro práci Policie ČR

1. Při zpracování studie byla zjištěna značná roztržitost informačních systémů.

- Existují různé informační systémy, které evidují často shodné druhy údajů.
- Informační systémy jsou převážně lokální a evidují data jen v rámci okresů (obvodů), případně krajů. Stejné omezení se týká i přístupnosti informačních systémů.
- Databází sdružujících a zpřístupňujících data v rámci celé republiky je minimum.
- Vznikají nové systémy, které mají stejné nedostatky jako jejich předchůdci.

Roztříštěnost informačních systémů zvyšuje časovou a organizační náročnost práce policistů při objasňování protiprávní činnosti a odhalování pachatelů. Řešení této problematiky je otázkou strategie a dlouhodobé koncepce. Z tohoto zjištění lze vyvodit doporučení k optimalizaci informačních systémů, s důrazem na jejich propojení a sjednocení v rámci alespoň České republiky nebo i zemí Schengenské dohody.

2. Studium spisových materiálů bylo zjištěno, že stálá tlumočnická služba, zajišťovaná jazykově vybavenými pracovníky Policie ČR, snižuje časovou náročnost při příjmu oznámení od cizích státních příslušníků a zejména zvyšuje kvalitu získaných informací. Tyto faktory významně přispívají k efektivitě policejní práce, ke spokojenosti oznamovatelů a kladnému vnímání Policie ČR veřejností.

Na základě těchto zjištění lze doporučit, aby stálá tlumočnická služba pro potřeby příjmu oznámení od cizích státních příslušníků byla i nadále zajišťována. V návaznosti na předpoklad zvyšování turistického ruchu a návštěvnosti Prahy i turisty z exotických zemí (např. Asie), je prozíravé tuto službu rozšiřovat a prohlubovat její kvalitu. Nejen tlumočníci, ale i policisté, kteří se dostávají do častého kontaktu s cizími státními příslušníky, by měli ovládat základní problematiku interkulturní komunikace.

3. Lze předpokládat rozšiřování Evropské unie, zvyšování počtu zemí zahrnutých do prostoru Schengenské dohody a v návaznosti i růst turistického ruchu v Praze. Proto je nutné navázat a rozvinout komunikaci s policejními sbory v zahraničí, zejména v zemích Schengenské dohody a Evropské unie s cílem přispět k mezinárodní výměně a aplikaci know-how v oblasti poskytování služeb policejních sborů obětím protiprávní činnosti z řad cizích státních příslušníků.

8 Použité zdroje

Právní předpisy:

1. *Obecně závazná vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 14/2000 Sb. hl. m. Prahy, o omezujících opatřeních místních záležitostí veřejného pořádku v souvislosti se žebráním.* Právní předpis hl. m. Prahy č.14/2000. Praha, 2000.
2. *Obecně závazná vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 14/2000 Sb. hl. m. Prahy, o omezujících opatřeních místních záležitostí veřejného pořádku v souvislosti se žebráním.* Právní předpis hl. m. Prahy č.10/2004. Praha, 2004.
3. *Obecně závazná vyhláška, kterou se zakazuje požívání alkoholických nápojů na veřejných prostranstvích.* Právní předpis hl. m. Prahy č.12/2008. Praha, 2008.
4. Zákon č. 36/1967 Sb. o znalcích a tlumočnících, ve znění pozdějších předpisů
5. Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
6. Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
7. Zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů, ve znění pozdějších předpisů
8. **JELÍNEK, Jiří.** *TRESTNÍ ZÁKON A TRESTNÍ ŘÁD: Poznámkové vydání s judikaturou.* vyd. 23. Praha: Linde, 2005. str. 1015. Sv. 23. ISBN 80-7201-560-5.

Externí zdroje dat:

9. Český statistický úřad. Cestovní ruch - časové řady | ČSÚ. [Online] 18. listopad 2009. [Citace: 12. prosinec 2009.] *Tab. 2.3.1 Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních podle zemí v ČR a krajích (NUTS III).* dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/cru_cr_crucr111809_231.xls.
10. Úřad městské části Praha 1. *Mapa památek Pražské památkové rezervace* | Zajímavé objekty a památky | Praha 1 - území, symboly, ulice, památky, historie | MČ Praha 1 | Praha 1. [Online] [Citace: 25. leden 2010.] dostupné z: <http://www.praha1.cz/cps/mapy-1864.html>.

Odborná literatura:

11. **ATKIEN, Peter.** *Microsoft Office Excel 2007: Kontingenční tabulky a grafy.* vyd. 1. Brno: Computer Press, 2009. str. 264. ISBN 978-80-251-2306-5.
12. **ČIHAŘ, Jiří.** *Krabicový graf (box-and-whisker graf) a jeho využití.* [Internetový magazín], ČR: Dataspectrum, 4. srpen 2008. Dataspectrum, Sv. 01/2008. dostupné z: <http://www.dataspectrum.cz/excelmag/download/eam0108.pdf>. ISSN 1801 – 2361.

13. **ČÍRTKOVÁ, Ludmila.** *Kriminální psychologie.* vyd. 1. Praha: Eurounion, 1998. ISBN 80-85858-70-3.
14. **HARTL, Pavel - HARTLOVÁ, Helena.** *Psychologický slovník.* Praha: Portál, 2005. vyd. 2. ISBN: 978-80-7367-569-1.
15. **HENDL, Jan.** *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat.* vyd. 3. Praha: Portál, 2009. str. 696. ISBN 978-80-7367-482-3.
16. **JANDOUREK, Jan.** *Sociologický slovník.* Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-535-0.
17. **KOLMAN, Luděk.** *KOMUNIKACE MEZI KULTURAMI: Psychologie interkulturních rozdílů.* Praha: ČZU PEF Praha, Credit, 2001. vyd. 1.
18. **KOVAŘÍK, Zdeněk - KVAPIL, Jaroslav - VLACH, Petr.** *ÚVOD DO POČÍTAČOVÉ ANALÝZY VÍCEROZMĚRNÝCH ÚLOH Z POLICEJNÍ PRAXE.* vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky, 2006. str. 208. ISBN 80-7251-228-5.
19. **NOVOTNÝ, Oto - ZAPLETAL, Josef.** *Kriminologie.* vyd. 3. Praha: ASPI, 2008. str. 528. ISBN 978-80-7353-376-8.
20. **PETRUSEK, Miloslav.** *Velký sociologický slovník.* vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996. stránky 749-1627. Díl 2, P-Ž. ISBN 80-7184-310-5.
21. **PRŮCHA, Jan.** *Interkulturní psychologie: sociopsychologické zkoumání kultur, etnik, ras a národů.* vyd. 2. Praha: Portál, 2007. str. 224. ISBN 978-80-7367-280-5.

Seznam grafů

č. grafu	název grafu
Graf č. 1	Vývoj návštěvnosti hl. m. Prahy - zahraniční návštěvníci
Graf č. 2	Objem zahraničních turistů v Praze v průběhu roku a počet obětí trestné činnosti z jejich řad
Graf č. 3	Ukázka krabicového grafu
Graf č. 4	Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v Praze v letech 2006 až 2008, podle státní příslušnosti hostů, evidovaných Českým statistickým úřadem
Graf č. 5	Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v hl. m. Praze v r. 2008, podle státní příslušnosti hostů ze zemí dlouhodobě sledovaných
Graf č. 6	Průměrná doba návštěvy Prahy v r. 2008 - Evropské země
Graf č. 7	Všechny druhy spáchané trestné činnosti (na klientech, v Praze I, v r. 2008)
Graf č. 8	Majetková trestná činnost (na klientech, v Praze I, v r. 2008)
Graf č. 9	Trestná činnost majetkového charakteru (na klientech, v Praze I, v r. 2008)
Graf č. 10	Dlouhodobý vývoj páchaní kapesních krádeží
Graf č. 11	Vývoj krádeží a loupeží v průběhu týdne (na klientech, v Praze I, v r. 2008)
Graf č. 12	Výše škod v případech zobrazených v grafu č. 11
Graf č. 13	Vývoj krádeží a loupeží v průběhu dne (na klientech, v Praze I, v r. 2008)
Graf č. 14	Počet trestných činů podle státní příslušnosti poškozených a měsíce (na klientech, v Praze I, v r. 2008)
Graf č. 15	Počet trestných činů podle státní příslušnosti poškozených a měsíce, vyjádřený v % z počtu přítomných (na klientech, v Praze I, v r. 2008).
Graf č. 16	Průměrný počet trestných činů podle státní příslušnosti poškozených a měsíce, vyjádřený v % z počtu přítomných (na klientech, v Praze I, v r. 2008)
Graf č. 17	Pokles počtu majetkových trestných činů na klientech z dlouhodobě sledovaných zemí v r. 2008 oproti r. 2007
Graf č. 18	Výše škod na ženách (na klientech, v Praze I, v r. 2008)
Graf č. 19	Výše škod na mužích (na klientech, v Praze I, v r. 2008)
Graf č. 20	Počet trestných činů podle pohlaví obětí (na klientech, v Praze I, v r. 2008)
Graf č. 21	Objasněnost trestných činů v závislosti na prodlevě od spáchání činu do jeho oznámení Policii ČR (na klientech, v Praze I, v r. 2008)
Graf č. 22	Objasněnost trestných činů v závislosti na místě jeho oznámení Policii ČR (na klientech, v Praze I, v r. 2008)